

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

FFOCWS AR Y DYFODOL

Lles yn Ein Cymuned

Adroddiadau Perfformiad Blynyddol

2020 - 2021

Cynnwys

AMCANION LLES - CRYNODEB GWEITHREDOL	3
CYFLWYNIAD	9
DEDDF LLESANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU) 2015 - CRYNODEB	11
Y Saith Nod Lles	11
Datblygu Cynaliadwy	11
Y Pum Ffordd o Weithio	12
RHEOLEIDDWYR ALLANOL	13
MESUR A DIFFINIO LLWYDDIANT.....	15
CRYNODEB PERFFORMIAD.....	16
EIN PERFFORMIAD - DATA MEINTIOL.....	17
Dechrau Gorau	17
Bywyd Gwaith.....	20
Lles Amgylcheddol.....	24
Byw yn Dda.....	28
Y Canol Corfforaethol	33
ASTUDIAETHAU ACHOS - DATA ANSODDOL	38
Crynodeb – Astudiaethau Achos	39
CYSYLLTWCH Â NI	43
ATODIAD 1: Allwedd Perfformiad	44
Atodiad 2: Enghreifftiau o waith a wnaed yn erbyn ein hamcanion lles	45
Atodiad 3 – Astudiaethau Achos.....	49
Atodiad 4 – Y 7 Nod Lles Cenedlaethol	74

AMCANION LLES - CRYNODEB GWEITHREDOL

Yr hydref diwethaf, gwnaethom adolygu ymateb y Cyngor i ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ar gyfer 2019/20. Byddwch yn cofio i'r Cyngor, er mwyn ymateb i'r Ddeddf, gymeradwyo ei Ddatganiad Lles cyntaf ynghyd â'i Gynllun Lles Corfforaethol newydd – Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned ar gyfer 2017 i 2022 mewn cyfarfod o'r Cyngor ar 26^{ain} Gorffennaf 2017. Sefydlodd y ddogfen y rhesymeg dros ein hamcanion lles a'r camau i'w cyflawni. Yn dilyn hyn, mae'r ddogfen wedi'i chryfhau o flwyddyn i flwyddyn ynghyd â'n trefniadau gweithio newidiol i gefnogi'r gwaith o gyflawni'n well.

Mae'r Datganiad Lles a'r Cynllun Lles Corfforaethol – Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned ar gyfer 2017 i 2022 yn dynodi'r camau yn y daith i ymgorffori datblygu cynaliadwy ar draws y Cyngor. Mae'r dogfennau hyn yn nodi ein cynlluniau sy'n ceisio sicrhau gwelliannau ar draws pedair colofn lles, sef: economaidd; cymdeithasol; diwylliannol; amgylcheddol. Y Cynllun Lles Corfforaethol yw prif gynllun y Cyngor. Mae'n nodi ein hamcanion a'n deilliannau, ynghyd â'r hyn yr ydym yn mynd i'w wneud i'w cyflawni.

Rwy'n credu y byddwn i gyd yn cytuno bod 2020/21 wedi bod yn arbennig o heriol. Gyda'n gilydd rydym wedi bod yn darparu gwasanaethau i'n trigolion, wrth ymateb yn gyntaf i lifogydd mawr ac yna'r pandemig byd-eang. Mae hyn wedi galw am ymdrech ar y cyd gan Aelodau Etholedig, Swyddogion a Phartneriaid. Mae wedi dangos sut y gallwn gydweithio i oresgyn heriau mawr; rhywbeth yr ydym am adeiladu arno wrth i ni weithio gyda'n gilydd wrth symud ymlaen.

Rydym wedi parhau i weithio gyda'n 'Bwrdd Gwella a Sicrwydd' (BGS), a neilltuwyd i ni gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r Cyngor. Wrth wneud hynny, mae'r Cyngor wedi cynhyrchu 'Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella' (Cynllun ATG), sy'n rhan o'n Cynllun Lles Corfforaethol. Mae ein Cynllun ATG wedi ein galluogi i bennu blaenoriaethau a ffyrdd y gallwn wella o'r pandemig coronafeirws, trawsnewid sut rydym yn gweithio a gwella wrth gyflawni ein deilliannau.

Mae ein Cynllun Lles Corfforaethol, yn ogystal â phennu ein hamcanion, yn blaenoriaethu meysydd i'w gwella. Mae gennym dri maes i'w gwella, mae'r rhain yn gwella ein safonau addysg, cynyddu ein gwydnwch mewn gofal cymdeithasol a chefnogi adferiad economaidd. Rydym hefyd wedi blaenoriaethu ein deilliannau i'n helpu i ddeall ein llwyddiant yn well a sut y gallwn barhau i wella.

Yn ystod 2019-20 byddwch yn cofio i ni gyflwyno'r thema drawsbynciol o 'Drechu Tlodi' i'n Cynllun Lles Corfforaethol. Mae hwn yn fater gwirioneddol i Ferthyr Tudful, yn enwedig oherwydd effaith y pandemig coronafeirws, a theimlir bod angen ei gynnwys yn y gwaith yr ydym yn ei wneud. Rydym yn defnyddio'r logo gyferbyn i dynnu sylw at ble rydym yn gwneud gwaith i fynd i'r afael â hyn ac i'n hatgoffa o'r pwysigrwydd.

Gan ddysgu o flynyddoedd blaenorol, rydym wedi canolbwyntio mwy ar ddarparu ein gwasanaethau drwy'r pum ffordd o weithio a nodwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn enwedig o ran sut rydym yn integreiddio ein strategaethau ac yn adeiladu ar y cydweithio sydd wedi bod ar waith yn ymateb i'r pandemig. Mae hyn wedi ein galluogi i ganolbwyntio llawer mwy ar yr hyn sydd angen ei wneud wrth gyflawni ein hamcanion ar gyfer ein trigolion.

Rydym hefyd wedi rhoi mwy o bwyslais ar sut rydym yn monitro ein perfformiad yn erbyn anghenion ein cymunedau. Rydym yn canolbwyntio ar wella ein dealltwriaeth o'n data a'i ddefnyddio i wneud penderfyniadau mwy gwybodus. Rydym hefyd yn gweithio gydag Aelodau a phartneriaid i wella ein swyddogaeth graffu. Rydym wedi cyflwyno adolygiadau perfformiad a gwella chwarterol i sicrhau bod y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Cabinet yn monitro ac yn herio ein perfformiad, yn ogystal â chraffu ar Aelodau.

Mae'r adroddiad perfformiad blynyddol hwn yn nodi ein perfformiad ar gyfer 2020/21. Sicrhau bod ein gwaith cynllunio lles yn parhau i fod yn berthnasol i anghenion pobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful. Byddwn yn defnyddio canfyddiadau'r adroddiad hwn i'n helpu i wella'n barhaus. Rydym am fod mor effeithlon, effeithiol ac economaidd ag y gallwn fod wrth gyflawni ein deilliannau i'n trigolion.

Lisa Mytton
Arweinydd y Cyngor

Ellis Cooper
Prif Weithredwr

Ein pedwar amcan lles

Thema Lles

Amcan

Dechrau Gorau Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.

Bywyd Gwaith Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau sy'n ofynnol i ddiwallu anghenion busnesau, gyda seilwaith diogel sy'n datblygu sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.

Lles Amgylcheddol Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a'n cefn gwlad.

Byw yn Dda Mae gan bobl y grym i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.

Y DECHRAU GORAU I FYWYD

Anfoddhaol

Bu nifer o newidiadau i adrodd am ddata addysg dros y 2-3 blynedd diwethaf. Yn 2018/19, cyflwynodd Llywodraeth Cymru newidiadau i ddata cyhoeddedig, a oedd yn dileu data ar lefel ysgol ar gyfer Cyfnod Allweddol 2 a 3, ac ni ellid gwneud y Cyfnod Sylfaen, a olygai ddata cymharol o flwyddyn i flwyddyn. Yn dilyn hynny, yn 2020, roedd yr achosion o'r pandemig coronafeirws yn golygu nad oedd unrhyw ddata a gasglwyd nac a gofnodwyd yn genedlaethol ar gyfer cyfnod allweddol 4 na phresenoldeb.

Er gwaethaf y materion hyn, fodd bynnag, rydym yn gweithio gyda'n rhanddeiliaid i ddatblygu fframwaith atebolrwydd newydd a mesurau newydd ar gyfer monitro ein data perfformiad. Bydd hyn yn ein helpu i gyflawni yn erbyn ein blaenoriaeth o 'Wella ein Safonau Addysg'.

Ar ddiwedd blwyddyn academaidd 2019, roedd deilliannau'n Anfoddhaol. Daethpwyd i'r dyfarniad hwn oherwydd y cyrhaeddiad cyffredinol ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4. Roedd yr unig ddata a ddilyswyd yn allanol, yn anfoddhaol. Mae hunanarfarnu'n dangos ein bod yn gweld rhai deilliannau gwell ac ar hyn o bryd nid oes yr un o'n hysgolion mewn dilyniant gan Estyn. Ein hunanarfarnu (fframwaith a osodwyd gan Estyn), sydd wedi'i herio gan y Pwyllgor Craffu Dysgu a Gwasanaeth Addysg Llywodraeth Leol, yn darparu tystiolaeth o'r gwelliant hwn.

Mae gwella cyfraddau absenoldebau parhaus yn parhau i fod yn ffocws i'r Cyngor, a hefyd yn lleihau cyfraddau gwahardd ar draws ein holl ysgolion.

Datgelodd hunanarfarnu fod y ddarpariaeth a'r gwasanaethau a ddarperir (gan gynnwys argaeledd gwasanaethau) ac arweinyddiaeth a rheolaeth yn 'ddigonol'. Doedd dim modd llunio barn am ddeilliannau oherwydd nad oedd data ar gael oherwydd effeithiau'r pandemig. Mae'r dyfarniadau hyn wedi cael eu herio mewn pwyllgorau craffu drwy gydol 2020/21. Maent hefyd wedi cael eu herio mewn adolygiadau perfformiad a gwella chwarterol gan reolwyr corfforaethol ac Aelodau'r Cabinet.

Er bod ein dyfarniad hunanarfarnu cyffredinol ar gyfer 2020/21 yn Ddigonol, rhaid nodi na allem adrodd ar safonau (cwestiwn allweddol 1 – Deilliannau) ar gyfer cylch hunanarfarnu 2020-21 oherwydd diffyg mesurau perfformiad adroddadwy. Felly, mae'r dyfarniad cyffredinol yn parhau fel **anfoddhaol**.

BYWYD GWAITH

Digonol

Yn 2020/21, rydym wedi gweld 6 o'r 9 mesur yn cyrraedd neu'n rhagori ar y targed blyneddol, gyda 5 o'r 9 mesur yn adlewyrchu gwelliant ar berfformiad o 2019/20. Mae'r rhan fwyaf o fesurau yn ddangosyddion cenedlaethol. Mae hyn yn golygu bod gwasanaethau'r Cyngor yn cyfrannu at; ond nid yw'n gwbl atebol am y deilliannau a gyflawnwyd. Mae hyn yn dangos sut mae angen i ni barhau i weithio gyda phartneriaid i gyflawni ein deilliannau.

Mae'r Cyngor wedi cynyddu ei ymwybyddiaeth o'r gymuned fusnes wrth ymateb i'r pandemig. Mae cysylltiadau wedi'u gwneud yn fewnol ar draws adrannau i gefnogi busnesau. Er enghraifft, mae'r Timau Refeniw a Budd-daliadau wedi gweithio'n agos gyda'r Tîm Datblygu Economaidd i weinyddu grantiau cymorth busnes Llywodraeth Cymru.

Datgelodd ein hymarfer hunanarfarnu fod dyfarniadau wedi'u gwneud o 'ddigonol' yn erbyn ein deilliannau (gan gynnwys ansawdd gwasanaethau), 'da' yn erbyn ein darpariaeth a'n darpariaeth gwasanaeth (gan gynnwys argaeledd gwasanaethau) a 'da' yn erbyn arweinyddiaeth a rheolaeth. Heriwyd hyn yng nghyfarfodydd y pwyllgor craffu drwy gydol 2020/21. Fe'i heriwyd hefyd mewn adolygiadau perfformiad a gwella chwarterol gan reolwyr corfforaethol ac Aelodau'r Cabinet.

Felly, rydym wedi barnu ein perfformiad fel Digonol: mae ein cryfderau'n drech na'n gwendidau, ond erys rhai agweddau pwysig y mae angen eu gwella.

Mae lleihau faint o wastraff a gynhyrchwn a chynyddu ailgylchu gymaint â phosibl yn dod â manteision economaidd ac amgylcheddol. Yn ystod cyfnod 2020/21, barnwyd bod y deilliannau'n ddigonol ym Merthyr Tudful.

Bu'n rhaid i'r Gwasanaethau Cymdogaeth ymateb i'r dinistr a achoswyd gan storm Dennis, storm Ciara a storm Jorge a phandemig y coronafeirws yn ystod 2020/21. Wrth ymateb i'r digwyddiadau hyn, gosododd llawer o'r gwasanaethau dan bwysau eithafol.

Mae gwelliannau o flwyddyn i flwyddyn yng nghyfradd yr ailgylchu yn parhau i gael eu cyflawni ac fe wnaethom ragori ar darged Llywodraeth Cymru o 64% eto. Rydym wedi gweld effaith gadarnhaol ar y targedau ailgylchu gan eu bod wedi cynyddu i 66.82%, gan godi bron i 2% o 2019/20.

Gwnaed gwelliannau nodedig o ran rheoli ynni a charbon gyda'r Cyngor yn mabwysiadu ei Gynllun Rheoli Carbon cyntaf yn 2019. Mae gwaith a wnaed ar y rhaglenni datgarboneiddio a'r hierarchaeth gwastraff wedi cyfrannu at leihau difrod amgylcheddol a gwelliannau bioamrywiaeth. Mae newidiadau eraill a weithredwyd wedi dod â manteision mawr i bryfed peillio a bioamrywiaeth ac mae'n cyfrannu at Gynllun Adfer Natur y Cyngor.

Rydym hefyd wedi gweld gostyngiad yn y cilogramau o wastraff gweddilliol a gynhyrchir fesul person. Yn 2019/20 y ffigur blynyddol oedd 178.45 ac yn 2020/21 cyflawnwyd 161.76. Mae hyn yn welliant sylweddol gan fod llai o wastraff yn cael ei gynhyrchu fesul person (nid yw data 2020/21 wedi'i ddilysu hyd yma gan y Llif Data Gwastraff (LIDG)). Cyflawnwyd ein targed lleol o 174 y tu hwnt i ddisgwyliadau. Yn ystod y pandemig, roedd cyflwyno Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus Cymru yn ddewisol, ac felly nid oes gwybodaeth gyhoeddus ar gael ar gyfer 2019/20 a 2020/21. Fodd bynnag, mae Merthyr Tudful wedi gweithio'n galed i leihau'n llwyddiannus y cilogramau o wastraff gweddilliol cartrefi a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn y pen i fod yn is na chyfartaledd Cymru o 180 (y data cyfartalog diweddaraf yng Nghymru a gyhoeddwyd yn 2018/19).

Dangosodd deilliannau hunanarfarnu ein bod yn 'ddigonol' ar draws ein deilliannau (gan gynnwys ansawdd gwasanaethau), darparu a darparu gwasanaethau (gan gynnwys argaeledd gwasanaethau) ac arweinyddiaeth a rheolaeth y gwasanaeth. Arweiniodd hyn at farn gyffredinol am 'ddigonol'. Heriwyd hyn yn y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau Cymdogaeth, Cynllunio a Chefn Gwlad. Rhoddodd yr Aelodau adborth i swyddogion ar gynnwys yr adroddiad a ddatblygwyd drwy gwblhau'r broses hunanarfarnu. Pleidleisiodd yr holl Aelodau a oedd yn bresennol a chytunodd fod y deiliant yn ddigonol am y rhesymau a roddwyd yn yr Hunanwerthusiad. Mae hyn hefyd wedi cael ei herio mewn adolygiadau perfformiad a gwella chwarterol gan reolwyr corfforaethol ac Aelodau'r Cabinet.

Mae'r Gyfarwyddiaeth yn monitro ei pherfformiad yn agos. O ran 2020/21, mae gennym wybodaeth feintiol ac ansoddol a ddefnyddiwn i gefnogi gwella ein gwasanaethau a chaiff hyn ei gynnwys yn adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol gydag astudiaethau achos wedi'u cynnwys isod yn y ddogfen hon.

Tua diwedd mis Chwefror 2020, heriwyd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (CBSMT), fel pob sefydliad arall ledled Cymru a'r DU, gydag effaith ddinistriol lledaeniad pandemig y coronafeirws. Yn ystod y cyfnod hwn, buom yn gweithio gyda'n partneriaid statudol a'n partneriaid a gomisiynwyd i gefnogi pobl i aros gartref gyda'r cymorth yr oedd ei angen arnynt, a rhoi cymorth i'r sector cartrefi gofal gan sicrhau ein bod yn amddiffyn preswylwyr agored i niwed gymaint ag y gallem. Buom yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr iechyd i gynllunio'r camau angenrheidiol i sicrhau bod y GIG yn gallu ymateb i'r pwysau cynyddol a ragwelir sy'n deillio o'r pandemig.

Er mwyn mynd i'r afael â blaenoriaeth 'Cynyddu Cydnherthedd mewn Gofal Cymdeithasol', cynigiwyd capasiti ychwanegol yn 2020/21 ac fe'i cynhwyswyd yn y cynllun ariannol tymor canolig wrth symud ymlaen. Mae'r capasiti hwn o fewn y Gwasanaethau Cymdeithasol ond hefyd y meysydd hynny sy'n cefnogi'r gwasanaeth.

O'r 11 mesur a nodwyd, gwellodd pedwar. Mae'r pedwar hyn yn arbennig o berthnasol i'r amcan Byw'n Dda o ran dangos eu bod yn cefnogi pobl i aros yn ddiogel a'r effaith ar eu hiechyd meddwl (plant sy'n derbyn gofal, amddiffyn plant ac amddiffyn oedolion). Nid oedd data ar gael ar gyfer y saith mesur arall oherwydd effeithiau pandemig y coronafeirws.

Cyflwynwyd adroddiad hunanarfarnu i Bwyllgor Craffu'r Gwasanaethau Cymdeithasol ym mis Mawrth 2021. Rhoddodd aelodau craffu her ynghylch y dyfarniadau a gynigiwyd ynghyd â nodi cryfderau. I grynhoi, y cryfderau yw: tystiolaeth glir ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol o bartneriaethau cryf a chydweithio sy'n gweithio; enghreifftiau cryf o weithio mewn partneriaeth a chydweithio â Chynghorau eraill, asiantaethau cyhoeddus a sefydliadau trydydd parti; tystiolaeth o ymgysylltiad gwleidyddol cryf; Mae Deddfwriaeth Llywodraeth Cymru yn chwarae rhan allweddol yng nghyfeiriad y gwasanaethau a ddarperir yn y Fwrdeistref Sirol ac mae gan y defnydd o arfer da ym mhob maes yn y Gwasanaethau Cymdeithasol gyfeiriad strategol clir ac mae llawer o feysydd yn gweithio i gynlluniau hirdymor.

Gan ystyried yr uchod, rydym felly wedi barnu ein perfformiad fel Digonol.

Yn seiliedig ar y dyfarniadau a nodwyd yn y pedair thema lles uchod, ein barn gyffredinol ar gyfer 2020/21 yw **DIGONOL**.

CYFLWYNIAD

Diben yr adroddiad hwn yw darparu'r sefyllfa o ran perfformiad Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful sy'n ymwneud â 2020/21. Trwy wneud hyn rydym wedi cryfhau'r ffordd rydym yn gwerthuso ein perfformiad. Mae gennym gylchdro hunanarfarnu sy'n rhedeg drwy gydol y flwyddyn. Cyflwynir ein canfyddiadau a'n barnau i'n Pwyllgorau Craffu (sy'n cynnwys Aelodau Etholedig yn ogystal ag Aelodau eraill) lle cânt eu herio. Mae hyn wedi digwydd ar gyfer y dyfarniadau yn yr adroddiad hwn. Rydym hefyd wedi datblygu ffyrdd o fonitro ein perfformiad yn well. Mae hyn yn cynnwys datblygu adolygiadau perfformiad a gwella chwarterol sy'n cael eu bwydo gan ddata. Datblygwyd hyn yn 2020/21 a'i ddefnyddio yn 2021/22. Mae'r adroddiad hwn hefyd wedi ymddangos ar y 'Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio' newydd fel rhagair ar gyfer yr adroddiad hunanasesu newydd a fydd yn cael ei gymryd i'r pwyllgor hwnnw mewn perthynas â 2021/22.

Gan fod yr adroddiad hwn yn ymwneud â 2020/21, mae'n cynnwys gwybodaeth a data a gynhyrchwyd yn ystod pandemig y coronafeirws. Fodd bynnag, dylid nodi nad yw rhywfaint o ddata wedi'i gyflwyno (cyfeiriad cenedlaethol a roddwyd i Gynghorau) gan fod ffocws ar ymateb i effeithiau'r pandemig. Mae hyn yn arbennig o wir am Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol, ond nid yn gyfyngedig iddynt.

Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar berfformiad yn erbyn ein hamcanion lles, gan gymryd safbwynt corfforaethol ond mae hefyd yn ystyried sut mae gwasanaethau'n gweithredu ac yn cydweithio i gyflawni deilliannau. Mae'r adrannau isod yn crynhoi manylion defnyddiol i ategu prif gorff yr adroddiad hwn.

Adroddiadau Perfformiad Blynyddol

Mae ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol yn ofyniad statudol ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (dogfen y mae'n ofynnol i ni ei chyhoeddi yn unol â'n rheoliadau). Rydym yn cyhoeddi'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol i gyfleu ein hunanarfarniad yn erbyn cyflawni ein hamcanion lles (amcanion gwella). Bwriad y ddogfen hon yw darparu asesiad cyffredinol o berfformiad y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Mae'r ddogfen hon yn ymwneud â'r flwyddyn rhwng Ebrill 2020 a Mawrth 2021.

Mae'r adroddiad hwn yn ystyried, ymhlith pethau eraill: ansawdd y gwasanaeth; tegwch; effeithiolrwydd strategol; argaeledd gwasanaethau; cynaliadwyedd; arloesi ac effeithlonrwydd.

Er mwyn gwneud hyn byddwn yn canolbwyntio ar ddata meintiol ac ansoddol (daw hyn o'n dangosyddion perfformiad a'n hastudiaethau achos). Byddwn yn ystyried canfyddiadau ein proses hunanarfarnu ynghyd ag adborth gan ein rheoleiddwyr.

Mae gan Ferthyr Tudful boblogaeth o tua 60,000. Mae ganddo:

- **mwya** o bobl fesul cilomedr sgwâr na Chymru gyfan;
- y **4ydd** canran uchaf o bobl o dan 16 oed yng Nghymru;
- y **3ydd** canran isaf o bobl dros 65 oed yng Nghymru;
- yr **2il** ganran uchaf o bobl sy'n hawlio budd-daliadau yng Nghymru;
- y **3ydd** dreth gyngor band D gyfartalog uchaf yng Nghymru.

Ffynhonnell: MyLocalCouncil

Dyma fydd y flwyddyn olaf y bydd y Cyngor yn llunio adroddiad yn y fformat hwn. Mae cyflwyno Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn golygu y bydd y Cyngor, yn y dyfodol, yn llunio adroddiad hunanasesu. Bydd llawer o'r hyn sydd yn yr adroddiad hwn yn cael ei gynnwys ynghyd ag ymgysylltiad ychwanegol â'r cyhoedd, staff, Undebau Llafur a busnesau.

Cynllun Lles Corfforaethol - Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned

Mae ein dogfen Ffocws ar y Dyfodol yn nodi amcanion lles y Cyngor (2017 i 2022). Mae'r cynllun yn cynrychioli cyfraniad y Cyngor at gyflawni'r saith nod lles cenedlaethol ac yn nodi ein prif flaenoriaethau dros y pum mlynedd. Mae cael set glir o flaenoriaethau corfforaethol yn sicrhau bod gan ein Cynghorwyr fframwaith cadarn i lywio eu penderfyniadau a monitro ein cynllun i sicrhau ei fod yn llwyddo. Mae'r cynllun hwn yn cael ei adolygu yn 2021 i 2022 gyda chynllun wedi'i ddiweddarau i'w gyhoeddi yn 2022.

Rheoleiddwyr Allanol

Mae rheoleiddwyr allanol yn craffu ar ein gwaith i sicrhau ein bod yn defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol i gyflawni deilliannau i'n cymunedau. Ceir crynodeb o'r adroddiadau archwilio ac arolygu diweddaraf a gyhoeddwyd yn yr adran 'Rheoleiddwyr Allanol' isod.

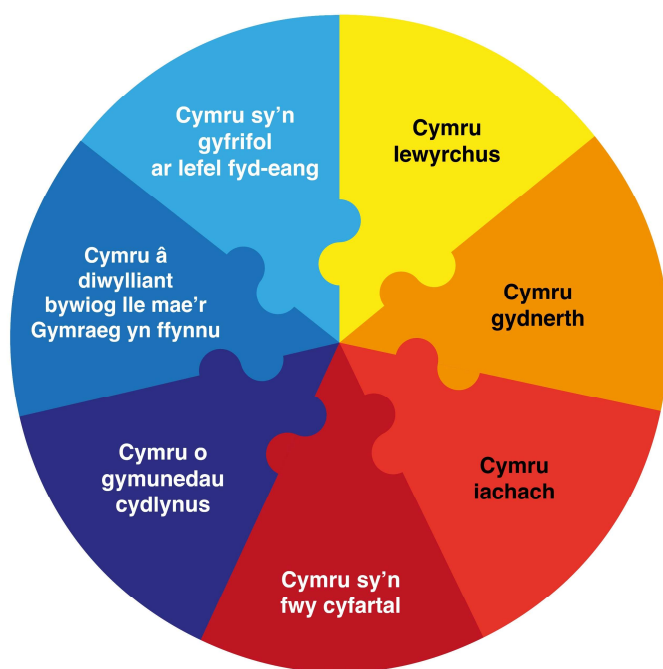
Bwrdd Gwella a Sicrwydd

Ar ôl pennu cyllideb gytbwys ar gyfer 2019/2020, cymerwyd cam rhagweithiol gennym a gofyn i Lywodraeth Cymru ein cefnogi yn y cyfnod heriol hwn. Penododd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol Fwrdd Gwella a Sicrwydd i gynnal ymarfer asesu cyflym. Mae'r ffordd yr ydym yn mynd i'r afael â'r canfyddiadau hyn wedi'i gynnwys yn ein gwaith cynllunio a chyflawni a chyfeirir ato yn y ddogfen hon.

Y Saith Nod Lles

Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yw gwella lles economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru. Am y tro cyntaf yn y gyfraith, mae cyrff cyhoeddus yn gweithio tuag at yr un diben. Mae'r Ddeddf yn rhoi saith nod lles cenedlaethol ar waith sy'n cynrychioli'r weledigaeth gyffredin ar gyfer Cymru ac yn ei gwneud yn glir bod yn rhaid i'r cyrff cyhoeddus rhestredig weithio i gyflawni'r holl nodau ac nid un neu ddau'n unig. Rhestrir y saith nod cenedlaethol hyn yn ffigur 1 gyda rhagor o fanylion yn atodiad 4.

Ffigur 1 – Saith Nod Lles i Gymru.

Datblygu Cynaliadwy

Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd gyfreithiol ar gyrff cyhoeddus i fabwysiadu datblygu cynaliadwy fel yr egwyddor drefniadol ganolog wrth osod amcanion lles ac wrth gymryd camau i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae'r Ddeddf yn cadarnhau mai datblygu cynaliadwy yw'r brif egwyddor drefniadol y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus ei chymhwyso wrth wneud penderfyniadau a chymryd camau i gyflawni eu hamcanion lles.

“rhaid i gyrff cyhoeddus yng Nghymru feddwl am effaith hirdymor eu penderfyniadau, gweithio'n well gyda phobl, cymunedau a'i gilydd, ac i atal problemau parhaus fel tlodi, anghydraddoldebau iechyd a newid yn yr hinsawdd.”

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol: Sophie Howe

Yn y Ddeddf, caiff datblygu cynaliadwy ei ddangos gan y pum ffordd o weithio.

Y Pum Ffordd o Weithio

Mae pum ffordd o weithio y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus eu mabwysiadu er mwyn dangos tystiolaeth o sut y maent wedi defnyddio datblygu cynaliadwy fel eu prif egwyddor drefniadol. Mae dilyn y ffyrdd hyn o weithio yn cynnig cyfle enfawr i wneud newid cadarnhaol a pharhaol i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Hirdymor

Pwysigrwydd cydbwysu anghenion tymor byr a'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.

Atal

Sut gall atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gwrdd â'u hamcanion.

Integreiddio

Ystyried sut y gall amcanion lles y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau lles, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.

Cydweithio

Gweithio mewn cydweithrediad ag unrhyw berson arall (neu rannau gwahanol o'r corff ei hun) a allai helpu'r corff i fodloni ei amcanion lles.

Cynnwys

Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni nodau lles, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.

RHEOLEIDDWYR ALLANOL

Fel pob Cyngor yng Nghymru, mae rheoleiddwyr allanol yn craffu ar ein gwaith i sicrhau ein bod yn defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol er mwyn sicrhau buddion i'n cymunedau. Mae gan Archwilio Cymru (a elwid gynt yn Swyddfa Archwilio Cymru) raglen flynyddol o waith archwilio ac asesu y mae'n ymgymryd â hi o fewn y Cyngor. Mae rheoleiddwyr eraill yn ymgymryd â gwaith sy'n ymwneud â gwasanaethau penodol. Mae casgliadau'r holl waith hwn yn cael eu dwyn ynghyd mewn Adroddiad Gwella Blynyddol. Y prif reoleiddwyr eraill yw Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn) ac Arolygiaeth Gofal Cymru (CIW).

Archwilio Cymru (Swyddfa Archwilio Cymru gynt)

Bob blwyddyn, mae Archwilio Cymru yn adrodd ar ba mor dda y mae pob Cyngor yn cynllunio ar gyfer gwella a darparu gwasanaethau. Llwyddodd y Cyngor i dderbyn ei dystysgrif 'Archwiliad o berfformiad 2019-20 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful' ac mae'r Adroddiad Cryno Archwilio Blynyddol diweddaraf ar gyfer Merthyr Tudful (2020) yn cynnwys deilliannau sy'n cael eu cynnwys fel rhan o gynllun gwella'r Cyngor.

Yn ystod y flwyddyn, gwnaeth yr Archwilydd Cyffredinol waith mewn meysydd ar draws y Cyngor, gan gynnwys gweithio gydag arolygiaethau eraill ac astudiaethau llywodraeth leol eraill. I grynhoi, maent yn cynnwys gwaith archwilio cenedlaethol a lleol (CBSMT):

- Archwiliad Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Cyflwyno'r Rhaglen Dechrau'n Deg (Chwefror 2020)
- Gwelliant Parhaus
- Asesu cynnydd i fynd i'r afael â phryderon allweddol (Mawrth 2021)
- Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (Hydref 2019)
- Cysgu ar y Stryd yng Nghymru – Problem Pawb; Cyfrifoldeb Neb (Gorffennaf 2020)
- Masnacheiddio mewn Llywodraeth Leol (Hydref 2020)
- CBSMT - Asesiad o'r cynnydd i fynd i'r afael â phryderon allweddol
- CBSMT - Cynllunio adfer mewn ymateb i bandemig COVID-19
- CBSMT - Adolygiad o gynaliadwyedd ariannol y Cyngor
- Archwiliad o Gyfrifon 2019-20 Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
- Cynaliadwyedd Ariannol (Mawrth 2020)
- Y Fenter Twyll Genedlaethol
- Cynnydd o ran gweithredu'r Ddeddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Tachwedd 2019)
- Gwell Deddfu (Medi 2020)
- CBSMT - Sicrwydd ac asesiad risg
- CBSMT - Prosiect dysgu Covid – helpu i nodi a rhannu dysgu; o'r ffordd y mae cyrff cyhoeddus wedi ymateb i'r pandemig

Gallwch ymweld â gwefan Archwilio Cymru <https://archwilio.cymru/cy/adroddiadau-a-chyhoeddiadau> i weld yr adroddiadau diweddaraf ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn)

Estyn yw swyddfa Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Mae Estyn yn darparu gwasanaeth arolygu a chyngor annibynnol ar ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

I chwilio am yr adroddiadau diweddaraf, ewch i <https://www.estyn.llyw.cymru/arolygu>

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)

Mae AGC yn cofrestru, yn arolygu ac yn cymryd camau i wella ansawdd a diogelwch gwasanaethau er lles pobl Cymru. Mae hyn yn cynnwys adolygu gwasanaethau cymdeithasol plant ac oedolion y Cyngor.

Ar gyfer yr adroddiadau adolygu ac arolygu diweddaraf ar effeithiolrwydd ein gwasanaethau, ewch i'r adran 'Ein Hadroddiadau' o <https://arolygiaethgofal.cymru/>

MESUR A DIFFINIO LLWYDDIANT

Wrth ystyried ein perfformiad, mae angen i ni ystyried ein gweledigaeth gyffredin a'n hamcanion lles.

Mae ein gweledigaeth gyffredin yn nodi:

Cryfhau safle Merthyr Tudful fel canolfan ranbarthol Blaenau'r Cymoedd, a bod yn lle y gellir ymfalchïo ynddo, a ble hefyd;

- Gall pobl dysgu a datblygu sgiliau i gyflawni eu huchelgeisiau
- Gall pobl byw, gweithio, a chael bywyd diogel, iach a bodlon
 - Gall pobl ymweld, mwynhau a dychwelyd iddo

Mesur Lles

Rydym yn defnyddio dau fath o ddata yn y ddogfen hon: Mae'r adran gyntaf yn defnyddio data meintiol i fesur llwyddiant pob thema lles; mae'r ail adran yn defnyddio tystiolaeth ansoddol i d dangos effaith o safbwynt aelodau'r gymuned. Bydd hyn yn ein galluogi i ddeall ein perfformiad a'r buddion o weithio mewn gwahanol ffyrdd yn well. Mae Atodiad 1 yn nodi'r disgrifiadau a ddefnyddir yn yr adran hon.

- Data meintiol (dangosyddion poblogaeth, a dangosyddion perfformiad lleol)
- Data ansoddol (astudiaethau achos a llais cymunedol)

Mae'r adroddiad hwn yn edrych yn ôl ar ein perfformiad yn ystod 2020-2021 ac yn cydnabod bod y ffordd yr ydym yn cyflawni pethau'r un mor bwysig â'r hyn a gyflawnir gennym. Er mwyn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl a'r cyfraniad mwyaf posibl i'r saith nod lles cenedlaethol, mae angen i ni wneud pethau gwahanol a chanolbwyntio ar ddeilliannau i ddiffinio llwyddiant.

Diffinio Llwyddiant

Er mwyn parhau i ganolbwyntio ar ddarparu'r gwasanaethau sydd eu hangen ar ein preswylwyr, rydym wedi blaenoriaethu ein deilliannau.

CRYNODEB PERFFORMIAD

Y sefyllfa gyffredinol ar gyfer cyflawni'r amcanion lles yn y Cynllun Lles Corfforaethol yw **Digonol**. Mae hyn yn golygu: 'rhai cryfderau lle mae ein safle cymharol ar lefel ganolrif is, gyda rhai cyfraddau gwella a/neu dystiolaeth o ryw effaith gadarnhaol ar newid i ddeilliannau'.

O'r pedwar amcan lles: barnwyd bod 1 yn anfoddfaol a barnwyd bod 3 yn ddigonol.

Crynodeb o Berfformiad

Amcan Lles - Dechrau Gorau	Dyfarniad	Amcan Lles - Bywyd Gwaith	Dyfarniad
Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.	Anfoddfaol	Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau sy'n ofynnol i ddiwallu anghenion busnesau, gyda seilwaith diogel sy'n datblygu sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.	Digonol
Amcan Lles - Lles Amgylcheddol	Dyfarniad	Amcan Lles - Byw yn Dda	Dyfarniad
Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad	Digonol	Mae pobl yn cael eu galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol ac iechyd meddwl da.	Digonol

Dechrau Gorau

Aelod Portffolio
Y Cyngorydd Lisa
Mytton

Amcan	Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.
Deiliant Sylfaenol	Gwella'r deilliannau addysgol i bob plentyn a pherson ifanc
Swyddog Arweiniol	Prif Swyddog - Dysgu
Ffocws Gwella	Gwella ein Safonau Addysg

Cefndir

Mae codi safonau cyrhaeddiad yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae cysylltiad cryf rhwng lles a chyrhaeddiad. Mae disgyblion sydd â gwell iechyd a lles yn fwy tebygol o fod yn barod i ddysgu a chyflawni'n well yn academaidd.

Mae gwella ein Safonau Addysg yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Cymeradwywyd hyn fel rhan o Gynllun Corfforaethol a Chynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor.

Rydym yn cydnabod bod y blynyddoedd cynnar yn hanfodol i botensial plentyn ar gyfer dysgu a'i gyfleoedd mewn bywyd yn y dyfodol, fel y mae cefnogaeth y teulu. Rydym am i bob plentyn gael y sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyrraedd eu potensial academaidd a chyfrannu fel preswylwyr cyfrifol i'w datblygiad eu hunain a datblygiad y gymuned ehangach.

Mewn ysgolion, ein blaenoriaethau yw ysgogi gwelliant mewn safonau llythrennedd a rhifedd, drwy wella ansawdd addysgu ac arweinyddiaeth, a lleihau effaith amddifadedd economaidd-gymdeithasol ar gyrhaeddiad addysgol.

Mae'n hanfodol bwysig bod y Cyngor gyfan yn cydweithio, a gyda'i bartneriaid i gyflawni'r amcan hwn. Mae cysylltiadau clir â'r amcan hwn o bob rhan o'n hamcanion. Er enghraifft, sut y gall Byw'n Dda a'r gwaith a wneir gan y Gwasanaethau Cymdeithasol gefnogi'r blynyddoedd cynnar a theuluoedd. Enghraifft arall yw sut mae Bywyd Gwaith a Dechrau Gorau i Fywyd yn gysylltiedig. Mae hyn yn golygu y gellir ennill sgiliau i ddarparu cyfleoedd gwaith ond hefyd sut mae angen sicrhau bod cyfleoedd gwaith yn bodoli.

Dangosyddion Perfformiad

Nid oes data ar gael ar gyfer dangosyddion perfformiad Addysg ar gyfer 2020/21 oherwydd effeithiau pandemig y coronafeirws. Fodd bynnag, rydym wedi defnyddio data blaenorol sydd ar gael i gefnogi'r rhesymeg a ddisgrifir isod.

Rhesymeg

Mae sefyllfa flynyddol y deilliannau'n **ddigonol**.

Bu nifer o newidiadau i adrodd am ddata addysg dros y 2-3 blynedd diwethaf. Yn 2018/19, cyflwynodd Llywodraeth Cymru newidiadau i ddata cyhoeddedig, a oedd yn dileu data ar lefel ysgol ar gyfer Cyfnod Allweddol 2 a 3, ac ni ellid gwneud y Cyfnod Sylfaen, a olygai ddata cymharol o flwyddyn i flwyddyn. Yn dilyn hynny, yn 2020, roedd yr achosion o bandemig y coronafeirws yn golygu nad oedd unrhyw ddata a gasglwyd nac a gofnodwyd yn genedlaethol ar gyfer cyfnod allweddol 4 na phresenoldeb. Er gwaethaf y materion hyn, fodd bynnag, rydym yn gweithio gyda Chonsortium Canolbarth y De, ac yn ymgynghori â'n rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys ein haelodau etholedig i ddatblygu fframwaith atebolrwydd newydd a mesurau newydd ar gyfer monitro ein data perfformiad. Cyflwynwyd adroddiad diweddar ynghylch data addysg i aelodau mewn gweithdy cydbwyllgor ym mis Mehefin a dilynwyd hyn gyda chraffu a her bellach yn y Pwyllgor Craffu Dysgu a Gwasanaeth Addysg Llywodraeth Leol ym mis Gorffennaf. Mae'r adroddiad yn cynnwys rhagor o fanylion am y camau nesaf a'n dull arfaethedig o ddatblygu'r fframwaith atebolrwydd newydd.

Mae'r data cyfyngedig ar gyfer cyfnod allweddol 4 fel yn 2019/20 yn dangos, ar draws bron pob mesur, fod perfformiad ar lefel awdurdod lleol yn is na'r cyfartaleddau cenedlaethol.

- Rhifedd yw'r maes pwnc cryfaf i'r awdurdod lleol gyda dim ond bwlch o 0.4% ar raddau A*- C o'r cyfartaledd cenedlaethol.
- Mae'r bwlch rhwng perfformiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a'r rhai nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim yng ngraddau A*-C yn debyg i'r bwlch ledled Cymru
- Llythrennedd yng ngraddau A*-C yw'r ardal wannaf ar draws yr awdurdod lleol gyda bwlch o 14.1% yng ngraddau A*-C o'r cyfartaledd cenedlaethol

2019

*Presenoldeb yn yr Ysgol Gynradd: **94.33%** (cyfnod Medi 2019 – Chwefror 2020)

*Presenoldeb yn yr Ysgol Uwchradd: **93.32%** (cyfnod Medi 2019 – Chwefror 2020)

* Mae'r data presenoldeb sydd ar gael ar gyfer 2019 yn dangos, cyn y pandemig; roedd cynnydd yn cael ei wneud ar gyfer ein presenoldeb yn yr ysgol Uwchradd gyda chynnydd o 0.78% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Roedd gostyngiad bychan o 0.17% ar gyfer presenoldeb Cynradd ond er gwaethaf hyn, roedd y ffigur ar gyfer 2019 yn parhau'n agos at y targed o 95%.

Yn 2020/21, cwblhaodd y Gwasanaeth Addysg yr ail gylch o hunanarfarnu corfforaethol sy'n cyd-fynd â'r fframwaith hunanarfarnu a osodwyd gan Estyn. Er bod ein barn gyffredinol ar gyfer 2020/21 yn Ddigonol, rhaid nodi na allem adrodd ar safonau (cwestiwn allweddol 1 – Deilliannau) ar gyfer cylch hunanarfarnu 2020-21 oherwydd diffyg mesurau perfformiad adroddadwy. Felly, mae'r dyfarniad cyffredinol yn parhau fel un **anfoddhaol**. Cytunodd aelodau craffu a ganmolodd waith gwasanaethau Addysg yn ystod 2020/21 a'r gwaith a wnaed drwy gydol y pandemig yn unfrydol ar y dyfarniad hwn. Mae craffu ar bob lefel yn parhau i fod yn rhan annatod o wella ein gwasanaethau addysg wrth symud ymlaen ac mae'n parhau i ddarparu her a chefnogaeth effeithiol.

Dechrau Gorau – Barn

Mae ein gwerthusiad yn nodi bod y thema lles hon ar lefel:

Anfoddhaol

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Geraint
Thomas

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Kevin O'Neill

Amcan	Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau sy'n ofynnol i ddiwallu anghenion busnesau, gyda datblygiad; seilwaith diogel sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol
Deilliant Sylfaenol	Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith er mwyn i fusnesau ffynnu.
Swyddog Arweiniol	Dirprwy Brif Weithredwr
Ffocws Gwella	Adferiad Economaidd

Cefndir

Mae'r thema Bywyd Gwaith o fewn y Cynllun Lles Corfforaethol wedi arwain at ddatblygu dull mwy cynhwysol o ddatblygu dull mwy cynhwysol i gryfhau'r gwaith ehangach sy'n cefnogi gwella sgiliau a'r amgylchedd a seilwaith i fusnesau ffynnu.

Ceisiodd y gwaith a wnaed yn ystod 2020-21 integreiddio ymhellach yr ystod eang o weithgareddau a gynhaliwyd a oedd yn canolbwyntio'n strategol ar seilwaith economaidd ac ehangach; a'i nod oedd gwella'r sefyllfa economaidd ym Merthyr Tudful. Mae Adferiad Economaidd yn flaenoriaeth i'r Cyngor, yn enwedig wrth i ni wella o bandemig y coronafeirws. Mae hyn wedi bod yn rhan o Gynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor.

Mae hyn wedi arwain at ddatblygu'r Bartneriaeth Twf Economaidd, sy'n cynnwys swyddogion, Aelodau a phartneriaid. Ynghyd â hyn, mae darn sylweddol o waith wedi'i wneud i ddeall y sefyllfa economaidd. Mae hyn wedi arwain at gynnal ymarfer ymgysylltu yn 2021/22. Un o deilliannau'r gwaith hwn fydd penderfynu sut y gall Merthyr Tudful ddefnyddio'i asedau a'i gyfleoedd i'w leoli ei hun yn gadarnhaol ac yn rhagweithiol yn ystod y cyfnod adfer o'r pandemig a thu hwnt.

Wrth edrych ar ymateb y Cyngor mewn perthynas â'r farchnad lafur a sgiliau, gwnaethom barhau i sefydlu diwylliant cydweithredol i fynd i'r afael â diweithdra a chynnig rhaglenni ac ymriadau mwy cydgysylltiedig i gefnogi oedolion a phobl ifanc (16 oed a throsodd) i ddatblygu eu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, hunangyflogaeth neu gyfleoedd gwirfoddoli.

Ffurfiwyd 'Partneriaeth Addysg Busnes Gyda'n Gilydd' i gryfhau'r cysylltiadau rhwng amcanion Bywyd Gwaith a Dechrau Gorau i Fwyd. Bydd y bartneriaeth hon yn cefnogi ein dysgwyr i ennill y sgiliau sydd eu hangen i ymuno â'r gweithlu a sut y gall busnesau fod yn rhan o hynny. Bydd hefyd yn golygu y bydd y sector addysg yn deall bylchau sgiliau yn y sector busnes lleol yn well. Nod hyn yw darparu mwy o gyfleoedd i ddysgwyr a'r rhai sy'n gadael yr ysgol.

Dangosyddion Perfformiad

Perfformiad - Bywyd Gwaith

Sut wnaethon ni farnu'n hunain? (2020/21)

Bywyd Gwaith

Digonol

Hunanwerthusiad 2020/21

Yn gyffredinol

Cwestiwn 1

Cwestiwn 2

Cwestiwn 3

Bywyd Gwaith

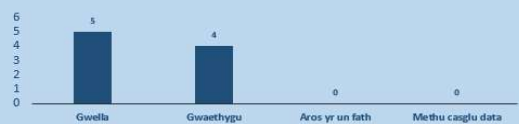

A ydym wedi cyrraedd ein targedau?

6 Cyflawni Targed 2 Heb Gyflawni Targed 1 Methu casglu data

Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?

Canran y boblogaeth o oedran gweithio mewn cyflogaeth (Blwyddyn yn gorffen Mawrth 2018)

CBSMT 65.8 Cyfartaledd Cymru 72.2

Canran y boblogaeth o oedran gweithio sydd â chymwysterau NVQ lefel 2 ac uwch

CBSMT 63.3 Cyfartaledd Cymru 76.5

Canran y boblogaeth heb gymhwyster

CBSMT 14.9 Cyfartaledd Cymru 7.6

Ffynhonnell: NOMIS

Perfformiad - Bywyd Gwaith

Dangosydd Perfformiad Allweddol	2019/20	Targed 2020/21	2020/21	A wnaethom gyrraedd ein targed?	Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?
% y boblogaeth o oedran gweithio mewn cyflogaeth	68.9	-	65.8		▼
% y boblogaeth o oedran gweithio sydd â chymwysterau NVQ lefel 2 ac uwch	59.9	-	63.3		▲
% y boblogaeth heb unrhyw gymhwyster	16	-	14.9		▼
% y bobl ifanc 16-18 oed nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant	2.1	-	2.7		▲
Nifer y genedigaethau busnes	170	-	190		▲
Nifer y marwolaethau busnes	160	-	165		▲
% y rhai a gymerodd ran mewn cyflogaeth ar ôl gadael y rhaglenni a ariennir gan yr UE	34	34	39	✓	▲
% y cyfranogwyr sy'n ennill cymhwyster ar ôl cwblhau rhaglen hyfforddiant 'y tu allan i'r gwaith'	25	25	21	✗	▼
% y cyfranogwyr sy'n ennill cymhwyster ar ôl cwblhau rhaglen hyfforddiant 'o fewn y gwaith'	74	75	84	✓	▲

Rhesymeg

Crynodeb

- Roedd 6 o'r 9 mesur uchod (67%) yn bodloni neu'n rhagori ar y targed blynyddol a osodwyd; gyda 5 o'r 9 mesur uchod (56%) yn adlewyrchu gwelliant ar berfformiad o'r flwyddyn flaenorol.
- Dylid nodi bod y rhan fwyaf o'r mesurau uchod yn ddangosyddion cenedlaethol - mae hyn yn golygu bod gwasanaethau'r Cyngor yn cyfrannu at, ond nid yw'n gwbl atebol am, y deilliannau a gyflawnwyd. Dim ond y 3 dangosydd olaf yn y rhestr uchod yw mesurau lleol sy'n cynnwys deilliannau a gyflawnwyd dim ond gan Wasanaethau Cyflogadwyedd y Cyngor. O'r mesurau hyn, cyflawnodd 2 o bob 3 (67%) eu targed er gwaethaf effaith y pandemig.
- Roedd effaith pandemig y coronafeirws parhaus yn golygu bod 'busnes fel arfer' wedi cael ei rwystro ar draws yr holl wasanaethau oherwydd yr angen i gydymffurfio â deddfwriaeth a oedd yn dod i'r amlwg; fodd bynnag, gwnaed gwaith ychwanegol sylweddol gan ganolbwyntio ar gefnogi busnesau lleol i oroesi'r cyfyngiadau symud a orfodwyd; gyda ffynonellau ychwanegol o gyllid ar gael i sicrhau bod mesurau cadw pellter cymdeithasol priodol ar waith i gefnogi ail-agor a rheoli diogelwch cwsmeriaid yn y tymor hwy.

Beth yw'r rheswm dros y canfyddiadau?

- Fel y nodwyd uchod, prif effaith pandemig y coronafeirws parhaus oedd bod 'busnes fel arfer' wedi'i rwystro oherwydd yr angen i gydymffurfio â deddfwriaeth a oedd yn dod i'r amlwg.
- Roedd cyfyngiadau cloi cenedlaethol a lleol yn effeithio ar fusnesau lleol; arweiniodd hyn at alw digynsail am gymorth gan y busnesau lleol hyn i dynnu lawr cyllid grant er mwyn sicrhau y gallai busnesau barhau i fod yn gynaliadwy, yn ystod y cyfnod lle nad oeddent yn gallu masnachu neu fod ganddynt dim ond opsiynau masnachu cyfyngedig. Sicrhawyd cyllid hefyd i gefnogi darparwyr lletygarwch lleol gydag offer i gynnig gofodau gweini yn yr awyr agored; gan wella cyfleoedd i fasnachu. Ar adeg adrodd, sicrhawyd cyllid grant o werth dros £40 miliwn ar gyfer busnesau ledled Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.
- Roedd yr anallu i ddarparu hyfforddiant wyneb yn wyneb yn effeithio ar berfformiad yn erbyn y mesurau lleol. Nodwyd rhai materion yn ymwneud â'r ffyrdd yr oedd cyrff achredu allanol yn gweithredu hefyd a oedd yn effeithio ymhellach ar y deilliannau a sicrhawyd. Fodd bynnag, mae ymateb cyflym aelodau'r Tîm Cyflogadwyedd i ddylunio a datblygu 'cyrsgiau rhithwir' yn cael eu galluogi cyfranogwyr i fanteisio ar gyfleoedd dysgu tra'n parhau i gydymffurfio â chyfyngiadau lleol - helpodd hyn i leihau'r effeithiau negyddol.
- Cyflwynwyd hunanarfarniad y meysydd gwasanaeth i Bwyllgor Craffu Adfywio a Diogelu'r Cyhoedd ar 13 Ebrill; Cymeradwyodd Aelodau'r Pwyllgor Craffu y dyfarniadau hunanasesu (Cwestiwn 1 – Digonol / Cwestiwn 2 – Da / Cwestiwn 3 - Da); gyda'r dyfarniad hunanasesu cyfannol fel yn Ddigonol. Awgrymodd Aelodau'r Pwyllgor y dylid cynyddu hyn i Dda; fodd bynnag, cytunodd Swyddogion, gan fod ganddynt gynllun clir ar gyfer gwella ymhellach; byddai Digonol yn briodol yn yr achos hwn.

Beth sy'n cael ei wneud a sut?

- Mae cymorth yn parhau i gael ei ddarparu i fusnesau lleol i dynnu arian grant i lawr er mwyn adeiladu eu busnesau yn ôl ac i ddiwallu anghenion cwsmeriaid yn ddiogel. Mae cyngor, arweiniad a chymorth parhaus ar gael i unrhyw fusnes ar draws y Fwrdeistref Sirol i gefnogi busnesau gweithredol i barhau i fod yn egniol; ac annog busnesau ac entrepreneuriaid newydd i ddatblygu eu syniadau a darparu nwyddau/gwasanaethau i ateb y galw.

- O'r 19^{eg} Gorffennaf 2021, mae'r Tîm Cyflogadwyedd wedi cymeradwyo ein hasesiadau risg o Dîm Iechyd a Diogelwch CBSMT; ac yn gallu mynd yn ôl i gyfarfodydd a darpariaeth wyneb yn wyneb. Bydd hyn yn heriol a bydd yn cymryd peth amser i ddychwelyd i'r man lle'r oeddem cyn y pandemig; fodd bynnag, mae'n gam cyntaf ymlaen i'r Tîmau Cyflogadwyedd.
- Mae datblygiad parhaus gweledigaeth economaidd 15 mlynedd ar gyfer y Fwrdeistref Sirol (sy'n cael ei chynnal fel rhan o Gynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor) yn defnyddio gwersi a ddysgwyd yn ystod y 12 mis diwethaf i 'wirio synnwyr' y cynigion ar gyfer datblygu yn y dyfodol. Mae ymgynghoriad ar raddfa fawr yn parhau i ddigwydd i sicrhau bod trawstoriad o bobl, busnesau a phartneriaid cyflenwi wedi gweld a phrofi hyn; gydag adborth yn cael ei ddefnyddio i lunio darpariaeth yn y dyfodol.

Felly beth fu'r deilliant?

- Er gwaethaf yr heriau a wynebwyd dros y 12 mis diwethaf, mae cynnydd yn parhau i gael ei wneud yn erbyn y targedau a osodwyd. Hefyd, i ateb y galw newydd dros y cyfnod hwn; mae perthnasoedd gwaith cryfach wedi'u datblygu sydd wedi cefnogi perfformiad parhaus yn y rhan fwyaf o achosion; tra'n gwella gwaith traws-gyfarwyddiaeth ar draws y Cyngor. O'i gyplysu â chanfyddiadau hunanarfarnu corfforaethol, cafodd blaenoriaethau ar gyfer gwella'u nodi a byddant yn symud ymlaen i barhau â thaith gwelliant parhaus y gwasanaethau.

Bywyd Gwaith - Barn

Mae ein gwerthusiad yn nodi bod y thema lles hon ar lefel:

Digonol

Aelod Portffolio
Y Cyngorydd David Hughes

Amcan	
Deiliant Sylfaenol	
Swyddog Arweiniol	
Ffocws Gwella	

Cefndir

Mae'r amcan lles hwn yn cynnig ymagwedd gyfannol i fodloni anghenion lles ym Merthyr Tudful.

Mae amgylchedd a chefn gwlad naturiol iach yn cynnig manteision lluosog i bobl ac mae gan fywyd gwyllt o ansawdd aer, dŵr a thir gwell, diogelwch cynefinoedd a bioamrywiaeth well, deilliannau buddiol ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol. Felly, ffocws yr amcan lles hwn yw'r gwaith a wnawn â'n cymunedau i warchod, gwella a hyrwyddo'r amgylchedd a chefn gwlad.

Bydd y ffordd yr ydym yn ymddwyn tuag at yr amgylchedd a chefn gwlad yn ffactor hanfodol o ddyfodol cynaliadwy ym Merthyr Tudful oherwydd bydd y manteision o wella ein hamgylchedd i'w gweld ar draws ein holl amcanion lles.

Mae ffocws wedi bod ar leihau'r gwastraff a gynhyrchir, aildefnyddio ac ailgylchu ynghyd â datgarboneiddio. Nodir hyn fel rhan o Gynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cynghor o fewn y Cynllun Lles Corfforaethol. Y flaenoriaeth yw gweithio tuag at gyflawni'r weledigaeth genedlaethol o Gymru yn dod yn wlad Ddiwastraff erbyn 2050. Mae Adroddiadau Sero Net (Sector Cyhoeddus) Llywodraeth Cymru yn nodi:

Mae allyriadau yng Nghymru wedi gostwng 31% ers 1990 ond mae angen iddynt leihau'n ddramatig yn ystod y degawd nesaf - y targed newydd yw 63% erbyn 2030.

Targed 2030: gostyngiad o 63%

Targed 2040: gostyngiad o 89%

Targed 2050: gostyngiad o 100% (sero net)

Perfformiad - Lles Amglycheddol

Sut wnaethon ni faru'n hunain? (2020/21) **Amgylcheddol** **Digonol** ➔

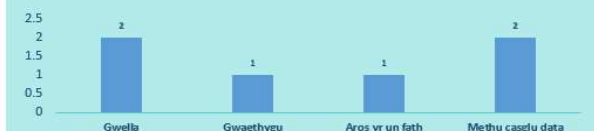
Hunanwerthusiad 2020/21	Yn gyffredinol	Cwestiwn 1	Cwestiwn 2	Cwestiwn 3
Lles Amglycheddol	🟡 ➔	🟡 ➔	🟡 ➔	🟡 ➔

A ydym wedi cyrraedd ein targedau?

• Cyflawni Targed • Heb Gyflawni Targed • Methu casglu data

Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?

Canran y gwastraff trefol a gesglir gan awdurdodau lleol ac a baratowyd i'w aildddefnyddio a/neu ei ailgylchu, gan gynnwys biowastraff ar wahân sy'n cael eu compostio neu eu trin yn fiolegol mewn ffordd arall

CBSMT 61.59 Cyfartaledd Cymru 62.79

Ffynhonnell: Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus 2018-19 i Gymru

Perfformiad - Lles Amglycheddol

Dangosydd Perfformiad Allweddol	2019/20	Targed 2020/21	2020/21	A wnaethom gyrraedd ein targed?	Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?
Nifer y diwrnodau gwaith a gymerwyd ar gyfartaledd i glirio achosion o dipio anghyfreithlon	2.12	2.2	2.5	✗	▲
% y priffyrdd a archwiliwyd a oedd o safon glendid uchel neu dderbyniol	96.5	-	*		
% y gwastraff trefol sy'n cael ei aildddefnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio	64.98	64	66.82	✓	▲
Cilogramau o wastraff gweddilliol a gynhyrchir fesul person1	178.5	174	161	✓	▼
Cyfanswm yr allyriadau carbon deuocsid o ynni a ddefnyddir gan adeiladau'r Cyngor	20773	-	*		
Nifer y Mannau Agored â Blaenoriaeth (allan o 23 o Fannau Agored â Blaenoriaeth) sy'n bodloni neu'n rhagori ar y safon ansawdd: Yn Iach, yn Saff ac yn Ddiogel.	9	14	9	✗	▶

Rhesymeg

Crynodeb

Bu'n rhaid i'r Gwasanaethau Cymdogaeth ymateb i'r dinistr a achoswyd gan storm Dennis, storm Ciara a storm Jorge a'r pandemig Covid-19 yn ystod 2020/21. Wrth ymateb i'r digwyddiadau hyn, gosododd llawer o'r gwasanaethau dan bwysau eithafol. Er gwaethaf hyn, roeddent yn parhau i weithredu eu busnes o ddydd i ddydd, gan sicrhau bod trigolion Merthyr Tudful yn parhau i gael eu gwasanaethu. Heb ymrwymiad staff y Gwasanaethau Cymdogaeth, byddai'r gyfradd ailadeiladu a'r ymdrechion adfer wedi'i pheryglu'n ddifrifol.

Mae gwelliannau o flwyddyn i flwyddyn yng nghyfradd yr ailgylchu yn parhau i gael eu cyflawni ac fe wnaethom ragori ar darged Llywodraeth Cymru o 64% unwaith eto.

Gwnaed gwelliannau nodedig o ran rheoli ynni a charbon gyda'r Cyngor yn mabwysiadu ei Gynllun Rheoli Carbon cyntaf yn 2019. Mae gwaith a wnaed ar y rhaglenni datgarboneiddio a'r hierarchaeth gwastraff wedi cyfrannu at leihau difrod amgylcheddol a gwelliannau bioamrywiaeth. Mae newidiadau eraill a weithredwyd yn cynnwys lleihau amledau torri glaswellt ledled y Fwrdeistref Sirol, sydd â manteision mawr i beilliwyr a bioamrywiaeth ac sy'n cyfrannu at gynllun adfer Natur y Cyngor.

Beth yw'r rheswm dros y canfyddiadau?

- Mae gan y gwasanaeth Rheoli Gwastraff gontractau ar waith i wneud y mwyaf o ailgylchu, compostio a pharatoi i'w hailddefnyddio; mae'r rhain yn cynnwys contractau rhanbarthol ar gyfer deunyddiau penodol sy'n sicrhau gwerth am arian. Rydym wedi agor siop Ailddefnyddio yn Uned 20, sy'n caniatáu i eitemau o ansawdd da gael eu dargyfeirio o safleoedd tirlenwi/ynni o wastraff a'u hailwerthu am brisiau isel. Mae lefelau uchel o ailgylchu, compostio a pharatoi i'w hailddefnyddio yn cael eu cyflawni yn unol â thargedau ailgylchu Llywodraeth Cymru. Mae cael ein gorsaf drosglwyddo Gwastraff ein hunain yn ein galluogi i drin deunydd a chynnal y pris gorau posibl y farchnad ar gyfer ein hailgylchu. Mae hefyd yn caniatáu i ni storio nifer fawr o dunelledd, felly mewn achosion o fethiant cludo nwyddau nid yw'n effeithio ar drigolion Merthyr Tudful. Yn ogystal â hyn, cynhaliwyd ymgyrch wedi'i thargedu i sicrhau bod gwastraff cartref yn cael ei ailgylchu i'r eithaf. Mae pob un ohonynt wedi cael effaith gadarnhaol ar y targedau ailgylchu wrth iddynt gynyddu i 66.82%, gan godi bron i 2% o gymharu â 2019/20.
- Bu gostyngiad yn y cilogramau o wastraff gweddilliol a gynhyrchir fesul person. Yn 2019/20 y ffigur blynyddol oedd 178.45 ac yn 2020/21 gostyngodd hyn i 161.76 (nid yw data 2020/21 wedi'i ddilysu hyd yma gan y Llif Data Gwastraff (LIDG)). Mae hyn yn welliant sylweddol, gan fynd y tu hwnt i'n targed lleol o 174. Yn ystod y pandemig, roedd cyflwyno Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus Cymru yn ddewisol, ac felly nid oes gwybodaeth gyhoeddus ar gael ar gyfer 2019/20 a 2020/21. Yn 2018/19 dangosodd data cyfartalog Cymru fod y cilogramau o wastraff gweddilliol cartrefi a gynhyrchwyd yn ystod y flwyddyn y pen yn 180.
- Mae nifer cyfartalog y diwrnodau gwaith a gymerwyd i glirio tipio anghyfreithlon wedi aros yr un fath yn bennaf ers 2019/20 (dim ond yn cynyddu gan 0.38). Fodd bynnag, mae nifer y digwyddiadau a gofnodwyd dros y flwyddyn ddiwethaf wedi cynyddu bron i 200 o ddigwyddiadau.
- Mae'r gwasanaeth hefyd wedi gallu cynnal nifer y manau agored â blaenoriaeth sy'n bodloni neu'n rhagori ar y safon ansawdd yn ystod y cyfnod anodd hwn.
- Nid oedd Cadwch Gymru'n Daclus yn gallu cynnal eu harolygon stryd yn ystod y pandemig. Felly, nid oes data i'w adrodd ar gyfer canran y priffyrdd a arolygwyd ar gyfer 2020/21.

Beth sy'n cael ei wneud a sut?

Ein blaenoriaeth yw gweithio tuag at darged Cymru gyfan o fod yn genedl ddiwastraff erbyn 2050.

Rydym ar fin dechrau adolygiad perfformiad ac effeithlonrwydd o Wastraff yn gweithio gyda'r Rhaglen Weithredu Gwastraff ac Adnoddau a CLILC er mwyn nodi ymyriadau priodol i'n symud tuag at darged ailgylchu 2024/25 o 70%.

Mae'r Canllaw Adrodd Di-garbon Net wedi'i gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru i gefnogi adroddiadau cyson a thryloyw. Byddwn yn gweithio tuag at sicrhau bod camau datgarboneiddio yn cael eu hymgorffori wrth symud ymlaen drwy:

- Deall ein hól troed carbon, yn unol â chanllawiau ar gyfer adrodd am allyriadau tŷ gwydr yn y sector cyhoeddus
- Monitro ac adrodd yn fanwl ar allyriadau carbon yn y presennol ac yn y dyfodol
- Gweithio gyda'r Bwrdd Datgarboneiddio newydd
- Cytuno i gyfres o ymrwymadau/addewidion sero net ar gyfer COP26
- Datblygu cynllun gweithredu sero net cadarn sy'n seiliedig ar dystiolaeth (fel dogfen fyw)

Ymateb craffu i Hunanwerthuso

Mae Aelodau'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau Cymdogaeth yn cydnabod mai diffyg arian yw'r thema sy'n codi dro ar ôl tro yn y Gwasanaethau Cymdogaeth a gyda'r holl fentrau newydd a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru, canmolwyd yr Adran Gwasanaethau Cymdogaeth am y gwaith da sy'n cael ei wneud gan bawb. Rhoddodd Aelodau'r Pwyllgor Craffu adborth i swyddogion ar gynnwys yr adroddiad a ddatblygwyd drwy gwblhau'r broses hunanarfarnu. Pleidleisiodd yr holl aelodau a oedd yn bresennol a chytunodd fod y deiliant yn ddigonol am y rhesymau a roddwyd yn yr Hunanwerthuso.

Felly beth fu'r deiliant?

Mae amgylchedd naturiol iach yn cynnig manteision lluosog i bobl a bywyd gwyllt o wella ansawdd aer, dŵr a thir, diogelu cynefinoedd a gwella bioamrywiaeth i oblygiadau buddiol i iechyd corfforol a meddyliol (Adroddiad Blynnyddol y Prif Swyddog Meddygol 2014-15; Cwrs Bywyd, Mannau Gwyrdd ac Iechyd, 2016). Bydd hyn hefyd yn cefnogi sut rydym yn gwella o bandemig y coronafeirws.

Lles Amgylcheddol - Barn

Mae ein gwerthusiad yn nodi bod y thema lles hon ar lefel:

Digonol

Aelod Portffolio
Y Cyngorydd Tony Rogers

Amcan	
Deilliant Sylfaenol	
Swyddog Arweiniol	
Ffocws Gwella	

Cefndir

Ein prif amcan yw blaenoriaethu gweithgareddau sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal. Y flaenoriaeth yw darparu gwasanaethau sy'n cefnogi pobl i fyw bywydau annibynnol iach mewn amgylchedd diogel. Rydym am gymell a chefnogi pobl i ddatblygu ymddygiadau corfforol ac iechyd meddwl cadarnhaol, adeiladu cymunedau gwydn lle mae pobl yn byw heb niwed ac ag ansawdd bywyd da.

O dan yr 'Amcan Byw'n Dda' rydym am wneud y canlynol:

- Diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl o niwed;
- Mynd i'r afael â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod a datblygu gwydnwch cymunedol;
- Hyrwyddo ymddygiadau iechyd a lefelau uwch o weithgarwch corfforol;
- Hyrwyddo lles emosiynol da a gwell iechyd meddwl;
- Darparu gwybodaeth a chynghor clir a hygyrch; a
- Gwasanaethau sy'n rhoi'r gallu i bobl fyw yn eu cartref eu hunain.

Mae'r rhain yn canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal, sy'n faes yr ydym am wella arno a pharhau i adeiladu arno yn y dyfodol. Rydym am helpu pobl i sicrhau lefel uwch o les; eu helpu i'w helpu eu hunain, i wneud dewisiadau gwell a chael mynediad at wahanol fathau o gymorth.

Ein prif ddeiliant yw:

- Mae pobl yn byw bywydau diogel ac annibynnol yn eu cymunedau;

Ein deilliannau eraill yw:

- Mae plant ac oedolion yn cael eu diogelu rhag niwed ac yn teimlo'n ddiogel.
- Mae a phobl ifanc yn byw yn ddiogel gyda'u teuluoedd neu yn agos at eu cartref a throsglwyddo'n dda i fywyd oedolyn;

Mae cynyddu gwytnwch mewn gofal cymdeithasol yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae hyn wedi'i gynnwys yng nghynllun adfer, trawsnewid a gwella'r Cyngor fel rhan o Gynllun Lles Corfforaethol y Cyngor. Mae hyn wedi golygu bod y Cyngor wedi cynyddu cyllid y gyfarwyddiaeth gwasanaethau cymdeithasol, ynghyd â'r cymorth y mae'n ei gael o ar draws y Cyngor.

Dangosyddion Perfformiad

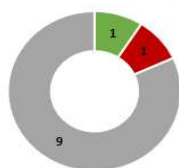
Perfformiad - Byw yn Dda

Sut wnaethon ni farnu'n hunain? (2020/21) **Byw yn Dda** **Digonol** ➔

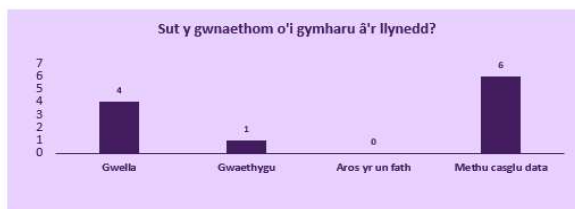
Hunanwerthusiad 2020/21	Yn gyffredinol	Cwestiwn 1	Cwestiwn 2	Cwestiwn 3
Byw yn Dda	🟡 ➔	🟡 ➔	🟢 ➔	🟢 ⬆️

A ydym wedi cyrraedd ein targedau?

■ Cyflawni Targed ■ Heb Gyflawni Targed ■ Methu casglu data

Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?

Perfformiad - Byw yn Dda

Dangosydd Perfformiad Allweddol	2019/20	Targed 2020/21	2020/21	A wnaethom gyrraedd ein targed?	Sut y gwnaethom o'i gymharu â'r llynedd?
Nifer o Blant sy'n Derbyn Gofal ar 31 Mawrth	206	-	193		▼
Nifer y Plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant ar 31 Mawrth	167	-	101		▼
Canran y plant a gefnogir i barhau i fyw o fewn eu teulu (Mesur 25)	69.75	78	-		
Canran y plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth sydd wedi cael tri lleoliad neu fwy yn ystod y flwyddyn (Mesur 33)	6.31	10	5.18	✓	▼
Canran yr ymholiadau diogelu oedolion (Adran 126) a gwblhawyd o fewn amserlenni statudol (Mesur 18)	75.67	92	84	✗	▲
Cyfradd yr oedi wrth drosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth 75 oed neu'n hŷn	3.09	-	-		
Canran yr oedolion a gwblhaodd gyfnod o ail-lluogi ac nad oes ganddynt becyn gofal a chymorth 6 mis yn ddiweddarach (Mesur 20b)	47.17	40	-		
Canran y bobl sy'n derbyn cymorth arbenigol ar drais yn y cartref, sy'n adrodd am welliant mewn ansawdd bywyd	89	-	79		▼
Canran y boblogaeth oedolion sy'n gallu byw'n annibynnol	-	-	-		
Pobl sy'n dweud eu bod yn teimlo'n ddiogel (Mesur 3) ***	-	-	-		
Nifer yr ymweliadau â chyfleusterau chwaraeon a hamdden awdurdodau lleol yn ystod y flwyddyn fesul 1,000 o'r boblogaeth lle bydd yr ymwelydd yn cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol ****	-	7808	-		

Rhesymeg

Ym Merthyr Tudful y dyfarniad blynyddol ar gyfer deilliannau yw **Digonol**.

Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol bellach wedi'u hymgorffori ac ar waith. Mae'r ddau yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gael trefniadau llywodraethu cryf a rheoli perfformiad. Mae'r darnau hyn o ddeddfwriaeth yn golygu y byddwn yn gweithio'n agosach gyda'n partneriaid drwy gydweithio. Parhawyd i wneud cynnydd rhagorol o ran gweithio mewn partneriaeth yn 2020/21, yn enwedig sut rydym wedi gweithio gyda phartneriaid i ymateb i bandemig y coronafeirws.

Yn ystod 2020/21, mae'r galwadau o fewn y gwasanaeth wedi cynyddu gyda phwysau'n amlwg yn y Gwasanaethau i Oedolion a Phlant oherwydd y galw mawr am becynnau gofal a sut y gwnaethom ymateb i'r pandemig. Yn ogystal â hyn, mae casglu data perfformiad o gronfa ddata System Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru yn dal i fod yn her, er ei fod yn gwella bob blwyddyn. Mae'r pandemig hefyd wedi achosi problemau o ran argaeledd rhywfaint o ddata. Fodd bynnag, diogelu Oedolion a Phlant fydd ein blaenoriaeth bob amser.

Mae Ymyrraeth Gynnar ac Atal yn allweddol i gynnal gwasanaethau yn y tymor hwy. Gyda'r Hyb Cymorth Cynnar, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddatblygu'r maes gwaith hwn yn barhaus er mwyn sicrhau bod y plant hynny a'u teuluoedd yn cael y cymorth cywir ar yr adeg gywir i atal anghenion rhag gwaethygu'n ddiangen. Fel yr adroddwyd y llynedd, mae gwerthusiad o'r Hyb wedi cynnwys adborth gan deuluoedd, sydd wedi bod yn gadarnhaol gyda nifer yr asesiadau sy'n arwain at dderbyn gwasanaethau ataliol yn gadarnhaol. Mae asesiadau a gynhaliwyd gan yr Hyb Cymorth Cynnar wedi caniatáu cyfeirio mwy effeithiol a mwy o ddefnydd o wasanaethau ataliol yn ein cymuned.

Rydym yn parhau i gefnogi oedolion yn eu cartrefi eu hunain ac yn ymateb yn brydlon i bryderon diogelu plant ac oedolion. Mae hyn yn erbyn cefndir o bandemig y coronafeirws. Cawsom ein cefnogi gan gyllid Llywodraeth Cymru drwy'r gronfa drawsnewid.

Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn monitro ei berfformiad yn agos. O ran 2020/21, mae gennym wybodaeth feintiol ac ansoddol a ddefnyddiwn i gefnogi gwella ein gwasanaethau, a chaiff hyn ei gynnwys yn adroddiad blynyddol a hunanarfarnu Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Cynlluniwyd y dangosyddion perfformiad allweddol a restrir uchod i gyflawni ein hamcan. Mae'r Fframwaith Perfformiad ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn rhan o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 ac mae wedi bod yn destun adolygiad gyda nifer o fesurau allweddol yn newid. Mae hyn, a bydd yn parhau i gael, effaith ar osod targedau a thueddiadau ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

O'r 11 Dangosydd Perfformiad allweddol a nodwyd, gwellodd pedwar. Mae'r pedwar hyn yn arbennig o berthnasol i'r amcan Lles o ran dangos eu bod yn cefnogi pobl i aros yn ddiogel a'r effaith ar eu hiechyd meddwl (plant sy'n derbyn gofal, amddiffyn plant ac amddiffyn oedolion). Hefyd, o ran ail-alluogi, er bod y geiriad a'r dull cyfrifo wedi newid yn dilyn adolygiad a olygai na allem adrodd yn y fformat yn y rhestr, mae data'n dal i gael ei gasglu ar becynnau ail-alluogi a'r deiliant o ran pecynnau cymorth is. Mae'r ail-alluogi wedi'i alinio'n agos â chefnogi pobl i aros yn annibynnol.

Mae'r mesurau sy'n weddill yn perthyn i'r categori 'methu casglu data'. Fodd bynnag, mae hyn yn bennaf oherwydd y pandemig, newid yn y fframwaith perfformiad statudol a'r angen i ailgynllunio ffurflenni a phrosesau busnes i gasglu'r metrigau newydd ar gyfer 2021/22 a'r blynyddoedd i ddod.

Aeth adroddiad hunanarfarnu i Bwyllgor Craffu'r Gwasanaethau Cymdeithasol ym mis Mawrth 2021, lle'r oedd aelodau craffu yn rhoi her i'r dyfarniadau a ddarparwyd. Roedd y cryfderau a nodwyd fel a ganlyn:

- Ceir tystiolaeth glir ar draws y Gwasanaethau Cymdeithasol o bartneriaethau a chydweithrediadau cryf sy'n gweithio (rhanbarthol, preifat neu'r trydydd sector ac asiantaethau cyhoeddus) er mwyn pennu'r blaenoriaethau cywir a chyflawni deilliannau ar y cyd
- Ceir enghreifftiau cryf o weithio mewn partneriaeth a chydweithio â Chynghorau eraill, asiantaethau cyhoeddus a sefydliadau trydydd parti ym mhob un o'r meysydd gwasanaethau.
- Ceir tystiolaeth o ymgysylltiad gwleidyddol cryf o fewn y maes gwasanaeth cyffredinol gan fod yr aelod Cabinet/Portffolio yn weithgar ym mhroses her y gyllideb ac yn ceisio cefnogi'r gwaith o ddatblygu gwasanaethau newydd / wedi'u had-drefnu lle bynnag y bo modd. Mae'n ymweld â gwasanaethau'n rheolaidd er mwyn bod yn weladwy i'r staff a'r defnyddwyr gwasanaeth.
- Mae Deddfwriaeth Llywodraeth Cymru yn chwarae rhan allweddol yng nghyfeiriad y gwasanaethau a ddarperir yn y Fwrdeistref Sirol ac mae'r gwasanaethau'n parhau i esblygu yn unol â deddfwriaeth ddiwygiedig ac arfer da.
- Mae gan bob un o'r meysydd yn y Gwasanaethau Cymdeithasol gyfeiriad strategol clir ac mae llawer o feysydd yn gweithio i gynlluniau hirdymor.

Mae'r Cyngor yn canolbwyntio ar flaenoriaethau ar gyfer gwella fel rhan o'i gynlluniau ar gyfer adfer, trawsnewid a gwella. Bydd y Gwasanaethau Cymdeithasol yn adolygu'r rhestr o fesurau i sicrhau eu bod yn berthnasol ac y gellir eu cipio yn ystod 2021/22. Bydd hyn yn unol â'r Fframwaith Perfformiad newydd.

Yn gyffredinol, rydym wedi gwneud cynnydd, a byddwn yn ymdrechu i barhau â'r gwaith da hwn wrth symud ymlaen yn 2021/22. Yn amlwg fel rhan o'n gwaith gwella, bydd angen i ni ganolbwyntio ar adferiad o'r pandemig. Bydd hyn yn golygu y bydd angen i ni adolygu rhai gwasanaethau ac efallai y bydd angen i ni wneud pethau'n wahanol yn y dyfodol er mwyn diwallu anghenion pobl yn y gymuned.

Byw'n Dda - Barn

Mae ein gwerthusiad yn nodi bod y thema lles hon ar lefel:

Digonol

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Andrew Barry

Dyfyniad gan yr Aelod Portffolio	<i>"Mae llywodraethu da a gwella'r ffordd rydym yn gweithio yn barhaus yn un o brif ffocws CBSMT"</i>
Gwasanaethau	Gwasanaethau Corfforaethol a Chymorth
Ffocws Strategol	Llywodraethu a Chefnogi'r Cynllun

Y CANOL CORFFORAETHOL

Mae'r adran hon o'r adroddiad perfformiad blynyddol yn canolbwyntio ar elfennau allweddol o ganolfan gorfforaethol y Cyngor sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni ein pedwar amcan lles. Bydd yr adran hon yn canolbwyntio ar gyllid a chwynion.

O'r herwydd, rydym yn defnyddio'r adborth o'r gwasanaethau a gefnogir yn yr ymarfer hunanarfarnu i lunio barn ar berfformiad. Ni fydd hyn yn effeithio ar y dyfarniadau yn erbyn yr amcanion lles ond bydd yn rhoi syniad o sut y gellir newid cymorth i ddarparu deilliannau gwell.

Wrth adolygu'r cynllun lles corfforaethol ac wrth ddatblygu adroddiad hunanasesu'r Cyngor, rhoddir ffocws ar wella mesurau llwyddiant i'r ganolfan gorfforaethol.

Rydym yn parhau i hyrwyddo'r Gymraeg a chyflawni ein Strategaeth Iaith Gymraeg a'n Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg. Mae hyn yn cefnogi'r ffordd yr ydym yn cyfrannu at y nod lles cenedlaethol - 'Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu'. Cynhaliwyd sawl digwyddiad yn 2020/21 er gwaethaf y pandemig. Rhoddwyd ffyrdd newydd o gynnal y digwyddiadau hyn ar waith, gan ddefnyddio llwyfannau digidol a chydweithio â phartneriaid, er mwyn sicrhau bod gwasanaethau ar gael.

Mae'r enghreifftiau'n cynnwys:

- **Diwrnod Shwmae Su'mae**

Er mwyn adeiladu ar lwyddiant digwyddiad Diwrnod Shwmae Su'mae a drefnwyd yn 2019, trefnwyd digwyddiad eto mewn partneriaeth ag aelodau'r Fforwm Addysg Gymraeg. Oherwydd y pandemig, cynhaliwyd y digwyddiad ar-lein. Roedd y diwrnod yn hybu'r defnydd o'r Gymraeg gan blant a phobl ifanc, y gymuned, y gweithlu, Aelodau ac enwogion.

- **Cyngerdd Carolau Cymraeg**

Ar 17^{eg} Rhagfyr, rhannwyd cyngerdd Carolau Cymraeg ar You-tube unwaith eto mewn partneriaeth ag aelodau'r Fforwm Addysg Gymraeg. Roedd eitemau gan gymuned a staff Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ac roedd wyth ysgol hefyd wedi darparu eitemau. Cafwyd perfformiadau gan bobl ifanc Merthyr Tudful sydd wedi derbyn addysg cyfrwng Cymraeg, sy'n dangos sut maent bellach yn defnyddio'r iaith yn eu gyrfa ac ar sail gymdeithasol. Cafodd y digwyddiad ei wyllo 1,332 gwaith.

- **Digwyddiad #SHWMAERONMENT**

Ym mis Mawrth 2021 trefnwyd digwyddiad #SHWMAERONMENT i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y Fwrdeistref Sirol, unwaith eto ar-lein oherwydd y pandemig parhaus. Dechreuodd y digwyddiad ar Ddydd Gŵyl Dewi a bu'n rhedeg dros dair wythnos gyda fideos bob dydd yn cael eu dangos ar dudalen digwyddiadau Facebook y Cyngor, gyda Swyddog Strategaeth Iaith Gymraeg y Cyngor yn cael ei chyfweld ar gyfer y teledu er mwyn hyrwyddo'r digwyddiad. Gwelwyd y fideo 3,400 gwaith a gwelwyd y digwyddiad gan y cyhoedd mor bell i ffwrdd ag America ac Awstralia.

GWYBODAETH AM GYLLID

Cyllideb Refeniw

Mae'r Cyngor yn pennu cyllideb refeniw bob blwyddyn. Mae'r gyllideb refeniw hon yn talu costau'r gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu, ac mae defnyddwyr gwasanaethau, Grantiau Llywodraeth Cymru, talwyr y Dreth Gyngor a'r Dreth Fusnes yn talu amdanynt. Ar gyfer 2020-2021, cyllideb refeniw'r Cyngor oedd **£127,533 miliwn**.

Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Diwygiwyd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn 2020/21 i ystyried y cynnydd yn yr arian a gafwyd gan Lywodraeth Cymru. Gosododd y Cyngor ei Gynllun Ariannol Tymor Canolig i gyflawni'r arbedion gofynnol sy'n deillio o'r Setliad gwell.

Adroddwyd yr alldro refeniw dros dro ar gyfer 2020/21 i'r Cabinet ar 14^{eg} Gorffennaf 2021.

Tabl 1: Yr alldro refeniw dros dro ar gyfer 2020/2021 fesul prif faes gwasanaeth

Alldro Refeniw	£'000
Gwasanaethau Cymdeithasol	31,492
Gwasanaethau Cymdogaeth	10,263
Holl Wasanaethau eraill y Cyngor (gan gynnwys Costau Corfforaethol Canolog)	25,726
Tanwariant Refeniw	4,464
Cyfanswm	127,533

CWYNION CORFFORAETHOL

Mae'r adran hon wedi'i chynnwys fel agwedd arall ar edrych ar ein perfformiad ac ansawdd ein gwasanaethau. Dylid nodi bod y siart gyferbyn yn dangos nifer y Cwynion Corfforaethol a wnaed i'r Cyngor yn 2020/21, wedi'u dadansoddi yn ôl gwasanaeth fesul chwarter. Derbynnir cwynion anffurfiol gan y Cyngor sy'n cael eu datrys cyn dod yn Gwynion Corfforaethol.

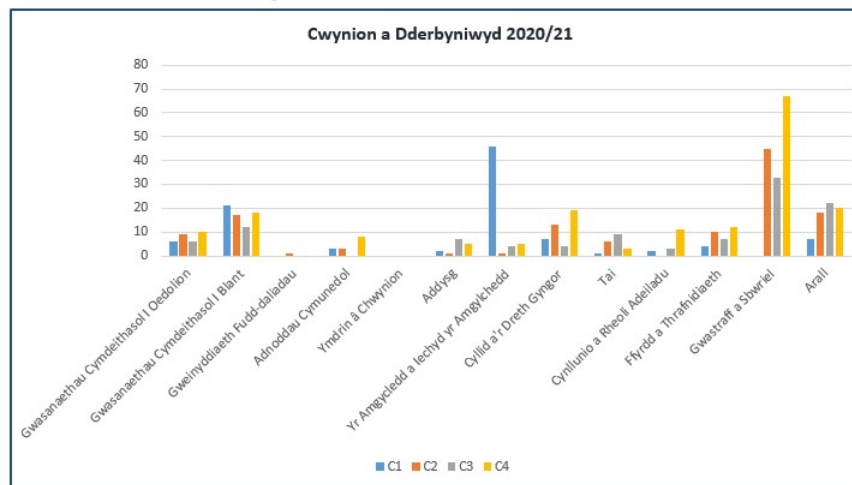
Mae'r data hwn yn cael ei ddefnyddio i lunio cynlluniau gweithredol/gwasanaeth drwy allu darganfod unrhyw faterion sylfaenol (achosion sylfaenol). Mae hyn yn helpu i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd a sicrhau bod gwasanaethau ar gael.

Mae mynd i'r afael â'r materion yn helpu'r Cyngor i gyflawni ei ddeilliannau 'n well a defnyddio ei adnodd i ddatrys y mater yn hytrach na delio'n gyson â chwynion.

Mae'r data hwn yn dangos lefel isel o gwynion cyffredinol a dderbyniwyd.

Gwasanaethau Cwsmeriaid, Canmoliaeth a Chwynion

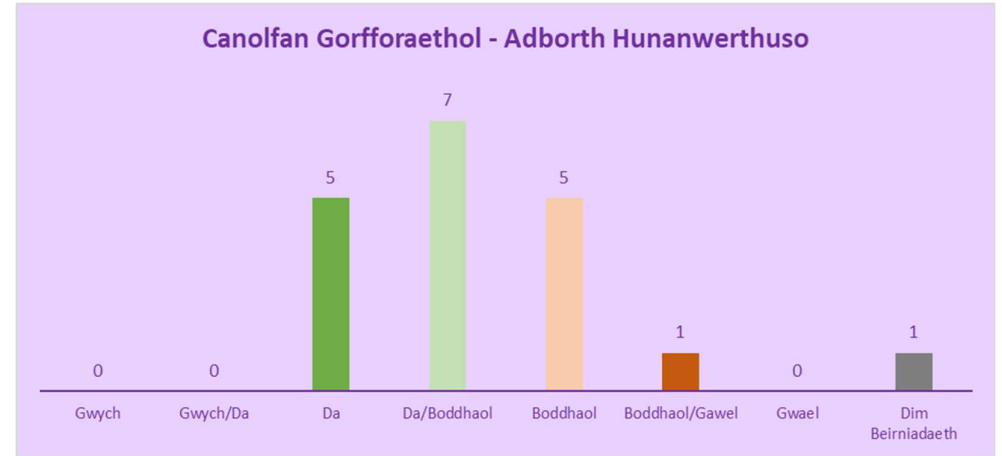
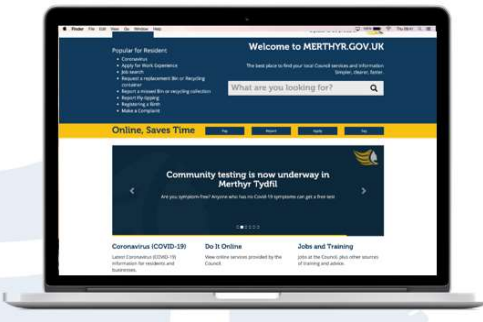
Canmoliaeth a Chwynion

DEILLIANNAU HUNANARFARNU

Mae adborth ar sut mae'r canol corfforaethol yn cefnogi cyflawni amcanion y Cyngor yn dda ar y cyfan ond mae dyhead i wella'n barhaus.

Defnyddiwyd canfyddiadau'r hunanarfarnu a gynhaliwyd yn 2019/20, canfyddiadau i wella ansawdd gwasanaethau corfforaethol. Er enghraifft, mae rheolwyr wedi sefydlu 'boddhad cwsmeriaid' rheolaidd gyda thimau ar draws y Cyngor i ddiwallu'r angen. Mae hyn wedi arwain at newidiadau a bydd yn cael ei fonitro wrth symud ymlaen. Bydd hyn yn cael ei gynnwys fel rhan o'r broses adolygu perfformiad a gwella chwarterol.

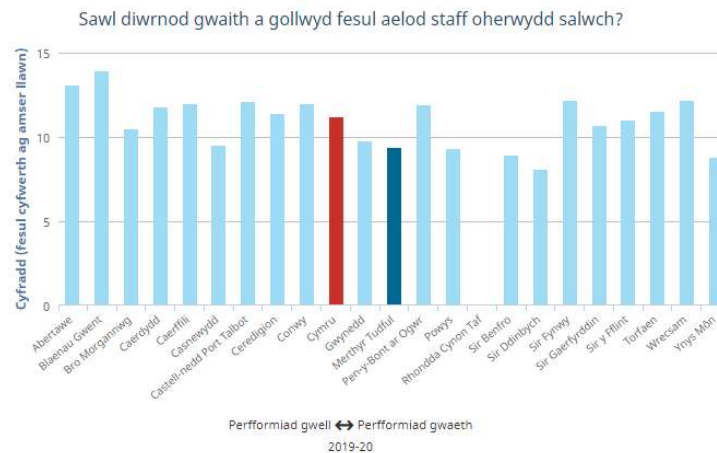

Er gwaethaf gostyngiadau i wasanaethau cwsmeriaid wyneb yn wyneb, mae'r Cyngor wedi cadw argaeledd gwasanaethau drwy gymryd atebion amgen arloesol. Mae gan y Cyngor 379,000 o ddefnyddwyr gwefan gyda **4.7 miliwn o ymweliadau tudalen** (fel ar y 31^{ain} Mawrth 2021). Mae'r wefan wedi gweld **cynnydd o 14%** mewn defnydd rhwng Mawrth 2019/20 a Mawrth 2020/21.

Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi cael cynnydd ar gyfartaledd o **4,972 o alwadau ffôn a dderbyniwyd bob chwarter**.

Mae ein cofnod **salwch staff** o fewn y **pump uchaf** o Gyngorau Cymru (2019/20).

Mae'r Cyngor wedi **buddsoddi yn ei weithlu** yn dilyn ymarfer gallu yn 2020/21. Mae **buddsoddiad o tua £1.5 miliwn yn 2021/22** wedi cryfhau sut y gallwn gyflawni ein hamcanion a'n blaenoriaethau.

Sawl diwrnod gwaith a gollwyd fesul aelod staff oherwydd salwch?

Ffynhonnell: MyLocalCouncil

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol – Hunanfyfrio

Mae'r Cyngor wedi defnyddio offeryn hunanfyfrio Comisiynydd Lles Cenedlaethau'r Dyfodol i adolygu cynnydd yn erbyn ein hamcanion lles, yn ogystal ag ystyried sut mae'r Cyngor wedi defnyddio'r pum ffordd. Mae'r offeryn yn ystyried ble'r ydym yn awr ac yn cynnig awgrymiadau ar gyfer myfyrion. Mae'r Cyngor wedi symud o 'ddechrau arni' ym mlwyddyn un y cynllun drwy 'wneud newidiadau' a 'bod yn fwy anturus' i'r man lle mae'n awr, h.y. 'berchen ar ein huchelgais'. Mae hyn yn wir ar draws y pedwar amcan lles.

Mae'r pecyn cymorth Lles yn dweud wrthym fod hyn yn golygu:

Gall 'berchen ar ein huchelgais' fod yn gam tebyg i 'fod yn fwy anturus' gyda mentrau'n datblygu a mwy o bobl yn cymryd rhan. Bydd y sefydliad yn cymryd risgiau mwy rheoledig, gan estyn allan at sectorau eraill i wneud cynnydd a chydweithio ar gyllid neu staffio. Mae'r sefydliad yn diffinio ei ddull gweithredu fel un uchelgeisiol ac mae staff yn teimlo eu bod wedi'u grymuso i weithio ar draws sectorau a dylanwadu ar newid.

Amcanion Lles	Dechrau arni	Gwneud newidiadau syml	Bod yn fwy anturus	Berchen ar ein huchelgais	Arwain y ffordd
Dechrau Gorau				✓	
Bywyd Gwaith				✓	
Amgylcheddol Lles				✓	
Byw yn Dda				✓	

I gefnogi hyn, mae'r Cyngor wedi cynhyrchu tabl o enghreifftiau ar draws yr holl amcanion lles, gweler atodiad 2. Mae'r enghreifftiau hyn wedi cael eu herio fel rhan o'n Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella a monitro busnes chwarterol.

Camau a gymerwyd i gyflawni'r saith nod lles

Fel corff cyhoeddus, rhaid i'r Cyngor gymryd pob cam angenrheidiol i ddangos ei gyfraniad at gyflawni pob un o'r saith nod lles cenedlaethol. Yn ystod 2020/21 bu amrywiaeth o wasanaethau a gweithgareddau sy'n cefnogi gwelliannau o ran lles ein cymunedau. Mae'r ffordd yr ydym yn dangos effaith y gwaith hwn yn gofyn am ddulliau cymysg.

Mae'r adran hon yn cynnwys sut rydym wedi cymhwyso'r pum ffordd o weithio i ymateb i bandemig y coronafeirws ac wrth wneud hynny cyfrannu at ein hamcanion a'r nodau cenedlaethol.

Gall **data ansoddol** ddarparu dadansoddiad cyfoethog o'r cymhlethdodau sy'n gysylltiedig â chefnogi lles ac mae'n rhoi dealltwriaeth ddyfnach o'r cyd-destun y mae ein gwasanaethau'n bodoli ynddo. Y ffordd rydym yn gwneud hyn yw amlinellu'r ffordd rydym yn cefnogi'r gwelliannau hyn gan ddefnyddio astudiaethau achos.

Yn ystod 2020/21 rydym wedi datblygu astudiaethau achos sy'n gysylltiedig â phob un o'r pedair thema lles yn ein Cynllun Lles Corfforaethol. Rydym wedi ychwanegu ychydig o enghreifftiau ychwanegol o sut rydym yn gwneud pethau gwahanol – mae'r rhain yn cysylltu â'n llywodraethu a'n ffyrdd o weithio. Rydym hefyd wedi cynnwys enghreifftiau go iawn o sut rydym wedi cymhwyso'r pum ffordd o weithio mewn ymateb i bandemig y coronafeirws.

Sut rydym wedi adrodd ein hastudiaethau achos?

Aseswyd pob astudiaeth achos i ddangos eu cyfraniad i'r saith nod lles yn seiliedig ar y disgrifyddion swyddogol fel yr amlinellir yn Neddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Bydd astudiaeth achos sy'n effeithio ar nod lles yn cadw'r lliw nod hwnnw, a'r nodau eraill yn llwyd. Rydym hefyd wedi dangos ble a sut mae swyddogion a phartneriaid wedi defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy (y pum ffordd o weithio) wrth ddarparu'r gwasanaeth/gweithgaredd yn y gymuned. Unwaith eto, lle gellir gweld bod pwnc yr astudiaeth achos yn adlewyrchu'r pum ffordd o weithio, mae'r eicon yn ymddangos mewn lliw llawn; lle nad yw hyn yn wir, mae'r eicon wedi'i liwio'n llwyd. Mae hyn yn ein helpu i ddeall ble rydym yn cydweithio, gan integreiddio ein strategaethau a sut y gallwn wella hyn ymhellach.

Rydym wedi gwneud yr un peth gyda'n pedwar amcan lles. Mae ticiau wedi'u cynnwys ar feysydd lle mae'r astudiaeth achos wedi cyfrannu cymorth.

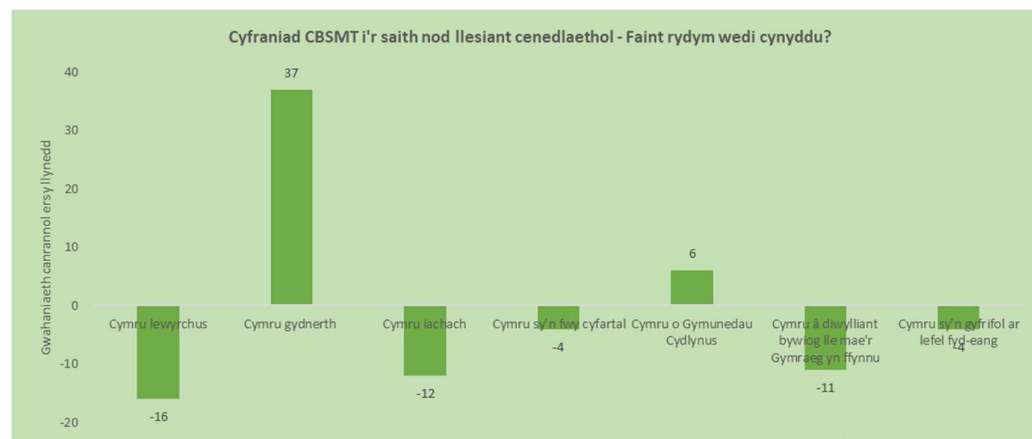
Crynodeb – Astudiaethau Achos

Beth rydym wedi'i ddysgu o edrych yn ôl ar y cynnydd a wnaed yn ystod 2019-2020?

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi ymrwymo i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r saith nod lles cenedlaethol ac mae'n defnyddio'r pum ffordd o weithio ym mhob un o'r gweithgareddau a'r gwasanaethau y mae'n eu cynnig i drigolion Merthyr Tudful.

Ar ôl cwblhau'r broses i lunio'r adroddiad hwn (sy'n edrych yn ôl ar 2019/20), rydym wedi gallu cyflwyno cipolwg ar yr hyn rydym wedi'i wneud.

Rydym wedi ystyried sampl o 25 astudiaeth achos yn 2020-2021. O ran gwerthuso, gallwn weld bod gwelliant cyffredinol o'i gymharu â 2018-2019 ac o fewn goddefgarwch o'i gymharu â 2020-2021. Mae enghreifftiau eraill lle'r ydym wedi cyfrannu at y nod - 'Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu'. Mae dadansoddiad o'n hastudiaethau achos wedi ein galluogi i nodi'r canlynol:

Cyfraniad i'r saith nod Lles cenedlaethol

	Cymru Iewyrchus	Cymru Gydnerth	Cymru Iachach	Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymru o gymunedau cydlynus	Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fd-eang
2018-2019	48%	15%	96%	93%	89%	44%	100%
2019-2020	100%	31%	100%	100%	94%	63%	100%
2020-2021	84%	68%	88%	96%	100%	52%	96%
	-16	37	-12	-4	6	-11	-4

Cyfraniad at y pum ffordd o weithio a blaenoriaeth Trechu Tlodi

	Hirymor	Atal	Integreiddio	Cydweithio	Cynnws	
2018-2019	81%	74%	74%	96%	96%	-
2019-2020	100%	100%	94%	100%	100%	100%
2020-2021	92%	100%	88%	100%	100%	96%
	-8	0	-6	0	0	-4

Mae hyn yn dangos sut rydym yn dal i ddefnyddio'r pum ffordd o weithio i'r ffordd rydym yn darparu gwasanaethau. Mae'n galonogol gweld sut mae'r nodau cenedlaethol a phum ffordd o weithio yn cael eu mabwysiadu a'u hymgorffori yn ein gwaith.

Cyflawni ein pedwar Amcan Lles

Dechrau Gorau

Bywyd Gwaith

Lles Amgylcheddol

Byw yn Dda

2020-2021

72%

80%

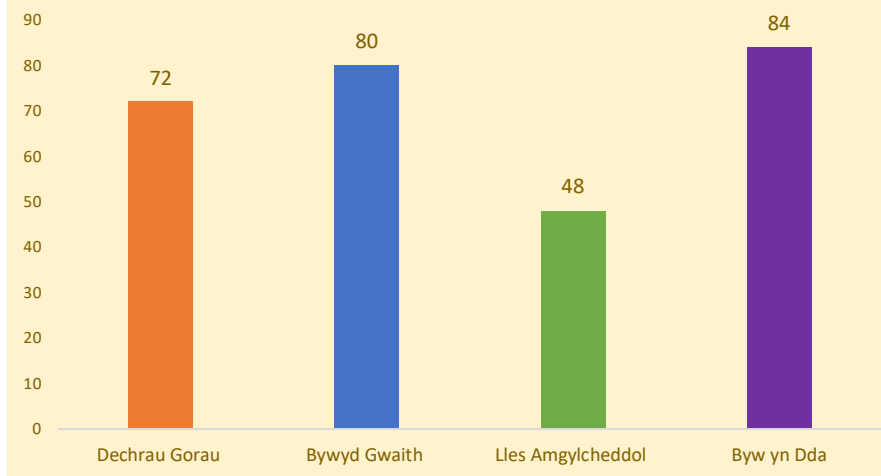
48%

84%

Cydnabuwyd y cynnydd yn erbyn yr amcanion Lles gan y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Cabinet yn y broses adolygu perfformiad a gwella chwarterol newydd. Fel yn yr adroddiad hwn, darparwyd tystiolaeth a data.

Tegwch - Mae ein Hasesiad Effaith Integredig (yr AEI) yn chwarae rhan allweddol yn y ffordd rydym yn asesu'r effaith ar y 7 nod Lles cenedlaethol hyn, yn ogystal â rhannau eraill o'r Ddeddf, nodweddion gwarchoddedig, yr iaith Gymraeg, bioamrywiaeth a gwytnwch ecosystemau ac anfantais economaidd-gymdeithasol. Gofyniad arall yr AEI hefyd yw i ddata gael ei ddefnyddio fel rhan o'r asesiad ynghyd â sut y mae cyfathrebu ac ymgysylltu wedi'u cynnal (lle bo angen).

Sut mae ein hastudiaethau achos yn dangos cyflawni ein Hamcanion Llesiant

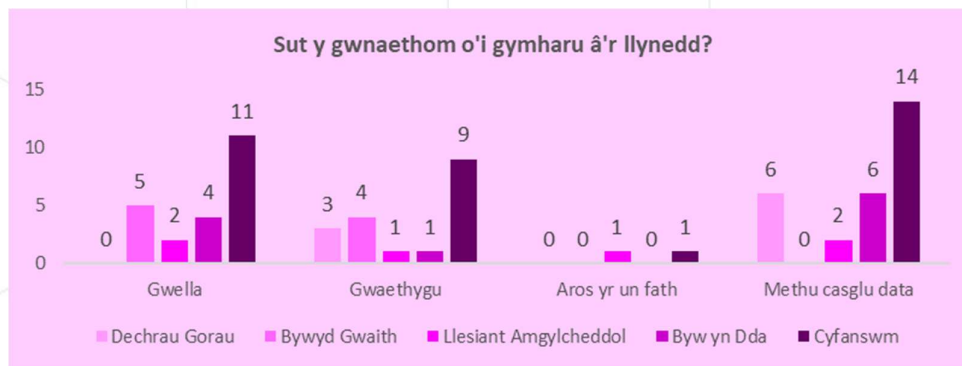
Yn ystod 2020/21 rydym wedi gwella mewn 11 o 35 o ddangosyddion ers y llynedd. **Fodd bynnag**, nid oedd data ar gael ar gyfer 14 o'r 35 dangosydd oherwydd y coronafeirws. Felly, o'r dangosyddion a oedd ar gael, rydym wedi **gwella mewn 52%** (11 o 21).

Mae gennym **ostyngiad mewn 26% o'n dangosyddion** (9 o 35) yn 2020/21 o'i gymharu â 2019/20.

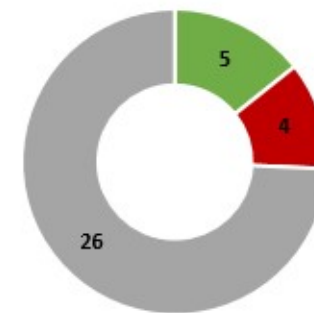
Arhosodd un dangosydd yr un fath.

Mae hyn yn welliant o'i gymharu â'r llynedd a welodd welliant mewn 32% o'n dangosyddion. Nid oedd 10 o'r 34 dangosydd ar gael y llynedd. Pan na chafodd y rhain eu cyfrif, roedd y Cynghor wedi gwella mewn 46% o'i ddangosyddion yn 2019/20 (o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol).

Yn seiliedig ar y dyfarniadau a nodwyd yn y pedair thema lles uchod, ein barn gyffredinol ar gyfer 2020/21 yw **DIGONOL**.

A ydym wedi cyrraedd ein targedau?

■ Cyflawni Targed ■ Heb Gyflawni Targed ■ Methu casglu data

CYSYLLTWCH Â NI

Dweud eich Dweud

Mae'r ddogfen hon yn adroddiad perfformiad cryno ar y meysydd blaenoriaeth o fewn y Cynllun Lles Corfforaethol yn ystod blwyddyn ariannol 2020/2021.

Croesawn eich barn ar yr adroddiad hwn a gwaith y Cyngor. Gallwch gysylltu â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Cyfeiriad

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
Y Ganolfan Ddinesig
Stryd y Castell
Merthyr Tudful
CF47 8AN

Ebost

wellbeing@merthyr.gov.uk

ATODIAD 1: Allwedd Perfformiad

Mae'r canlynol yn cynnwys gwybodaeth a fydd yn eich helpu i ddeall y dadansoddiad o'n cynnydd, yn enwedig mewn perthynas â'n meysydd blaenoriaeth.

Mae gan bob maes blaenoriaeth ddeiliant cysylltiedig, sy'n disgrifio'r manteision yr anelwn at eu cyflawni ar gyfer ein cymunedau. Nid yw deiliant ynddo'i hun yn fesuradwy, felly er mwyn bod yn atebol, ac asesu a ydym yn cyflawni'r manteision a ddymunir, rydym yn defnyddio dangosyddion a gweithgarwch gwella. Mae hyn yn galluogi'r Cyngor i fesur cyflawniad a deall ei effaith ar ddeilliannau.

Y Sefyllfa Bresennol

Gwerthusir ein dangosyddion yn seiliedig ar ein safle o'n cymharu ag awdurdodau lleol eraill Cymru. Diben defnyddio data cymharol yw ein galluogi i ddeall ein perfformiad cymharol ledled Cymru.

Yn ddiofyn, mae lliw statws pob mesur yn ymwneud â'n safle graddfa (yr ystod chwarterl) yng Nghymru. Mewn rhai achosion ni allwn gymharu'r mesur hwnnw ag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru. Yn yr achosion hyn, caiff y dangosyddion eu cymharu â thargedau Awdurdodau Lleol.

Diffiniadau'r statws dangosydd

Diffiniad perfformiad	Safle	Statws
Mae'r sefyllfa bresennol yn rhagorol	1-6	Gwych
Mae'r sefyllfa bresennol yn dda	7-11	Da
Mae'r sefyllfa bresennol yn ddigonol	12-16	Digonol
Mae'r sefyllfa bresennol yn anfoddhaol	17-22	Anfoddhaol
Nid oes gwybodaeth gymaradwy neu dim ond data lleol	Ddim yn berthnasol	

Disgrifydd ar gyfer pob statws

RHAGOROL	Perfformiad ac ymarfer cryf iawn a pharhaus
DA	Nodweddion cryf, er y gallai fod angen gwelliant bach mewn rhai mannau
DIGONOL ac angen gwella	Mae cryfderau'n gorbwysu'r gwendidau, ond mae angen gwelliant mewn agweddau pwysig
ANFODDHAOL ac mae angen gwella ar frys	Mae gwendidau pwysig yn gorbwysu'r cryfderau

Atodiad 2: Enghreifftiau o waith a wnaed yn erbyn ein hamcanion lles

Dechrau Gorau

Mae'r Cyngor wedi cydweithio â phartneriaid amrywiol i ddatblygu a gweithredu ei Strategaeth Codi Dyheadau Codi Safonau fel rhan o'i gynlluniau adfer, trawsnewid a gwella. Mae'r strategaeth hon wedi'i hintegreiddio â strategaethau eraill ac mae'n flaenoriaeth i'r Cyngor cyfan. Dyma un o brif nodweddion y cynllun lles corfforaethol.

Sefydlwyd ein Panel Partneriaeth Addysg (PPA) i fonitro cynnydd amcanion CDCS ac i gefnogi cyfeiriad a gwelliant gwasanaethau addysg. Mae Fframwaith Her Consortiwm Canolbarth y De wedi'i ddatblygu sy'n rhan o sesiynau her y Cynllun.

Mae ailstrwythuro gwasanaethau Addysg yn barhaus wedi arwain at adnoddau ychwanegol i gefnogi sawl maes gan gynnwys datblygu data, Gwasanaethau Anghenion Dysgu Ychwanegol a gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru). Sicrhawyd swyddi prentisiaeth i alluogi cynllunio olyniaeth.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu Partneriaeth Busnes ac Addysg Gyda'n Gilydd. Mae'r Cyngor yn cynnwys ac yn cydweithio â busnesau i fynd i'r afael â datblygu sgiliau a diweithdra. Mae hyn yn cefnogi adferiad economaidd o effeithiau'r pandemig.

Mae offeryn sgrinio iaith a lleferydd wedi'i gyflwyno i helpu i gefnogi anghenion. Sefydlwyd Panel Dysgwyr sy'n Agored i Niwed i gefnogi dysgwyr sydd ag anghenion cymhleth wrth gau ysgolion (a orfodir o ganlyniad i'r pandemig). Mae disgyblion sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol wedi cael y dechnoleg a'r offer sydd eu hangen arnynt i gefnogi eu dysgu. Darparwyd caledwedd priodol i ysgolion gyflwyno'r cwricwlwm.

Sefydlwyd fforwm Penaethiaid i ganolbwyntio ar bob agwedd anariannol ar y system ysgolion a'i datblygiad yn y dyfodol. Sefydlwyd grŵp llywio llywodraethwyr ar draws llywodraethwyr uwchradd a'r coleg ar gyfer ymgynghori ar weithgareddau cydweithredol i fodloni'r cwricwlwm newydd. Darparwyd hyfforddiant i staff yr ysgol i wella ymgysylltiad rhieni. Datblygwyd cwricwlwm adfer pwrpasol ar gyfer pob ysgol, y cytunwyd arno gan y cyrff llywodraethu perthnasol. Mae ysgolion hefyd wedi cael cymorth i ddatblygu dull hybrid o ddysgu.

Mae paneli ynni haul wedi'u gosod yn ein Depos Ailgylchu i leihau'r defnydd o ynni ac allyriadau carbon, fel rhan o'n cynlluniau datgarboneiddio.

Rydym wedi gweithio gyda menter gymdeithasol/elusen gofrestredig i agor 'Siop Ailddefnyddio' sy'n anelu at leihau gwastraff a gynhyrchir ym Merthyr Tudful drwy ddargyfeirio dodrefn a gwrthrychau cartref y gellir eu defnyddio a gesglir ar y cynllun casglu gwastraff swmpus. Bydd yr eitemau hyn yn cael eu glanhau, eu hatgyweirio a'u gwerthu am brisiau fforddiadwy.

Mae teuluoedd Merthyr Tudful yn cael eu hannog i wneud y gorau o'r dirwedd drawiadol ar garreg eu drws drwy ddefnyddio'r manau awyr agored/gwyrdd. Er enghraifft, mae Parc Taf Bargod yn eistedd ar safle pyllau glo segur ac mae wedi cael ei droi'n hafan i fywyd gwyllt yn ddiweddar ac wedi gweld lansio llwybr cerdded newydd o amgylch y parc. Gan weithio gyda'n gilydd ar draws Adran y Parciau a'r Tîm Adfywio, rydym wedi llwyddo i gael cyllid allanol a oedd yn rhoi prosiect gwerth £100,000 i'r gymuned sy'n darparu iard chwarae newydd a chyfleuster ardal gemau aml-ddefnydd.

Rydym yn parhau i gydweithio â thimau o bob rhan o'r Cyngor a phartneriaid i ddiwallu anghenion ein cymunedau. Er enghraifft, rydym yn gweithio gydag Adfywio Economaidd ar faterion sy'n ymwneud â threftadaeth ac yn gweithio gyda swyddogion i ddatblygu dealltwriaeth o ddatgarboneiddio i gefnogi trafodaethau gyda busnesau ar draws y Fwrdeistref Sirol.

Rydym yn gweithio gyda'n gilydd fel tîm ar draws Adran y Parciau, yr Adran Ystadau a'r Adran Cynllunio Tref i rannu adnoddau i gefnogi bioamrywiaeth ar draws y Fwrdeistref Sirol. Mae gwastraff gyliau'n cael ei ddsbarthu yng nghyfleuster hidlo gwelyau cyrs Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Mae hyn yn hidlo'r gwastraff i gynhyrchu dŵr glân wedi'i ailgylchu sy'n cael ei ddefnyddio eto yn y gyliau. Mae gweddill y gwastraff solet hefyd yn cael ei ailgylchu. Mae hyn yn cysylltu â'n hamcan – amgylchedd cynaliadwy ac amrywiol cryf.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu Bwrdd Rheoli Carbon, sy'n cynnwys swyddogion ac Aelodau Etholedig. Mae'r bwrdd hwn yn goruchwyllo'r gwaith o gyflawni'r cynllun rheoli carbon. Rhoddwyd mwy o bwyslais ar ailgylchu, gydag adolygiadau rheolaidd o berfformiad.

Sicrhawyd swyddi prentisiaeth i alluogi cynllunio olyniaeth mewn nifer o ardaloedd ledled y Gwasanaethau Cymdogaeth. Mae strwythur y gwasanaethau wedi'i adolygu a'i newid i gynyddu effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd, ar lefel gwasanaeth a chorfforaethol.

Rydym wedi gwella'r llif gwaith o ran tipio anghyfreithlon drwy ddefnyddio technoleg, e.e. defnyddio i-Pads i'n galluogi i weithio'n fwy effeithlon ac ymateb i ymholiadau neu gwynion mewn modd mwy amserol. Yn ogystal â hyn, rydym wedi gweithredu e-ffurflen tipio anghyfreithlon 'Rhowch Wybod Amdani' sy'n cysylltu'n uniongyrchol â system gwyno'r Cyngor. Rydym wedi cyflwyno hysbysiadau cosb benodedig o ran tipio anghyfreithlon fel offeryn gorfodi ychwanegol.

Yn ystod y pandemig, mae timau o bob rhan o'r Cyngor wedi cydweithio i gefnogi busnesau lleol i gael gwerth £40 miliwn a mwy o gyllid grant gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn wedi galluogi busnesau i barhau i fod yn gynaliadwy yn ystod cyfnodau o gyfyngiadau symud cenedlaethol a lleol. Unwaith eto, mae adrannau wedi cydweithio i gefnogi masnachwyr i addasu eu modelau busnes i gwrdd â gofynion ynghylch cadw pellter cymdeithasol e.e. opsiynau awyr agored ar gyfer lleoliadau lletygarwch; marciau llawr, arwyddion a Chyfarpar Diogelu Personol i gefnogi ymbellhau cymdeithasol a llif cerddwyr.

Rydym wedi nodi a datblygu gwaith trawswasanaeth ymhellach rhwng ein timau Datblygu Economaidd, Diogelu'r Cyhoedd, Iechyd yr Amgylchedd, Refeniw a Budd-daliadau i ddiwallu anghenion busnesau lleol. Mae mwy o integreiddio wedi bodoli rhwng gwasanaethau Adfywio Cymunedol gan gynnwys cydweithwyr o fewn y Cyngor a rhanddeiliaid allanol sy'n caniatáu ymwybyddiaeth bellach o'r gofynion sgiliau presennol, yn enwedig oherwydd y newid yn y cyfleoedd sydd ar gael i geiswyr gwaith o ganlyniad i'r pandemig parhaus.

Mae'r Cyngor wedi sicrhau cyllid o'r cronfeydd 'Trawsnewid Trefi' a'r 'Mesurau Trafnidiaeth Cynaliadwy Lleol' i ariannu addasiadau i gefnogi Canol y Dref (a Threharris) gan gynnwys gwelliannau i'r amgylchfyd cyhoeddus, datblygu cyfleoedd arloesol sy'n gysylltiedig â'r agenda ddigidol ym Merthyr Tudful.

Rydym wedi darparu ymyriadau wedi'u targedu i gefnogi'r Cyngor a chartrefi gofal preifat yn ystod y pandemig er mwyn sicrhau bod gwasanaethau ar gael. Agorwyd y canolfannau profi torfol cyntaf yng Nghymru ar draws Merthyr Tudful gan sicrhau tegwch i bawb gael y cyfle i gael eu profi.

Mae'r Cyngor yn datblygu Gweledigaeth Economaidd 15 mlynedd ar gyfer Merthyr Tudful, gan sicrhau bod ymgynghori rheolaidd â rhanddeiliaid yn ganolog gan sicrhau bod anghenion rhanddeiliaid wedi cael ystyriaeth allweddol ac y byddant yn parhau i fod yn ystyriaeth allweddol. Sefydlwyd Bwrdd Adfer Economaidd (swyddog ac Aelod Etholedig) i fonitro cynnydd a rhoi cyfeiriad. Mae Datblygu Economaidd ac Addysg yn cydweithio i gydweithio â phartneriaid fel hyfforddi cydweithwyr fel rhan o'r Bartneriaeth Busnes ac Addysg Gyda'n Gilydd.

Ystyriwyd gwella Cysylltiadau Teithio Llesol yn y Fwrdeistref Sirol a'r cyffiniau. Mae hyn yn cyd-fynd â datblygu Cyfnewidfa Bws Canolog newydd sydd wedi dod â safleoedd teithio ar fysiau a threnau yn agosach at ei gilydd. Mae ystyriaeth yn cael ei rhoi i sut y gall yr arian a sicrhawyd o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol gynnwys gwella'r rhwydwaith trafndiaeth lleol, trawsnewid cerbydau allyriadau isel iawn a Theithio Llesol.

Mae cynllun strategol wedi'i ddatblygu ar gyfer ardal dreftadaeth Cyfarthfa. Mae hwn yn gynllun strategol 20 mlynedd a fydd yn datgelu pwysigrwydd byd-eang gorffennol diwydiannol Merthyr Tudful ac yn gweithio mewn cytgord â'i natur i drawsnewid ardal Cyfarthfa. Bydd y prosiect yn tyfu ochr yn ochr â bywydau cenhedlaeth ieuengaf y dref wrth iddynt dyfu'n oedolion.

Rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y gwasanaeth. Integreiddio a symleiddio strategaethau sy'n bodoli eisoes ar gyfer prosiectau a rhaglenni allweddol, gan agor cyfleoedd i wneud y mwyaf o'r cyfraniadau gan bartneriaid.

Mae'r Gwasanaethau i Oedolion wedi gweithio i gyd-gynhyrchu'r Strategaeth Eiriolaeth gyda defnyddwyr gwasanaethau a gweithwyr proffesiynol, gan gynnwys cydweithio ac ymgynghori helaeth â Fforwm Eiriolaeth Cwm Taf Morgannwg. Cymeradwywyd y Strategaeth gan y Cyngor ar y 24^{ain} o Chwefror 2021.

Lansiodd y Gwasanaethau i Blant y polisi 'Cyfleoedd gwaith i bobl ifanc yn ein gofal neu adael ein gofal' a'r polisi Llwybr i Waith. Mae rôl Swyddog Mentora a Chefnogaeth Cyflogaeth wedi'i datblygu i gefnogi pobl ifanc â phrofiad gofal i wella eu cyfleoedd mewn swyddi.

Rydym wedi datblygu'r gwaith o gynllunio a datblygu gwasanaethau allweddol er mwyn sicrhau deilliannau gwell, er enghraifft, Gofal Ychwanegol, llety preswyl i blant. Mae'r Stay Well @Home 2 wedi'i weithredu'n llawn ac mae gwerthusiad cychwynnol yn dangos bod hyn wedi bod yn effeithiol o ran atal pobl rhag cael eu derbyn i'r ysbyty drwy ddarparu gofal a chymorth. Mae Teuluoedd yn Gyntaf wedi trosglwyddo i'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Plant a fydd yn cefnogi gwaith agos iawn gwasanaethau ataliol a gwasanaethau statudol. Rydym wedi datblygu cynllun gweithredu rhanbarthol ar gyfer recriwtio a chadw gofalywyr maeth ac wedi gweithredu ein strategaeth comisiynu lleoliadau. Rydym wedi cryfhau ymgysylltiad â'r Trydydd Sector i wella'r ystod o gymorth yn y gymuned sydd ar gael ac wedi datblygu gwaith i ad-drefnu cyfleoedd dydd i bobl ag anabledd dysgu, pobl hŷn a phobl sydd â dementia.

Mae cynllun pontio Cwm Taf Morgannwg wedi'i gymeradwyo, gyda'r Polisi Pontio wedi cael ei gymeradwyo gan y Cyngor ar y 3^{ydd} Chwefror 2021. Mae Paratoi ar gyfer Bod yn Oedolyn ym Merthyr Tudful - galluogi plant a phobl ifanc i bontio'n ddidrafferth i fod yn oedolion, yn faes gwaith parhaus pwysig. Mae'r Gwasanaethau i Blant ac Oedolion wedi gweithio gyda phartneriaid amlasiantaeth i sefydlu Panel Cynllunio Pontio i ddod â gweithwyr proffesiynol perthnasol at ei gilydd i wella'r broses bontio er mwyn sicrhau'r deilliannau gorau i bobl ifanc sy'n symud i fod yn oedolion.

Rydym wedi parhau i gydweithio â Voices from Care Cymru i sicrhau bod y Gwasanaethau Plant yn gwrandao ar ein plant sy'n derbyn gofal, yn eu clywed ac yn ymgynghori â nhw er mwyn deall eu profiad o bontio i lywio datblygiadau gwasanaeth ymhellach. Mae Gwasanaethau Plant Merthyr Tudful, ar ôl ymgynghori â phobl ifanc â phrofiad o ofal, wedi cynhyrchu Strategaeth Gadael Gofal - 'Gwneud Fy Mhenderfyniad Fy Hun'. Mae hyn yn canolbwyntio ar baratoi ar gyfer annibyniaeth ac mae'n cynnwys elfennau fel hyfforddiant, cyflogaeth, rheoli arian a mynediad at gymorth lle bo angen.

Fel y nodwyd eisoes, un o'r meysydd ffocws allweddol ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol yw gwasanaethau ataliol. Mae Yn Agosach at Adref yn wasanaeth ataliol allweddol sy'n helpu i sicrhau bod pobl ifanc yn cael eu lleoli yn y ddarpariaeth fwyaf addas ar gyfer eu lles. Yn ystod 2020/21, mae cam 2 y datblygiad hwn wedi'i gwblhau.

Er mwyn sicrhau ansawdd y gwasanaethau a ddarperir, cytunwyd ar fframwaith Sicrhau Ansawdd a datblygwyd offer archwilio yn y Gwasanaethau i Oedolion. Mae prosesau Sicrhau Ansawdd wedi'u hymgorffori yn y Gwasanaethau i Blant.

Yn unol â'r amcan cyffredinol yng Nghynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella'r Cyngor, rydym wedi cynyddu gwytnwch gofal cymdeithasol drwy adolygu capasiti a strwythurau a recriwtio i swyddi hanfodol.

Atodiaid 3 – Astudiaethau Achos

Astudiaeth achos: Cymorth Ysgol ac Amlasiantaethol i Blant a Phobl Ifanc sy'n Agored i Niwed yn ystod COVID-19

Roedd pandemig y Coronafeirws a'r rheolau Aros Gartref yn gofyn am nifer o addasiadau i wasanaethau sy'n cefnogi teuluoedd sy'n agored i niwed.

Roedd pryder penodol ynghylch effaith y newidiadau hyn ar blant sydd mewn perygl a'u teuluoedd, wrth i wasanaethau ac ysgolion gau neu leihau eu hymweliad a'u hymyrraeth yn y gymuned er mwyn amddiffyn y cyhoedd a'r staff.

Roedd diogelu plant mewn perygl yn parhau i fod yn flaenoriaeth i bob asiantaeth bartner ac felly sefydlwyd proses ar gyfer cefnogi a chadw mewn cysylltiad â dysgwyr sy'n agored i niwed ar unwaith.

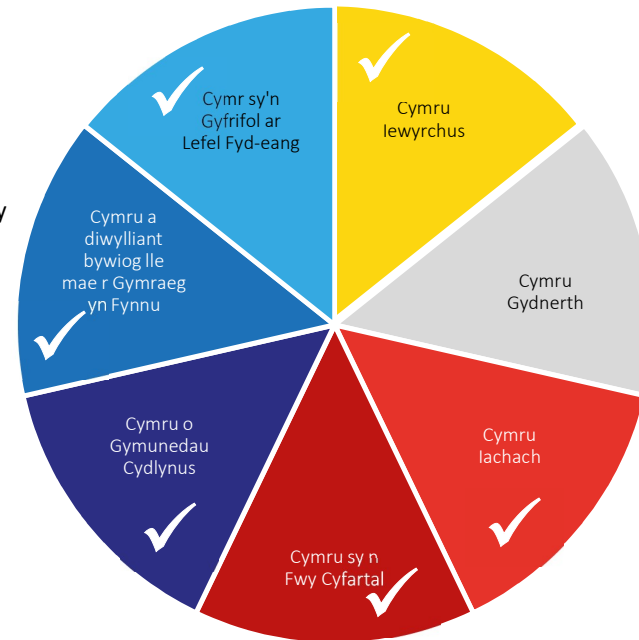
Drwy gydol cyfnod cau'r ysgol, byddai ysgolion yn:

- 'Gwirio' gyda disgyblion sy'n agored i niwed a'u teuluoedd o leiaf unwaith yr wythnos drwy e-bost, ffôn neu ddulliau cyfathrebu eraill a ddefnyddir gan yr ysgol megis Class DoJo; a
- Monitro a chofnodi lles dysgwyr sy'n agored i niwed a'u teuluoedd yn dilyn y prosesau arferol h.y. Myconcerns a chynyddu unrhyw bryderon ynghylch lles, er mwyn gallu gweithredu'n briodol. Bydd yr holl bryderon diogelu yn cael eu hadrodd yn dilyn y gweithdrefnau arferol.

Gan ein bod yn gweithio i drefniadau gwahanol, ac mewn rhai achosion yn parhau i wneud hynny, roedd yn bwysig bod cydweithwyr o wahanol asiantaethau a lleoliadau yn gweithio gyda'i gilydd yn awr yn fwy felly nag erioed er mwyn galluogi diogelwch a lles y plant mwyaf agored i niwed.

Arweiniodd y gwaith a wnaed i gefnogi dysgwyr sy'n agored i niwed at nifer o ddeilliannau cadarnhaol:

- Datblygwyd perthynas waith gryfach rhwng adrannau a chydag asiantaethau eraill.
- Mae perthynas gryfach wedi'i meithrin gyda rhai o'n teuluoedd sy'n Dewis Addysg yn y Cartref i'w plant, lle mae Saesneg yn iaith Ychwanegol iddynt a gyda'r rhai sy'n rhan o'r gymuned Sipsiwn-Teithwyr
- Cafodd yr holl ddisgyblion hynny â llythyron gwarchod eu monitro a'u dychwelyd i'r ysgol ym mis Medi 2020; a
- Nodi a monitro cymorth yn agos i'r dysgwyr mwyaf agored i niwed.

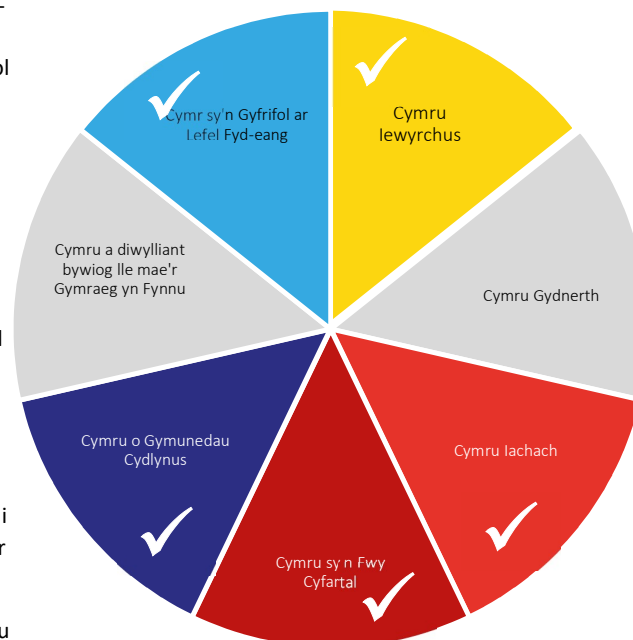
Astudiaeth achos: Tîm Plant ag Anableddau

Mae B yn 17 oed. Mae ganddi anabledd dysgu ysgafn a diagnosis o anhwylder ymlyniad pryderus / di-drefn ac ymddygiad heriol. Mae hi hefyd yn mynychu ysgol arbenigol. Mae B yn byw gyda'i mam ac mae'n cael cyswllt rheolaidd â'i thad. Gofynnodd mam B am asesiad iddi gael gweithiwr cymdeithasol Plant ag Anableddau a chymorth pellach. Cwblhawyd asesiad gwybodaeth, Cyngor a Chymorth a derbyniwyd achos B i'r tîm Plant ag Anableddau.

Roedd B yn arddangos achosion hunan-niwed ac ymddygiad heriol gydag ymddygiad ymosodol geiriol a chorfforol, fel arfer wedi'i dargedu at ei mam ond hefyd aelodau eraill o'r teulu. Prin oedd y cymorth i deuluoedd o ganlyniad. Gofynnodd mam B am gymorth y tîm Plant ag Anableddau gan ei bod yn teimlo na allai barhau i reoli ymddygiad B ac roedd am iddi gael llety mewn lleoliad maeth. Roedd oedi o ran cael gafael ar Wasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed. Oherwydd anabledd dysgu B, teimlai ei mam nad oedd yn gallu ei gadael ar ei phen ei hun am gyfnodau byr lle byddai pobl ifanc 17 oed eraill yn gallu ac felly, ychydig iawn o seibiant a gafwyd o ofal i fam.

Roedd Meddyg Teulu B yn rhagnodi meddyginiaeth i'w helpu i orbryder. Cwblhawyd asesiad Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed gyda diagnosis wedi'i ddiweddarau, cwblhawyd adolygiad o'i meddyginiaeth a chytunodd y teulu i gael ei atgyfeirio ar gyfer therapi teulu. Cafodd cynllun cymorth gofal ei gyd-gynhyrchu gyda B a'i mam a chytunwyd mai deilliannau personol B fyddai edrych arni'n gallu lleisio ei theimladau mewn ffordd iach a symud tuag at annibyniaeth. Cyfranogwyr yn y broses hon oedd B, ei rhieni, Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, yr ysgol ac Iechyd.

Ers bod o dan y tîm Plant ac Anableddau, ymddengys bod pryderon B wedi lleddfu ac mae ffrwydradau ymosodol wedi tawelu. Mae B yn hapus i siarad â'i heiriolwr a lleisio'i barn ar faterion yn ei bywyd. Mae B wedi aros adref gyda'i mam gyda chynllun gofal a chymorth cadarn ar waith sy'n diwallu ei hanghenion ac yn cefnogi ei mam i ofalu amdani. Y diweddariad diweddaraf gan fam B yw ei bod yn hapus gyda'r cynllun presennol ar gyfer B ac mae bywyd cartref bellach yn dawel.

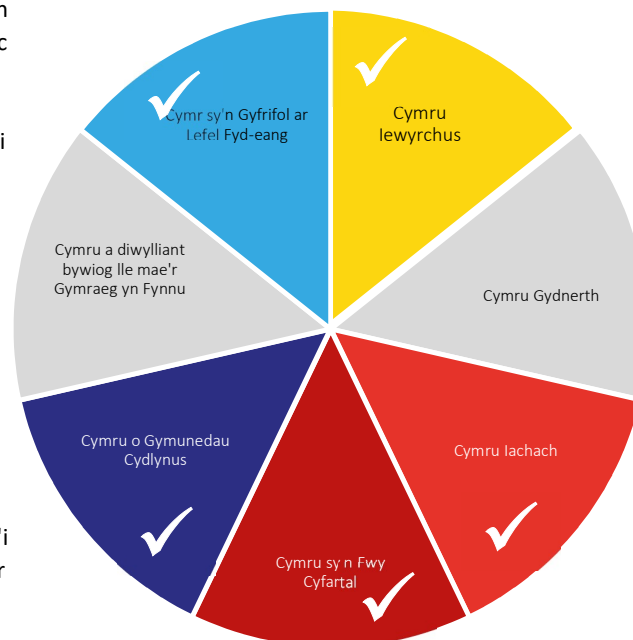

Astudiaeth achos: MIND Merthyr a'r Cymoedd

Cyfeiriwyd Ms D gan un o'n sefydliadau partner am gymorth eiriolaeth. Roedd hi'n byw ar ei phen ei hun ac roedd hi'n ei chael hi'n anodd yn ystod y cyfnod clo cyfredol. Roedd hi'n teimlo'n unig ac yn fwyfwy ynysig, a gafodd effaith negyddol ar ei hiechyd meddwl. Roedd hi hefyd yn cael problemau parhaus gyda'i chymydog. Byddai'n aml yn tarfu arni yn y nos drwy ddod adref yn hwyr a bod yn swllyd iawn ac roedd yn gadael llanast yn yr ardd a rennir, wrth iddi hi ymdrechu i gadw'r ardd yn lân ac yn daclus. Roedd Ms D yn cael ei chadw'n effro yn rheolaidd yn y nos ac roedd yn teimlo bod y sefyllfa hon yn cael effaith negyddol ychwanegol ar ei hiechyd meddwl. At hynny, nid oedd yn hapus â'r gofal a'r driniaeth a gafodd gan ei meddyg teulu yn ystod cyfnod y cyfyngiadau clo.

Cynhaliwyd asesiad cychwynnol dros y ffôn a chyfeiriwyd at Mind, y gwasanaeth cwnsela dros y ffôn. Roedd Ms D eisoes wedi siarad â'i Swyddog Tai ynghylch y problemau parhaus gyda'i chymydog ond teimlai eu bod yn araf i ymateb. Cysylltwyd â'r Swyddog Tai i egluro maint y problemau gyda chymydog Ms D a faint o drallod yr oedd y sefyllfa bresennol yn ei gael arni. Unwaith cafodd yr awdurdodiad i rannu dogfen ei gwblhau, cynhaliodd yr eiriolwr gysylltiad rheolaidd â'r Swyddog Tai i fonitro cynnydd a chynghorwyd Ms D i roi gwybod i'r Heddlu am unrhyw ddigwyddiadau pellach. Yn ogystal â hyn, roedd Ms D eisoes wedi codi ei phryderon gyda'i meddyg teulu ond teimlai nad oeddent yn gwrandao arni. Rhoddodd ganiatâd i'r eiriolwr siarad â'r Rheolwr Practis i godi ei phryderon yn anffurfiol yn y lle cyntaf. Nid oedd Rheolwr y Practis o gymorth ar yr adeg hynny ac roedd yn ddig bod Ms D wedi codi'r materion hyn yn ystod y cyfnod clo digynsail. Yn dilyn trafodaeth bellach gyda Ms D, penderfynodd godi'r gŵyn yn ffurfiol yn ysgrifenedig a pharatowyd llythyr at y Rheolwr Practis gan yr eiriolwr. Cytunwyd ar y llythyr a'i ddiwygio cyn ei anfon gyda ffurflen gydsyniad.

Drwy gydol y cyfnod o gymorth, cynhaliwyd cyswllt dros y ffôn ac e-bost fel y cytunwyd gyda Ms D. Dechreuodd gwrsela ffôn â sefydliad Mind a oedd yn ddefnyddiol iawn gan ei bod yn teimlo bod ei llais yn cael ei chlywed. Roedd ei Darparwr Tai bellach yn rhoi sylw iddi ac roeddent yn cymryd camau priodol i geisio datrys y materion a godwyd; yn y pen draw symudodd cymydog Ms D allan o'r eiddo ac roedd hi'n hapus gyda'r canlyniad. Fodd bynnag, nid oedd yn hapus gyda'r llythyr ymateb gan y Rheolwr Ymarfer yn ei meddygfa ac roedd yn teimlo eu bod ond yn gwneud esgusodion am eu diffyg gofal a chyswllt. Yn dilyn trafodaeth ynglŷn ag opsiynau Ms D, penderfynodd beidio â bwrw ymlaen ymhellach â'r gŵyn ar hyn o bryd.

"Mae'r gefnogaeth rydw i wedi'i chael wedi bod yn wych. Rwyf wedi gweld y broses yn ddefnyddiol ac yn werth chweil. Bydda'i ddim yn meddwl dwywaith cyn cysylltu â Mind pe bai angen unrhyw gymorth pellach arnaf yn y dyfodol a byddwn yn llwyr argymhell y

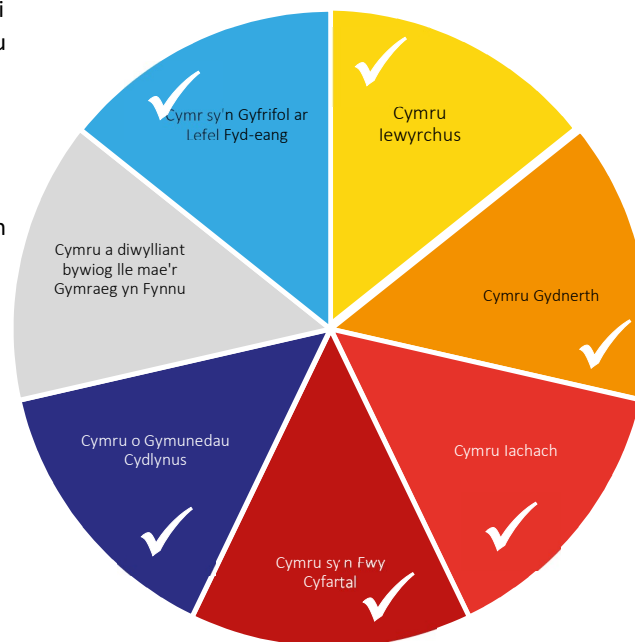
Astudiaeth achos: Cronfa Economi Gylchol

Nod Llywodraeth Cymru yw symud i economi gylchol yng Nghymru. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i ni osgoi taflu ein gwastraff i ffwrdd a chadw'r eitemau hyn yn cael eu defnyddio neu eu dosbarthu cyhyd ag y bo modd; mae hwn yn arfer ailgylchu pwysig sydd ei angen i helpu i wella newid yn yr hinsawdd. Felly, mae Llywodraeth Cymru wedi datgan bod y sector cyhoeddus yn ganolog i symudiad Cymru i economi gylchol.

Gyda chymorth a chefnogaeth tîm Gwasanaethau Gwastraff Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, Ilwyddodd Cyngor Cymuned Bedlinog a Threlewis i sicrhau cyllid o £35 mil gan Lywodraeth Cymru fel rhan o Gronfa Gyfalaf yr Economi Gylchol. O ganlyniad i'r cymorth a'r gefnogaeth hon, gosododd y Cyngor Cymunedol bedair gorsaf ail-lenwi dŵr ledled Bedlinog a Threlewis, a fydd yn helpu i leihau nifer y diodydd a'r poteli dŵr sy'n cael eu taflu yn yr ardal. Defnyddiwyd y grant hwn hefyd i osod paneli ynni haul yng Nghanolfan Gymunedol Bedlinog a Chlwb Rygbi Pêl-droed Bedlinog i leihau'r ôl troed carbon drwy ddog yn wyrddach, yn fwy cynaliadwy a lleihau allyriadau carbon.

Er mwyn codi ymwybyddiaeth o ailgylchu, mae'r Cyngor Cymunedol wedi gweithio gyda chwmni cyfryngau ac ysgolion a disgyblion lleol i lansio ymgyrch cyfryngau cymdeithasol newydd drwy greu nifer o fideos byr yn manylu ar: sut y dylai ein trigolion ailgylchu; pa eitemau sy'n mynd ym mhob bin; lleihau plastig untro; ac ail-ddefnyddio gwastraff bwyd. Fel rhan arall o'r ymgyrch ymwybyddiaeth, ymgymerodd y Cyngor Cymunedol â rhywfaint o ffilmio yn storfa Gwastraff CBSMT i ddangos beth sy'n digwydd i'r gwastraff a ailgylchwyd. Helpodd tîm Gwasanaethau Gwastraff CBSMT hefyd i'r Cyngor Cymunedol brynu 61 o finiau compost, a ddsbarthwyd ganddynt i drigolion a fynegodd ddiddordeb mewn ail-ddefnyddio eu gwastraff bwyd yn y modd hwn.

Drwy CBSMT a Chyngor Cymunedol Bedlinog a Threlewis yn cydweithio, bydd y grant hwn a'r gwaith dilynol a wneir yn helpu i yrru cynnydd pellach mewn ailgylchu a datgarboneiddio yn y Fwrdeistref.

"Rydym yn gobeithio y bydd y cydweithio hwn yn cyfrannu at gynorthwyo targedau ailgylchu CBSMT yn ogystal â symud i economi gylchol yng Nghymru."

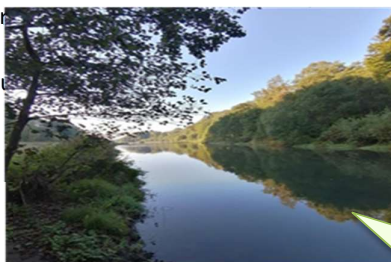
Ryan James, Clerc/Swyddog Priodol i Gyngor Cymunedol

Astudiaeth achos: Gwobr y Faner Werdd

Mae cynllun Gwobr y Faner Werdd yn cydnabod ac yn gwobrwyo parciau a mannau gwyrdd a reolir yn dda, gan osod y safon feincnod ar gyfer rheoli mannau awyr agored hamdden ar draws y Deyrnas Unedig a ledled y byd. Cyflwynir rhaglen Gwobr y Faner Werdd yng Nghymru gan yr elusen amgylcheddol, Cadwch Gymru'n Daclus, gyda chymorth gan Lywodraeth Cymru. Mae'n cael ei farnu gan arbenigwyr mannau gwyrdd, sy'n gwirfoddoli eu hamser i ymweld â safleoedd ymgeisiol a'u hasesu yn erbyn wyth maen prawf llym, gan gynnwys bioamrywiaeth, glendid, rheoli amgylcheddol a chynnwys y gymuned.

Yn 2020, bu Merthyr Tudful yn dathlu neu'n cadw Gwobrau mawreddog Baner Werdd 2020 ar gyfer pump o'i mannau gwyrdd a 10 prosiect arall a redir gan y gymuned. Mae Parc Cyfarthfa, Parc Taf Bargod a Mynwent Aberfan, sy'n eiddo i'r Cyngor Bwrdeistref Sirol, i gyd wedi cadw eu gwobrau, y marc rhyngwladol parc o safon neu fannau gwyrdd a gyflwynir gan Cadwch Gymru'n Daclus. Mae Parc Thomastown wedi derbyn gwobr am y tro cyntaf, a derbyniodd Canolfan Goedwig Garwnant, sy'n eiddo i Gyfoeth Naturiol Cymru, wobrlawn hefyd. Mae Grŵp Gweithredu Cymunedol Dowlais a Phant wedi derbyn tair Gwobr Gymunedol y Faner Werdd, y meincnod ar gyfer parciau a mannau gwyrdd a reolir gan wirfoddolwyr. Dyma'r rhestr lawn o brosiectau Gwobr Gymunedol gydnabyddedig:

- Gwarchodfa Natur Cilsanws - Cymdeithas Naturiaethwyr Merthyr Tudful a'r Cylch
- Gardd Canolfan Gymunedol Dowlais - Ymddiriedolaeth Elusennol Stephens a George
- Gardd Natur Dowlais gan Ysgol Tŷ Dysgu - Grŵp Gweithredu Cymunedol Dowlais a Phant
- Gardd Natur Gymunedol yr Hafod - Grŵp Gweithredu Cymunedol Dowlais a Phant
- Gardd Natur Gymunedol Muriel a Blanche - Grŵp Gweithredu Cymunedol Dowlais a Phant
- Gardd Gymunedol Prosiect Dynion Gurnos
- Pwll Uchaf Penywern - Cymdeithas Bysgota Merthyr Tudful
- Parc y Pyllau Glo - Gwirfoddolwyr Nant Llwynog
- Pentref Pontsticill

"Rydym hefyd yn ddiolchgar i'r holl wirfoddolwyr ymroddedig ar draws y fwrdeistref sirol sy'n parhau i greu a chynnal prosiectau cymunedol sydd hefyd yn cael eu cydnabod yn flynyddol."

"Mae'r chwe mis diwethaf hwn wedi profi pa mor hanfodol yw ein parciau a mannau gwyrdd eraill i bobl - yn aml wedi'u hynysu ym mhob agwedd arall - er mwyn gallu dod o hyd i rywle y gallant gysylltu â natur ac anghofio am drafferthion bywyd am gyfnod."

"Mae'r pandemig wedi dangos pa mor bwysig yw parciau a mannau gwyrdd o ansawdd uchel i'n cymunedau. I lawer ohonom, maent wedi bod yn hafan ar garreg ein drws, gan fod o fudd i'n hiechyd a'n lles."
Cydlynnydd y Faner Werdd

Astudiaeth achos: WellComm

Mae sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu yn hanfodol ar gyfer deilliannau iechyd, lles, addysg a chyflogaeth cadarnhaol.

- Gall 50% o blant sy'n byw mewn tldi ddechrau'r ysgol gydag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu
- Mae 1 o bob 4 plentyn sy'n cael trafferth gydag iaith yn 5 oed yn annhebygol o gyrraedd safon ddisgwyliedig Saesneg ar ddiwedd yr ysgol gynradd
- Mae gan 81% o blant aydd ag anhwylderau emosiynol ac ymddygiadol ddiffygion iaith sylweddol
- Heb gymorth effeithiol bydd angen triniaeth ar gyfer iechyd meddwl ar 1 o bob 3 plentyn ag anawsterau o'r fath
- Mae gan 88% o ddynion ifanc di-waith hirdymor anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu
- Mae gan hyd at 60% o bobl ifanc yn y system Cyfiawnder Ieuencid anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu

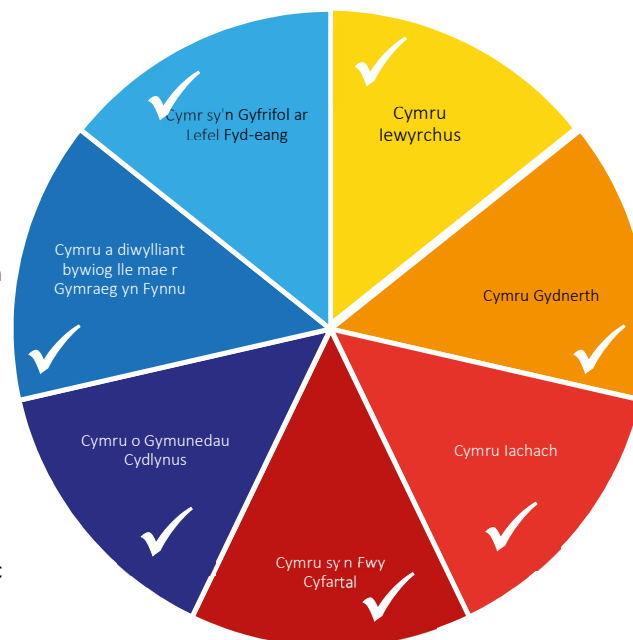
Cafodd WellComm o fewn ardaloedd Dechrau'n Deg ei dreialu i ddechrau yn 2014 yn dilyn adroddiad gan Wavehill, a nododd fod angen rhoi mesurau ataliol ar waith, a ffordd o adnabod plant yn gynnar sy'n profi anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu. Mae WellComm yn becyn cymorth lleferydd, iaith a chyfathrebu cyflawn sydd ar gael i ymarferwyr y blynyddoedd cynnar ac ysgolion cynradd. Mae'r pecyn cymorth yn darparu:

- Cydnabyddiaeth gynnar o blant ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu cymdeithasol
- Gweithgareddau â ffocws i dargedu'r plant hynny sydd ag anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu
- Gwella sgiliau ar gyfer pob plentyn
- Orlhain cynnydd a datblygiad plant

Fel rhan o'r rhaglen adfer pandemig, ac i gefnogi'r Strategaeth Codi Dyheadau Codi Safonau (CDCS), cafodd WellComm ei gyflwyno ar draws ein hysgolion cynradd yn ystod tymor yr hydref 2020.

Darparwyd hyfforddiant WellComm yn ystod tymor yr hydref gyda 66 o staff addysgu wedi'u hyfforddi ar draws 19 o ysgolion cynradd. Sefydlwyd Llinell Gymorth Therapydd Lleferydd ac iaith i gefnogi ysgolion yn ystod y broses gyflwyno.

Drwy gymryd rhan ym mholecyn cymorth WellCom, mae ein hysgolion cynradd wedi gallu gweithio mewn ffordd fwy ataliol drwy nodi plant ag anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu er mwyn gweithio gyda nhw i gefnogi a gwella eu sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu. Er nad yw effaith lawn y pecyn cymorth wedi'i sefydlu eto, mae ysgolion yn cymryd rhan lawn yn y cysyniad ac wedi

Astudiaeth achos: Lleoedd Lleol ar gyfer Natur

Mae Lleoedd Lleol ar gyfer Natur yn gynllun grant cyfalaf a fwriedir i alluogi ardaloedd o amddifadedd uchaf, cymunedau trefol/trefol a/neu'r rhai sydd â'r lleiaf o fynediad at natur yng Nghymru i adfer a gwella natur 'ar garreg eich drws'. Mae'r cyllid hwn yn bennaf ar gyfer prosiectau sydd wedi'u lleoli neu sy'n diwallu anghenion cymunedau yn y 50% o ardaloedd mwyaf difreintiedig. Gyda chymorth Pensaer Tirwedd a Swyddog Bioamrywiaeth y Cyngor, llwyddodd Cyngor Cymunedol Bedlinog a Threlewis i gael grant o £50 mil gan Lywodraeth Cymru a Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol.

Drwy gydweithio â Swyddogion CBSMT, llwyddodd y Cyngor Cymunedol i nodi wyth safle a fyddai'n elwa o blanhigwyr stryd a phlanhigion a choed brodorol. Cyhoeddodd Adran Ystadau'r Cyngor drwyddedau deng mlynedd i'r Cyngor Cymunedol yn caniatáu gosod y planhigfeydd, a gosodwyd basgedi lampau gyda chefnogaeth Tîm Goleuadau Stryd y Cyngor. Yn ogystal â hyn, llwyddodd Cyngor Cymunedol Bedlinog a Threlewis hefyd i adfywio Rhandiroedd Bedlinog. Rhai o'r gwaith a wnaed oedd creu llwybrau mynediad hawdd newydd o amgylch y rhandiroedd, datblygu gwelyau wedi'u codi (sy'n hygyrch ar gyfer tyfu ffrwythau a llysiau yn y gymuned) ac adeiladu gwelyau wedi'u codi ymhellach i'r ysgolion lleol eu defnyddio. Mae'r Cyngor Cymunedol wedi gosod cyfleusterau eco-doiled a golchi i'r plant ysgol eu defnyddio pan fyddant yn ymweld â'r rhandiroedd.

O ganlyniad i'r grant Lleoedd Lleol ar gyfer Natur hwn a bydd pobl sy'n gweithio ar y cyd yn gallu gweld gwelliannau i'r amgylchedd naturiol 'o garreg eu drws' ac mae capasiti ac argaeledd tyfu cymunedol wedi cynyddu yn y maes hwn.

Astudiaeth achos: Prosiect Lles y Celfyddydau Creadigol ac Ymwybyddiaeth Amgylcheddol

Derbyniwyd cyllid gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg yn unol â gweledigaeth a chenhadaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y dyfodol i gefnogi a meithrin, y gymuned a chyfrannu at wella iechyd a lles Cymru fwy bywiog.

Amcanion y prosiect oedd ennyn diddordeb plant ysgol Blwyddyn 5 Troedryhiw mewn gweithdai celfyddydau creadigol rhyngweithiol, cyfranogol a ddaeth â'r themâu Lleihau, Ailddefnyddio, Ailgylchu ac ymwybyddiaeth amgylcheddol.

Roedd y plant yn ymgysylltu'n dda â'r prosiect o'r dechrau; roedd presenoldeb yn uchel ac roedd pawb a oedd yn bresennol wedi cymryd rhan lawn. Buddsoddodd y plant yn y rhaglen a'u creadigaethau, i'r pwynt eu bod yn personoli eu cymeriadau ac yn perfformio mewn cymeriad. Roedd yn amlwg bod y plant yn mwynhau'r gweithgaredd ac roedd yna ddigon o wenu a chwerrthin; a dangosodd y plant hyder i ymateb a gofyn cwestiynnau hyd yn oed mewn senario ar-

Sylw gan y cynorthwydd dysgu: Rwy'n rhyfeddu at faint y cafodd y plant ran yn y prosiect a'r ymdrech a wnaethant. Fe wnaethant fwynhau'r prosiect ac roeddent wrth eu bodd â'r mudiad, ac roedd y cymeriadau y gwnaethon nhw eu creu yn wych.

Sylwadau'r Disgyblion:

Gwnaeth y sesiynau i mi deimlo'n hapus ar ôl i ni wneud mygydau a chwarae gemau hwyl a gwneud straeon. Y rhan wnes i ei mwynhau fwyaf yw chwarae'r gemau a rhoi enw a stori i'm mwgwd. I wneud sesiynau'n well y tro nesaf dewch i'r dosbarth.

Gwnaeth y sesiynau i mi deimlo'n hapus. Y rhan wnes i ei mwynhau fwyaf yw'r gemau a'r bwrdd stori. I wneud sesiynau'n well fe allech chi wneud y sesiynau'n hirach.

Roedd y sesiynau'n gwneud i mi deimlo'n dda. Y rhan o'n i'n hoffi fwyaf oedd y dawnsio.

Roedd y sesiynau'n gwneud i mi deimlo'n gadarnhaol. Y rhan wnes i fwynhau fwyaf oedd pan wnaethon ni greu cymeriad ar gyfer y masgiau. Ni allai fod wedi bod yn well. Diolch am y sesiynau.

Gwnaeth y sesiynau i mi deimlo'n hapus oherwydd roedd yn rhaid i mi chwarae gemau hwyl a bu'n rhaid i mi wisgo mwgwd a oedd yn hwyl. Y rhan wnes i ei mwynhau fwyaf oedd chwarae ffa neidio. Er mwyn gwneud sesiynau'n well, gwnech nhw'n hirach fel y gallwn ni orffen pethau.

Gwnaeth y sesiynau i mi deimlo'n bositif. Y rhan wnes i ei mwynhau fwyaf oedd gwneud fy mwgwd. I wella'r sesiynau, fe allech chi fynychu'n bersonol.

Astudiaeth achos: 'A New Lease of Life'

Mae'r siop, sydd wedi'i lleoli ym Mhentrebach, yn cael ei gweithredu gan Wastesavers, Menter Gymdeithasol Trydydd Sector ac elusen gofrestrdig yn ne-ddwyrain Cymru, sy'n ymroddedig i gynaliadwyedd cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd. Gan weithio mewn partneriaeth â'r cyngor, eu nod yw dargyfeirio cymaint o eitemau â phosibl o safleoedd tirlenwi drwy roi rhywle i bobl gymryd eu heitemau diangen a'u gwerthu am bris gostyngol. Mae'r elusen hefyd yn sicrhau bod pobl mewn angen yn gallu cael gafael ar bethau fel dodrefn a TG drwy wneud rhoddion drwy sefydliadau lleol i deuluoedd ac unigolion sydd eu hangen.

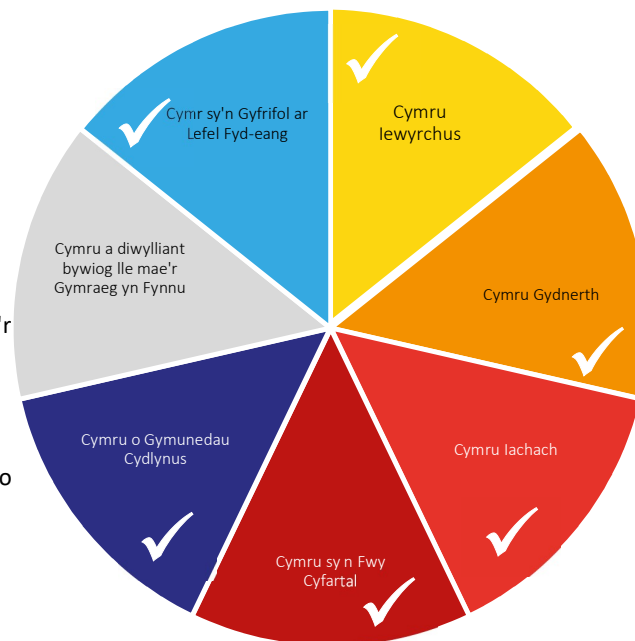
Gwahoddodd y Cyngor y cyhoedd i feddwl am enw addas ar gyfer y siop drwy gystadleuaeth a gynhelir yn lleol; ymatebwyd yn dda hefyd ac roedd gennym lawer o opsiynau enw i ddewis ohonynt. Cafodd y ceisiadau eu torri lawr i bum enw addas a chynhaliwyd arolwg barn lle byddai'r cyhoedd yn cael y gair olaf yn yr hyn y byddai'r siop yn cael ei alw. Yr enw mwyaf poblogaidd a ddewiswyd o'r bleidlais oedd 'A New Lease of Life' a dyfarnwyd Taleb Tesco gwerth £50 i'r sawl a gyflwynodd yr enw hwn.

Agorodd 'A New Lease of Life' ei drysau ym mis Ebrill 2021. Yn y mis cyntaf, arbedodd dros 2,500 o eitemau rhag mynd i safleoedd tirlenwi. Meddai Alun Harries, rheolwr Elusen Wastesavers:

"Rydym yn falch iawn bod 'A New Lease of Life' wedi dechrau mor dda, yn enwedig o ystyried y cyfyngiadau covid. Ond mae hyn nid yn unig yn ymwneud ag arbed eitemau y gellir eu haildefnyddio rhag mynd i safleoedd tirlenwi. Rydym wedi creu tair swydd newydd a digon o gyfleoedd gwirfoddoli. Ni fyddai hyn wedi bod yn bosibl heb y gefnogaeth a'r mewnbwn gwych gan Gyngor Merthyr Tudful."

"Rydyn ni wedi cael ymateb anhygoel gan bobl ers agor. Mae cwsmeriaid yn dweud wrthym yn gyson na allant gredu'r hyn y mae pobl yn taflu i ffwrdd. Mae preswylwyr hefyd wrth eu bodd â'r syniad bod gan eu heitemau diangen siawns o gael cartref newydd yn hytrach na mynd mewn sgip."

Beth Rosser, Rheolwraig Ardal Wastesavers

Astudiaeth achos: Gweithgareddau Ysbrydoli i Gyflawni y Cyfnod Atal Byr

Mewn ymateb i gyfnod atal byr COVID-19 Llywodraeth Cymru ym mis Hydref 2020, mabwysiadodd tîm Ysbrydoli i Gyflawni ddull dysgu cyfunol drwy ddatblygu rhaglen ar-lein o weithgareddau a oedd yn rhedeg dros gyfnod o bythefnos.

Nod y rhaglen oedd ymgysylltu â'r bobl ifanc fwyaf agored i niwed a gofrestrwyd ar y prosiect Ysbrydoli i Gyflawni yn ystod cau ysgolion lle na allai staff gyfarfod â hwy wyneb yn wyneb mwyach. Datblygwyd sesiynau i fod yn hwyl ond eto i ganolbwyntio ac i gynnwys dysgu cudd wrth fynd i'r afael â materion sy'n berthnasol i gyfranogwyr yn ystod y broses gloi. Mabwysiadodd y staff ddull anffurfiol, cyfeillgar a digidol o'u darparu i gyfranogwyr gael mynediad at gysur a diogelwch eu cartrefi eu hunain. At hynny, cafodd pobl ifanc gyfle i gwrdd ag eraill o wahanol ysgolion a oedd hefyd yn wynebu'r un rhwystrau a phryderon ynysu.

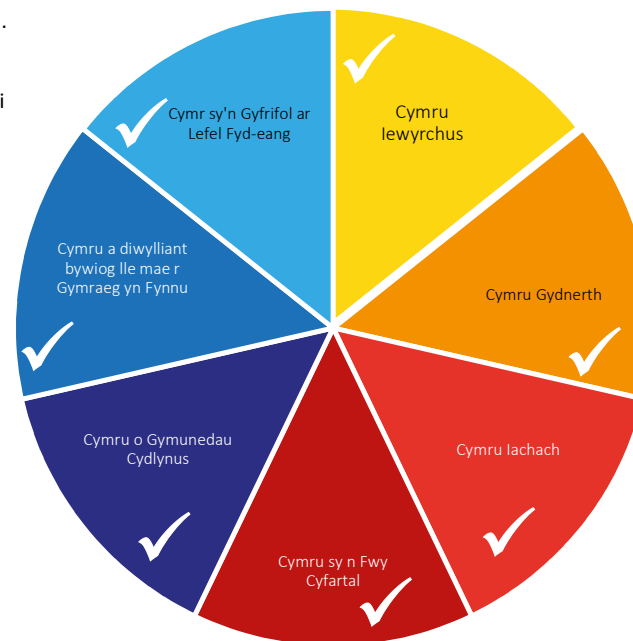
Drwy ddadansoddiad o anghenion cyfranogwyr, datblygodd Gweithwyr Ysbrydoli i Gyflawni sesiynau priodol a oedd yn cynnwys; newyddion ffug/gwybodaeth ffug, lles, gamblo ar-lein (hapchwarae) a choginio. Roedd y pynciau'n canolbwyntio ar faterion cyfredol i helpu i ddatblygu deallusrwydd emosiynol, gan eu grymuso i ddefnyddio'u sgiliau meddwl beirniadol i asesu penawdau newyddion go iawn a ffug - yn ystod cyfnod lle'r oedd pobl ifanc yn agored i lawer o wybodaeth annibynadwy. Defnyddiodd y tîm ddull cyfannol i sicrhau bod eu profiadau'n bleserus ac yn gadarnhaol a fyddai yn ei dro yn annog y bobl ifanc i ymgysylltu eto.

Gweithgaredd	Wedi u Gwahodd	Mynychwyd	Canran
6 ffordd o goginio wy	3	2	67%
Cwis Chwaraewyr Gemau Fideo	3	3	100%
Coginio Arswydus	6	5	83%
Sesiynau Tawel	3	1	33%
Cwis Chwaraeon	3	2	67%
Cwis Newyddion Ffug	8	2	25%

Mae'r profiad hwn wedi helpu i ddatblygu gweithlu sy'n fwy digidol ymwybodol sydd wedi creu adnoddau i'w defnyddio yn y dyfodol. Mae ymgysylltu â chyfranogwyr yn eu cartrefi wedi codi proffil y prosiect ac wedi rhoi cydnabyddiaeth i waith y Gwasanaeth Ieuenctid ymhlith teuluoedd. Gellir cymhwyso'r dull dysgu cyfunol i amrywiaeth o amgylchiadau gyda chyfranogwyr wrth symud ymlaen.

Casglwyd gwerthusiadau cyfranogwyr gan ddefnyddio'r plattform ar-lein 'Survey Monkey', gan gofnodi ymatebion cyfranogwyr a chasglu data mewn ffordd ddigyswllt. Ar y cyfan, roedd yr adborth gan bobl ifanc o'r sesiynau ar-lein yn gadarnhaol gyda 90% yn dweud eu bod yn mwynhau'r gweithgareddau dros y saith gweithdy, teimlai 94% o'r cyfranogwyr eu bod wedi dysgu rhywbeth newydd. Mae hyn yn gadarnhaol iawn i'r tîm gan ei fod yn dangos bod y gweithdai wedi'u paratoi'n dda, yn rhyngweithiol ac yn berthnasol i'r cyfranogwyr.

Dywedodd 100% o bobl ifanc eu bod wedi dysgu rhywbeth newydd yn dangos y berthynas, y parch a'r ymddiriedaeth a adeiladwyd rhwng y Gweithwyr Ysbrydoli i Gyflawni a'u cyfranogwyr. Roedd y gweithgareddau atal byr yn brofiad cadarnhaol iawn i staff a phobl ifanc Ysbrydoli i Gyflawni. Ar ôl dychwelyd i'r ysgol ac ar ôl siarad â'r bobl ifanc, dywedasant eu bod wedi bod yn defnyddio'r sgiliau a gawsant yn y gweithgareddau i'w helpu yn eu bywydau bob dydd.

Astudiaeth achos: Prosiect Logo eChwaraeon – Clwb Bechgyn a Merched Treharris

Ffocws y prosiect oedd i bobl ifanc ddysgu hanfodion darlunio digidol a dylunio a chreu logos eChwaraeon. Mae'r rhain yn logos a ddefnyddir gan chwaraewyr gemau fideo cystadleuol, a nodweddir gan arddull graffig fywiog, neon. Roedd y prosiect hwn yn rhan o'r adran sgiliau yng Ngwobr Efydd Dug Caeredin pobl ifanc.

Cymerodd pump o bobl ifanc ran yn y prosiect a gwnaethant lunio enw tîm eChwaraeon ("Freeze") a ffugenwau unigol, gan ddylunio logos a oedd yn adlewyrchu eu dewisiadau ffugenw tra'n sicrhau bod logos pawb yn cydfynd ac yn gweddu i thema enw'r tîm. Mynegwyd diddordeb ganddynt mewn defnyddio'r logos hyn ar gyfer eu proffiliau chwarae ar-lein.

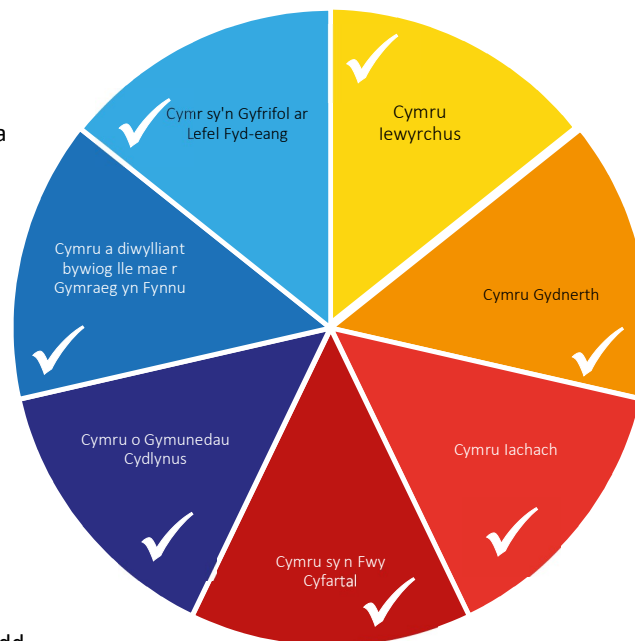
Bob wythnos am dri mis, byddai'r bobl ifanc yn cyfarfod â'r gweithiwr ieuencid ar-lein. Yn ystod y sesiynau 1.5 awr byddai'r bobl ifanc yn gweithio ar eu dyluniadau gan ddefnyddio Vectr.com, gan gymryd eu tro i rannu eu sgrin gyda'r grŵp i ddangos eu cynnydd.

Pan fyddant yn hapus â'u dyluniad, anfonodd y bobl ifanc hwy i'r gweithiwr ieuencid a fyddai'n ei lwytho i feddalwedd dylunio graffig safonol y diwydiant, Adobe Illustrator, er mwyn ychwanegu manylion gorffenedig nad oedd yn bosibl eu cyflawni ar Vectr.com. Byddai'r gweithiwr ieuencid yn rhannu ei sgrin fel bod gan y person ifanc asiantaeth i reoli'r dewisiadau dylunio, a byddai'r grŵp yn cydweithio i gynhyrchu'r logo terfynol. Mae enghraifft o logo eChwaraeon gorffenedig ("Freeze Fish") wedi'i gynnwys isod:

Roedd y prosiect hwn yn cyd-fynd â'r cyfnod cloi ac felly fe'i cynlluniwyd i weithredu ar-lein. Dewiswyd Vectr.com, rhaglen fector ar-lein, fel y feddalwedd ddylunio gan ei bod yn syml ac yn hawdd ei defnyddio. Mae hefyd yn rhad ac am ddim ac yn hawdd i'r bobl ifanc gael mynediad o gartref. Roedd y fformat hwn yn helpu pobl ifanc i fagu hyder, gan eu bod yn gallu dylunio'n breifat heb boeni am farn gan eu cyfoedion. Roedd pobl ifanc yn cael eu hannog i drafod dewisiadau dylunio a gweithio ar ddarparu a chael beirniadaeth adeiladol. Cynhyrnod pob person ifanc logo eChwaraeon gorffenedig sy'n cyd-fynd â'r briff anffurfiol ac yn dangos gwelliant mewn sgiliau.

Mae'r Prosiect Logo eChwaraeon yn gwella hyder creadigol y pum person ifanc a gymerodd ran. Mae pob un ohonynt wedi gwella eu sgiliau celf ddigidol a dylunio graffig yn fawr ac yn dysgu technegau newydd a defnydd o feddalwedd newydd. Profwyd y camau llif gwaith angenrheidiol i droi cysyniad yn ddarlun gorffenedig a chydweithio'n effeithiol i sicrhau bod yr holl logos yn cyd-fynd â'r thema a rennir. Gweithredodd y prosiect yn dda yn ystod cyfyngiadau cloi'r coronafeirws ac mewn rhai ffyrdd fe wnaethant elwa ohonynt - roedd pobl ifanc a oedd â hyder isel yn eu gallu i ddechrau yn gallu tyfu i'r prosiect o'r cysur o fod gartref ac yn gallu rhannu eu gweithio gyda'r staff a'r cyfoedion pan fyddant yn barod.

Astudiaeth achos: Democratiaeth Ddigidol – Symud i Gyfarfodydd Pwyllgor Rhithwir

Mae craffu yn chwarae rhan bwysig yn y ffordd y mae'r Cyngor yn gweithio.

Mae pwyllgorau craffu CBSMT yn cynnwys cynghorwyr lleol ac aelodau cyfetholedig (pobl lleol neu gynrychiolwyr o'r sector gwirfoddol). Rôl craffu yw dwyn Cabinet y Cyngor i gyfrif er mwyn sicrhau bod y gwasanaethau a ddarperir yn ymateb i anghenion y gymuned leol ac yn effeithlon, yn gost-effeithiol ac yn hawdd eu defnyddio. Mae craffu yn helpu'r Cyngor i ddatblygu polisiau newydd ac yn chwarae rhan bwysig wrth fonitro perfformiad sefydliadol.

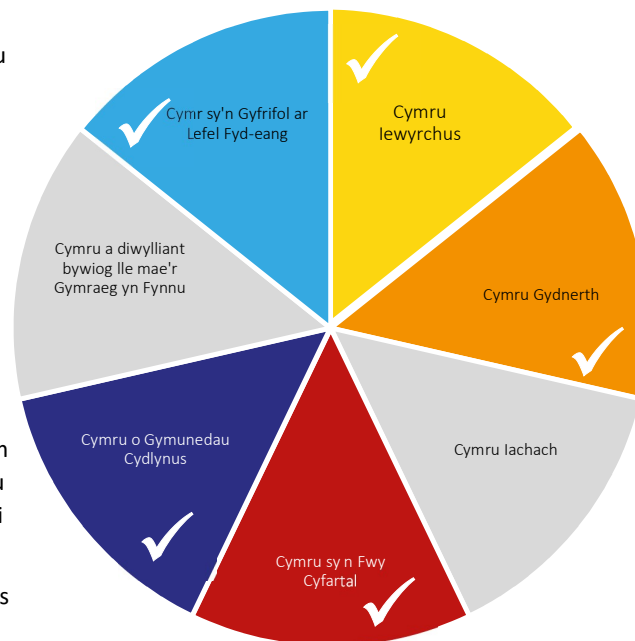
Ym mis Mawrth 2020, wrth i'r DU ddechrau ar gyfnod cloi oherwydd pandemig y Coronafeirws, ataliwyd pwyllgorau craffu'r Cyngor dros dro nid yn unig i ymateb i ofnion y cyfyngiadau symud cenedlaethol, ond i sicrhau bod pawb a oedd yn rhan o'r broses yn aros yn ddiogel. Ar yr adeg hynny, bu'n rhaid i Gynghorau wneud rhai penderfyniadau cyflym ynglŷn â'r ffordd orau o redeg eu gwasanaethau i amddiffyn cymunedau ac unigolion, gan ddefnyddio pwerau brys a roddwyd iddynt.

Er mwyn ymateb yn gadarnhaol i'r sefyllfa hon, cyflwynodd Llywodraeth Cymru reoliadau'n gyflym a oedd yn galluogi Cynghorau Cymru a'u cymunedau i gyfarfod 'yn rhithwir' – roedd hyn yn golygu y gallai cynllunio ddechrau ailgyflwyno cyfarfodydd craffu lle gallai busnes barhau heb fod angen i aelodau'r pwyllgor fod yn bresennol yn gorfforol mewn ystafell gyfarfod.

I ddechrau'r broses o ailgychwyn craffu democrataidd, buddsoddodd y Cyngor yn Microsoft Teams i alluogi cyfarfodydd i ailgychwyn. Er bod rhai heriau, gyda help staff cymorth, cynlluniwyd hyfforddiant i gefnogi aelodau i reoli'r gofynion newydd. Yn ogystal, datblygwyd protocol cyfarfod ar-lein a oedd yn cynnig arweiniad ar sut y gellid cwblhau cyfarfodydd rhithwir yn llwyddiannus.

Cynhaliodd llawer o aelodau craffu hyfforddiant ychwanegol i'w galluogi nid yn unig i ymuno â'r cyfarfodydd, ond i gymryd rhan weithredol ynndynt unwaith eto, llawer o aelodau'r pwyllgor yn dangos eu bod yn gallu addasu i gofleidio'r defnydd o'r dechnoleg hon. Gan weithio gyda'n gilydd, ailgychwynwyd cyfarfodydd. Dechreuwyd gweddarlledu'r cyfarfodydd, gan gynnig cyfle i gynyddu hygyrchedd y cyhoedd gyda busnes y Cyngor a sicrhau bod goruchwyliaeth ddemocrataidd yn cael ei ailgychwyn.

Yn y tymor hwy, gallai cyfarfodydd rhithwir hefyd gynnig manteision e.e. drwy leihau amser teithio, costau, tra hefyd yn helpu i reoli'r effaith amgylcheddol y gallai presenoldeb 'wyneb yn wyneb' ei chael. Wrth edrych ar sut i ailgyflwyno trefniadau democrataidd yn llawn, mae cyfleoedd i gynghorau ystyried, a thros amser, i fyfyrto ar economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau i archwilio opsiynau i sicrhau y gall defnyddio technolegau digidol nid yn unig barhau i graffu ar draws y Cyngor, ond gallai fod yn arf y gallwn ei ddefnyddio i barhau i'w gwella.

Astudiaeth achos: Prydau Ysgol am Ddim

Mewn ymateb i'r achosion o Covid-19, gorfodwyd cau ysgolion ar draws y DU ar 20 Mawrth 2020, a chyhoeddodd y Gweinidog Addysg y dylid ailgyflwyno ysgolion fel darpariaeth gofal plant brys ar gyfer gweithwyr critigol a chyfleusterau ar gyfer dysgwyr sy'n agored i niwed. Roedd cau'r ysgolion yn golygu bod angen newid y ddarpariaeth o brydau ysgol am ddim.

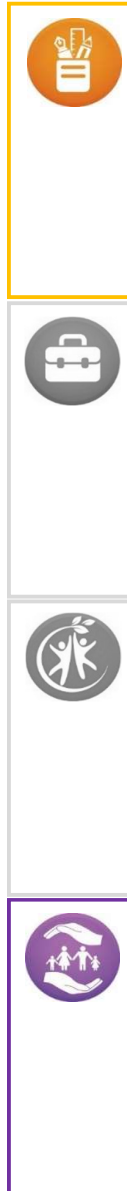
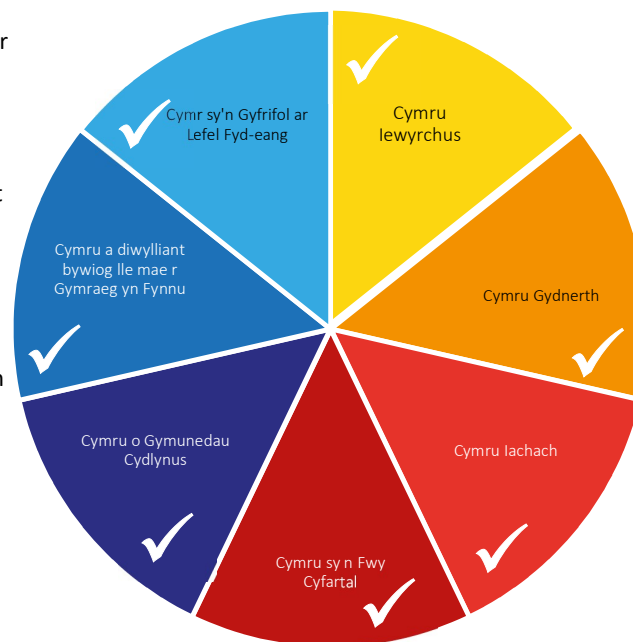
CBSMT oedd â'r dasg o ddarparu prydau ysgol am ddim i'r plant hynny a oedd yn gymwys i'w derbyn. Roedd dros 2,000 o blant ar y rhestr prydau ysgol am ddim, ac roedd cyfran fawr ohonynt yn ddibynnol ar brydau ysgol am ddim. Cynhaliwyd y fenter rhwng mis Mawrth 2020 a mis Ebrill 2020 gyda 7,779 o brydau bwyd yn cael eu darparu yn ystod y pythefnos cyntaf.

Cafodd CBSMT ei ystyried fel yr ALL sy'n perfformio orau yng Nghymru ar gyfer y gweithgaredd penodol hwn ac fe'i canmolwyd am ei ymdrechion i ddarparu prydau bwyd i blant ar draws y fwrdeistref sirol. Cyflawnwyd hyn drwy weithio gyda nifer o randdeiliaid i helpu i yrru'r fenter gan gynnwys staff o Gartrefi Cymoedd Merthyr, Cymdeithas Tai Merthyr Tudful, Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful, staff o'r Ymddiriedolaeth Hamdden, yn ogystal â gwirfoddolwyr a nifer o grwpiau cymunedol eraill.

Ar ôl sawl wythnos o ddarparu prydau bwyd, mabwysiadodd y Cyngor ddull cynaliadwy newydd drwy ddarparu talebau archfarchnad i bob rhiant, sy'n cyfateb i £3.90 y dydd y plentyn.

Ar 4 Mai 2020, symudodd y Cyngor i system o daliadau uniongyrchol neu dalebau yn dibynnu ar ddewis, gyda thua 12% yn dewis talebau. Daeth y taliadau hyn i ben ddydd Gwener 11 Medi 2020 pan ailgorodd ysgolion yn llawn ond fe'u parhawyd ar gyfer hanner tymor mis Hydref.

Helpodd y dosbarthiadau prydau ysgol am ddim a'r cynllun talebau neu dalu dilynol i gefnogi plant yn ein cymunedau drwy gydol tymor y gwanwyn a gwyliau'r haf 2020; roedd y fenter hefyd yn cefnogi agenda tldi'r Cyngor.

Astudiaeth achos: Cyllid wedi'i sicrhau i ddatblygu Canolfan Treftadaeth Iddewig Gymreig a lleoliad diwylliannol ar safle Synagog Merthyr Tudful

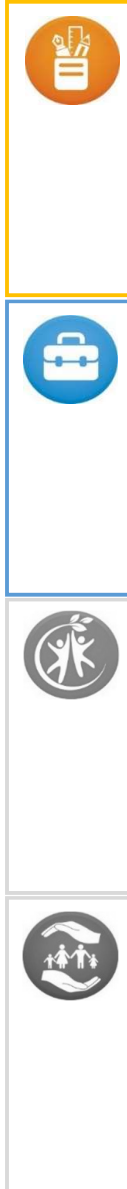
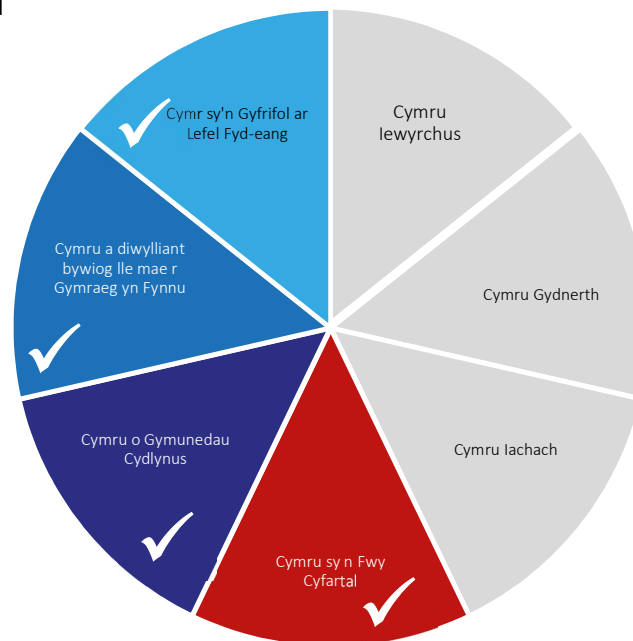
Mae cynlluniau i droi Synagog Merthyr Tudful yn Ganolfan Treftadaeth Iddewig Gymreig a lleoliad diwylliannol wedi cymryd cam ymlaen o ganlyniad i grantiau gan Cadw - asiantaeth dreftadaeth Llywodraeth Cymru - a thri sefydliad elusennol mawr.

Sicrhawyd cyllid ar gyfer gwaith atgyweirio sydd ei angen ar frys i'r adeilad hefyd gan The Pilgrim Trust, GRoW@Annenberg Los Angeles ac Ymddiriedolaeth Elusennol Philip King.

Mae'r adeilad cerrig rhestredig Gradd II, a gynnuniwyd yn arddull Adfywiad Gothig, wedi bod yn wag ers 2006 ac roedd angen gwaith atgyweirio strwythurol brys arno pan gafodd ei brynu gan y Sefydliad ar gyfer Treftadaeth Iddewig y llynedd. Mae'r comediwr David Baddiel a'r biliwnydd Iddewig Cymreig Syr Michael Moritz ill dau wedi cytuno i fod yn Noddwyr y prosiect.

Dywedodd y Cynghorydd Geraint Thomas, Yr Aelod Cabinet dros Adfywio a Diogelu'r Cyhoedd: "Mae'r Cyngor wedi bod mewn trafodaethau ers tro gyda Sefydliad Treftadaeth Iddewig am ddyfodol y Synagog. "Mae ein swyddogion wedi gweithio gyda'r Sefydliad i ddarparu cymorth a chynghor, a byddant yn parhau i wneud hynny drwy gydol y prosiect adfer".

Parhaodd y Cynghorydd Thomas "Mae'r Synagog yn adeilad nodedig amlwg yn Ardal Gadwraeth Thomastown ac yn rhan eithriadol o bwysig o dirwedd hanesyddol canol trefi. Rydym wrth ein bodd bod cyllid wedi'i sicrhau i sicrhau bod ei ddyfodol yn edrych yn ddisglair iawn - ac y bydd yn dod yn nodwedd arall yn ein cynnig twristiaeth sy'n tyfu'n barhaus."

Astudiaeth achos: Cynllun Peilot Profion Torfol

Ym mis Tachwedd 2020, lansiodd Merthyr Tudful ei gynllun profi torfol mewn ymateb i'r pandemig coronafeirws. Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful oedd y cyntaf o'r awdurdodau lleol yng Nghymru i gymryd rhan yn y fenter; a dim ond yr ail awdurdod yn Deyrans Unedig (Lerpwl oedd y cyntaf). Roedd y cynllun wedi'i anelu at drigolion Merthyr Tudful yn ogystal â phobl sy'n gweithio yn y Fwrdeistref Sirol.

Diben yr ymarfer oedd helpu i leihau lledaeniad y feirws drwy nodi achosion cadarnhaol ymhlith pobl asymptomatig (pobl heb unrhyw symptomau clir); annog y rhai a brofodd yn gadarnhaol, i ddilyn y protocolau hunanynysu.

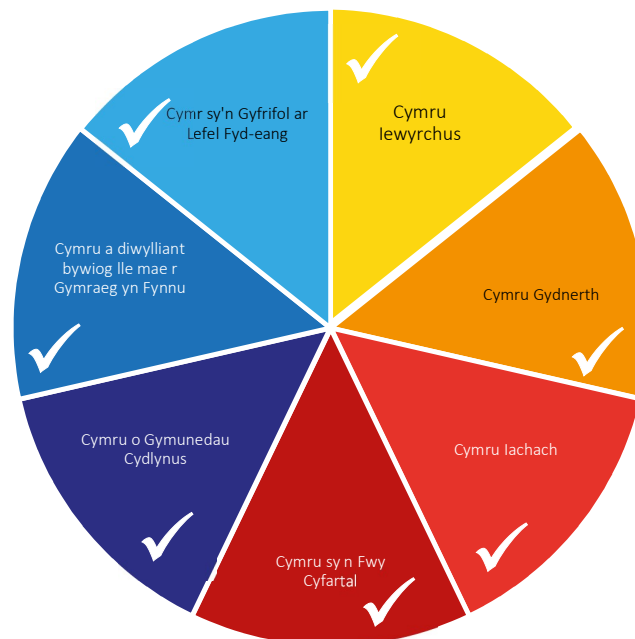
Sefydlwyd safleoedd profi ar draws y Fwrdeistref Sirol i ganiatáu mynediad hawdd i'r rhai sydd am gynnal prawf, ac i gyfyngu ar y defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus yn ystod y pandemig.

Y targed oedd cynnal 41,600 o brofion. Dros gyfnod cychwynnol y profion (a gynhaliwyd rhwng 21 Tachwedd a 18 Rhagfyr 2020) – cynhaliwyd cyfanswm o 38,589 o brofion, gan gyrraedd 93% o'n targed. O'r profion a gynhaliwyd, nodwyd 759 o achosion positif (1.97%).

Roedd nifer y bobl a oedd yn rhan o'r cynllun profi torfol yn gadarnhaol gyda ymhell dros hanner poblogaeth y Fwrdeistref Sirol yn cymryd rhan. Chwaraeodd hyn ran enfawr o ran helpu i gadw pobl yn ddiogel drwy nodi 759 o bobl a brofodd yn positif am y feirws yn gorfod ynysu ynghyd â'r rhai yr oeddent wedi bod mewn cysylltiad agos â nhw.

Drwy gydol y peilot, buom yn gweithio'n agos gyda nifer o randdeiliaid gan gynnwys Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful, Coleg Merthyr Tudful a nifer o grwpiau a gwirfoddolwyr cymunedol lleol. Buom hefyd yn gweithio'n agos gyda'r Gwasanaethau Iechyd, Heddlu De Cymru a Lluoedd Milwrol y DU.

Roedd yr adborth gan drigolion ar y fenter yn gadarnhaol gyda llawer o drigolion yn dychwelyd am brofion lluosog i ddangos eu cefnogaeth a'u hymroddiad i gadw Merthyr Tudful yn ddiogel.

Astudiaeth achos: Prosiect Penderyn / Strydoedd Diogelach

Mae Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru wedi llwyddo i sicrhau dros hanner miliwn o bunnoedd i Ferthyr Tudful o Gronfa Strydoedd Diogelach y Swyddfa Gartref.

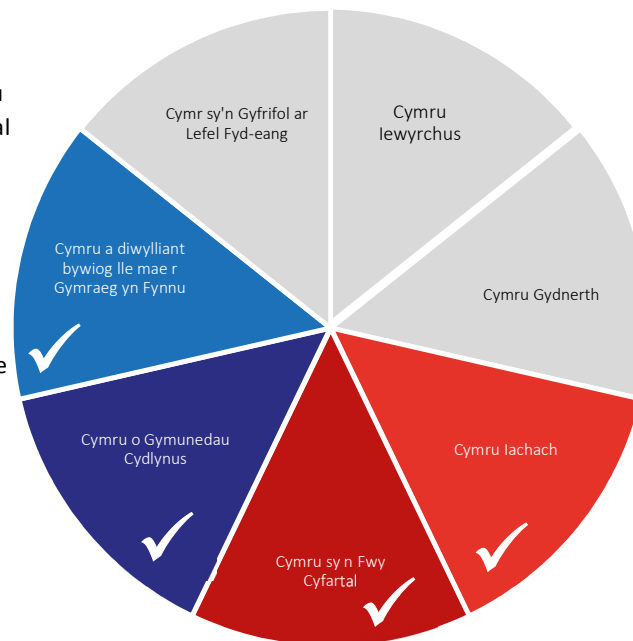
Lansiwyd y gronfa gwerth £25 miliwn ym mis Ionawr i alluogi cynigion gan Gomisiynwyr yr Heddlu a Throsedd ledled Cymru a Lloegr i ariannu mentrau sydd â'r nod o fynd i'r afael â throsedd ac atal troseddau caffael (a yrrir gan yr awydd am arian/eiddo) a throseddau eraill sy'n cael effaith wirioneddol ar y gymuned.

Gweithiodd y Comisiynydd a'i dîm yn agos gydag CBSMT i nodi pethau a fyddai'n gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'r dref, gan helpu swyddogion yr Heddlu a'r Cyngor i gydweithio i gynyddu hyder y cyhoedd ac annog gweithgarwch yng Nghanol y Dref.

Mae partneriaeth Diogelwch Cymunedol yn datblygu amrywiaeth o fesurau gyda'r Arolygydd Mike Ruddall o Heddlu De Cymru sy'n arwain cam gweithredu'r prosiect. Mae'r mesurau hyn yn cynnwys uwchraddio teledu cylch cyfyng; gwell goleuadau stryd; gosod gatiâu alïau a chynllun marcio eiddo ar gyfer trigolion lleol ward y Dref.

Wrth groesawu'r cyhoeddiad, dywedodd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu, Alun Michael: "Mae hwn yn hwb gwyh i Ferthyr Tudful ac yn newyddion gwyh i'r ardal. Dyfarnwyd cyfanswm o £513,410 i ni a fydd yn cael ei fuddsoddi mewn gosod gatiâu alïau, gwell goleuadau stryd a darpariaeth teledu cylch cyfyng yn ogystal ag arwyddion newydd. Byddwn hefyd yn gwella ymgysylltiad cymunedol â diwrnodau glanhau cymunedol a thafleuni gwybodaeth i drigolion a busnesau lleol."

Mae hyn yn newyddion gwyh i'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a thrigolion Merthyr Tudful. Gwrandawodd Cyngorwyr Lleol ar bryderon ein trigolion ac rydym wedi ceisio cyllid i'n galluogi i roi seilwaith cadarn ar waith, gan wneud Merthyr Tudful yn lle mwy diogel i fyw ac ymweld ag ef".

Long-term

Prevention

Integration

Involvement

Collaboration

Astudiaeth achos: Rôl Gwasanaethau Diogelu'r Cyhoedd mewn Plismona'r Pandemig

Mae Gwasanaethau Diogelu'r Cyhoedd a Diogelwch y Cyngor bob amser wedi chwarae rhan allweddol yn y gwaith o gadw ein cymunedau'n ddiogel ac maent wedi hen sefydlu o fewn y Cyngor gyda chysylltiadau clir â'r cymunedau y mae'n eu gwasanaethu.

Ym mis Mawrth 2020, daeth Covid-19 yn ffactor sy'n effeithio ar fywydau pawb, nid yn unig ym Merthyr Tudful neu Gymru, ond yn fyd-eang. Pan ddigwyddodd hyn, rhoddwyd cyfrifoldeb i'r Gwasanaethau Diogelu'r Cyhoedd (Trwyddedu, Safonau Masnach ac Iechyd yr Amgylchedd) i orfodi Rheoliadau Covid gyda'r nod o atal trosglwyddo'r feirws.

Roedd swyddogion o'r timau hyn yn cyflawni'r cyfrifoldeb hwn drwy fentrau addysg 'ymgysylltu ac esbonio'. Roedd y cyngor, yr arweiniad a'r cymorth ymarferol a gynigir i ddinasyddion a busnesau ar draws y Fwrdeistref Sirol, a lle bo angen, yn cymryd camau gorfodi cadarn.

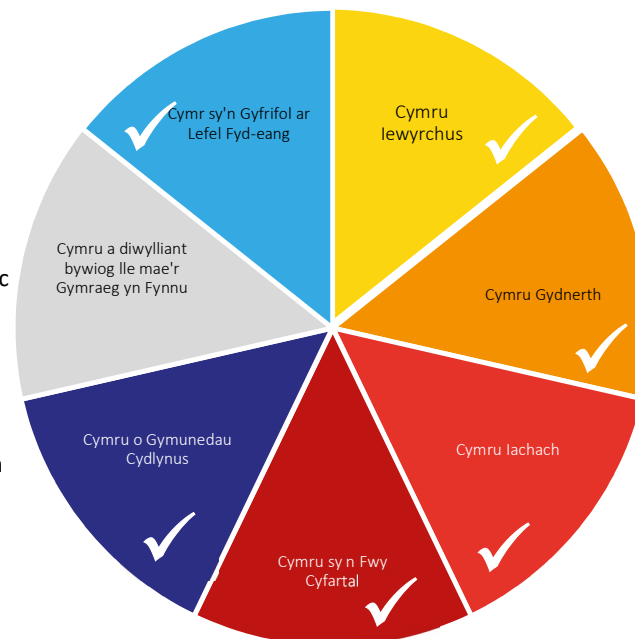
Er mwyn cyrraedd cynifer o fusnesau â phosibl, defnyddiodd y timau gyfryngau cymdeithasol fel arf allweddol i gael negeseuon i mewn i'n cymunedau. Crëwyd tudalennau sector busnes 'grŵp caeedig' pwrpasol ar Facebook. Rôl y grwpiau pwrpasol hyn oedd caniatáu lledaenu gwybodaeth yn gyflym ynghyd â seminarau rhithwir ar-lein yn esbonio canllawiau ac arfer gorau wrth i fusnes ailagor.

Yn ystod blwyddyn gyntaf y pandemig:

- Rhoddwyd **6,104** darn o gyngor busnes.
- Cynhaliwyd **1,852** arolwg.
- Ymdriniwyd â **767** ymholiad busnes.
- Cyhoeddwyd **74** hysbysiad rhybuddio/gwella.
- Cyhoeddwyd **8** caead busnes.

Roedd cydweithredu'n allweddol i wneud i'r gweithgaredd hwn ddigwydd; gweithiodd Gwasanaethau Diogelu'r Cyhoedd gydag adrannau eraill ar draws y Cyngor; ac yn allanol gyda phartneriaid allweddol a oedd yn cefnogi'r gwaith cyflawni. Er enghraifft, buom yn gweithio gyda Heddlu De Cymru fel rhan o Dimau Gorfodi ar y Cyd; roedd hyn yn ein galluogi i sicrhau bod trigolion ac ymwelwyr Merthyr Tudful yn cael eu hamddiffyn tra hefyd yn cefnogi busnesau i gydymffurfio â'r rheoliadau.

Cynhaliwyd sesiynau briffio rheolaidd hefyd gyda chynghorwyr lleol i'w diweddarau gyda'r cynnydd a wnaed ac unrhyw newidiadau yn yr arfaeth. Buom hefyd yn gweithio gyda'r AyS a'r AS Lleol a oedd hefyd yn bresennol mewn seminarau busnes.

Long-term

Prevention

Integration

Involvement

Collaboration

Astudiaeth achos: Prosiect "Dadeni" yn parhau i adfer Ardal Pontmorlais Merthyr Tudful

Mae rhaglen gwerth £2.1m i adfer rhai o adeiladau mwyaf hanesyddol Merthyr Tudful, tra hefyd yn darparu swyddi a hyfforddiant mewn sgiliau adeiladu i bobl leol, wedi cwblhau ei phrosiect diweddaraf.

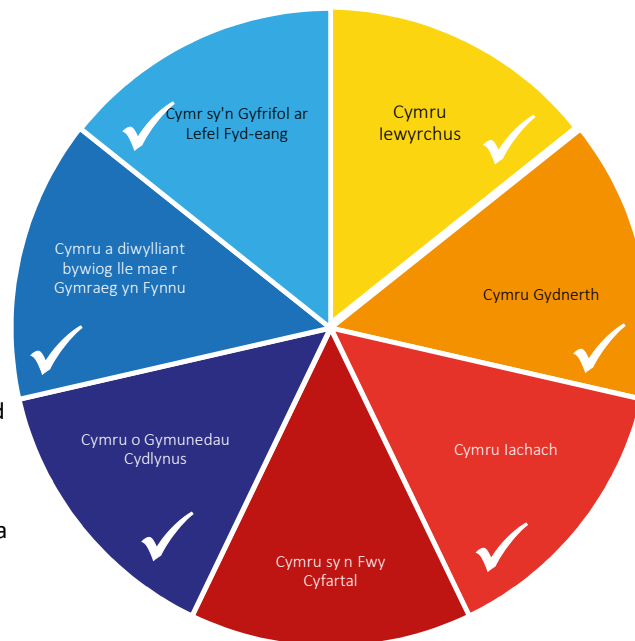
Mae'r Vulcan Inn o oes Fictoriaidd bellach yn edrych yn debycach i beth oedd yn y 1800au ar ôl adfer nodweddion addurniadol cynnar a gollwyd pan wnaed newidiadau yn ystod y blynyddoedd diwethaf, diolch i brosiect "Parhau â'r Dadeni" Chwarter Treftadaeth Treflun Pontmorlais. Mae'r tafarndy wedi cael gweddnewid gwerth £215,600 gydag arian cyfatebol gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol tuag at fuddsoddiad gan y Cyngor.

"Mae'r prosiect hwn yn gwarchod cymeriad tirwedd unigryw'r rhan hynaf a mwyaf trawiadol o ganol y dref, gan ddiogelu neu ailgyflwyno'r nodweddion sy'n gwneud pob adeilad yn arbennig," meddai'r Cynghorydd Geraint Thomas. "Mae'n golygu adfer cydymdeimladol gan ddefnyddio dulliau a deunyddiau traddodiadol o enghreifftiau sydd wedi goroesi o gamau cynharaf datblygiad trefol canol y dref."

Dros y degawd diwethaf, buddsoddiwyd cyfanswm o £5 miliwn yn yr ardal a gwelwyd 16 o adeiladau'n cael eu hadfer gan gynnwys Neuadd Dewi Sant rhestredig Gradd II, Redhouse Cymru a Chanolfan Soar. Fel arfer, mae gwaith yn cynnwys adfer blaen siopau traddodiadol, ffenestri codi o bren, rendro traddodiadol, gorchuddion to llechi naturiol, nwyddau dŵr glaw haearn bwrw a simneiau.

Credir bod y Vulcan Inn o adeg cynnar Oes Fictoria, gan ei fod yn ymddangos ar fap Degwm yr ardal yn y 1850au - er bod adeilad gydag ôl troed tebyg yn cael ei ddangos ar fap OS 1836, felly gallai rhannau o'r adeilad presennol fod hyd yn oed yn hŷn. Cynhaliwyd y gwaith adnewyddu gan gwmni adeiladu lleol, Murphy a'i Feibion.

Mewn prosiect partneriaeth rhwng y Cyngor a Grŵp Hyfforddi To Cenedlaethol Cymru i ddarparu hyfforddiant mewn sgiliau adeiladu traddodiadol, cwblhaodd tri o weithwyr y cwmni gwrs

Astudiaeth achos: Gwarchod

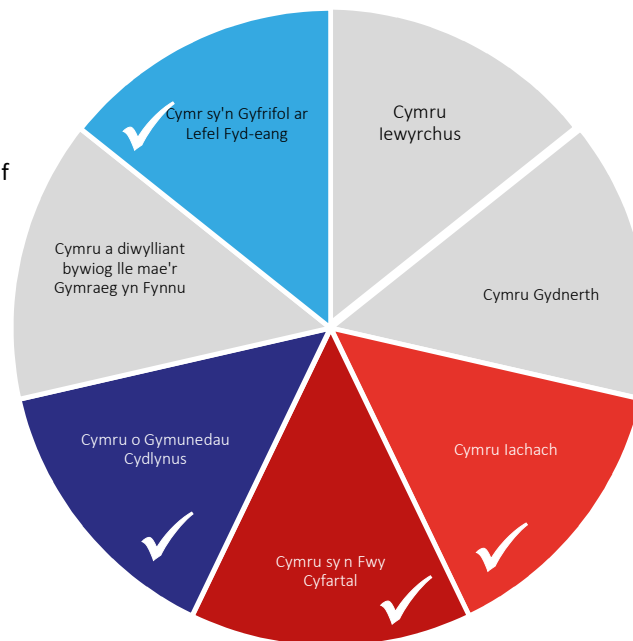
Cyflwynwyd yr angen i warchod i ddechrau rhwng mis Mawrth a mis Awst 2020 pan oedd y feirws yn newydd a dywedodd Prif Swyddog Meddygol Cymru wrth y rhai sydd fwyaf mewn perygl o niwed difrifol o'r coronafeirws i aros gartref er mwyn amddiffyn eu hunain. Roedd hyn yn cyfeirio at bobl, gan gynnwys nifer fach o blant, sy'n 'agored iawn i niwed yn glinigol' o ddatblygu salwch difrifol pe baent yn agored i'r coronafeirws, oherwydd bod ganddynt gyflwr iechyd sylfaenol difrifol penodol. Felly, gofynnwyd i'r rhai sy'n agored iawn i niwed yn glinigol ynysu ac aros gartref i amddiffyn eu hunain a lleihau'r risg o contractio Covid-19.

Trefnodd Llywodraeth Cymru i bob un o Awdurdodau Lleol Cymru dderbyn copi o'r Rhestr Gwarchod Cleifion. Dyma restr o bobl sy'n agored iawn i salwch difrifol yn glinigol iawn os ydynt yn dal y coronafeirws. Dyletswydd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful oedd cysylltu â phob person ar y Rhestr Gwarchod Cleifion i weld a oedd angen cymorth ychwanegol arnynt yn ystod y cyfnod gwarchod hwn; roedd 2,877 o bobl ar Restr Gwarchod Cleifion Merthyr Tudful.

Er mwyn ymgymryd â'r fenter hollbwysig ac uniongyrchol hon, cafodd nifer o staff y cyngor eu hadleoli i gefnogi'r swyddogaeth hon ar fyr rybudd. Roedd rhai staff hefyd yn cydbwysu'r rôl hon ar ben eu dyletswyddau sylweddol. Yn ogystal â hyn, gweithiodd llawer o grwpiau gwirfoddol, canolfannau cymunedol ac ati a Chyngorwyr ar draws y wardiau gyda'i gilydd i ymgymryd â'r fenter frys hon. Mae enghraifft o'r grwpiau hyn yn cynnwys: Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful; Grŵp Gweithredu Twyn; Sefydliad Gellideg; Gofal a Thrwsio; a Grŵp Argraffu Stephens a George. Drwy gydol y fenter hon, gweithiodd CBS Merthyr Tudful yn barhaus gyda Llywodraeth Cymru i sicrhau na fyddai unrhyw berson sy'n agored iawn i niwed yn glinigol yn mynd heb gyfrif amdanynt, ac i sicrhau bod CBSMT yn gweithredu ar unrhyw newidiadau i'r cynllun; er enghraifft, pe bai'r meini prawf cymhwysedd yn newid neu os oedd angen gwybodaeth newydd ac ati.

Cysylltodd CBSMT â'r holl bobl sy'n agored iawn i niwed yn glinigol a sefydlwyd darlun o'u hanghenion a'u gofynion penodol. Dros y pum mis nesaf, gyda chymorth cydweithredol a diwyro nifer o grwpiau gwirfoddol, hybiau cymunedol ac unigolion ledled y Fwrdeistref, fe wnaethom gefnogi:

- 1,595 o atgyfeiriadau wythnosol ar gyfer parseli bwyd a chymorth gyda siopa
- Ar gyfartaledd, darparwyd 3,150 awr o ofal cartref yr wythnos gyda chymorth ein hadran Gwasanaethau Cymdeithasol, a
- Gwnaed 2,534 o alwadau lles i breswylwyr drwy gydol y cyfnod hwn i sicrhau eu bod yn ddiogel ac yn derbyn gofal.

Astudiaeth achos: Cymorth Grant Cymunedol Heini Merthyr Tudful

Fel gyda phob sector, cafodd chwaraeon a gweithgarwch corfforol eu heffeithio'n sylweddol gan y pandemig. Wynebodd clybiau chwaraeon, campfeydd a darparwyr gweithgarwch corfforol eraill gyfnodau hir heb fawr ddim aelodaeth ac incwm, gan eu rhoi mewn perygl o fethu â dychwelyd.

Drwy gydol 2020/21 darparodd Heini Merthyr Tudful gymorth ac arweiniad pwrpasol i ddarparwyr chwaraeon a gweithgarwch corfforol ar draws y Fwrdeistref Sirol i gael mynediad at amrywiaeth o grantiau. Roedd y cymorth hwn yn cynnwys:-

- Datblygu grant mewnol, a gynlluniwyd ac a weinyddir gan Heini Merthyr Tudful, i gefnogi sefydliadau i symud eu cynnig ar-lein yng nghymau cynnar y pandemig.
- Cysylltu â darparwyr grantiau i ddeall gofynion y grant a chyfleu hyn i sefydliadau lleol.
- Cyfarfod â sefydliadau i ddeall y materion sy'n wynebu a nodi'r defnydd gorau o gymorth grant.
- Cymorth wrth ysgrifennu ceisiadau a, phan fo angen, cefnogi trafodaethau ychwanegol gydag ymgeiswyr a'r darparwr grant.

Dros 2020/21, cafodd cyfanswm o **88 o ddarparwyr** eu cefnogi i lefelau amrywiol ar draws 5 prif grant. Roedd y darparwyr hyn yn cynnwys clybiau chwaraeon, campfeydd, gweithwyr llawrydd, busnesau preifat, mentrau cymdeithasol, cymdeithasau tai ac amrywiaeth o grwpiau cymunedol. Yn gyfan gwbl, ychydig dros **£360,000** o gyllid grant wedi'i ddyrannu i ddarparwyr chwaraeon a gweithgarwch corfforol ym Merthyr yn 2020/21 gyda chefnogaeth Heini Merthyr Tudful.

Yn ogystal â hyn, llwyddodd Heini Merthyr Tudful i wneud cais llwyddiannus am £125,000 arall ar gyfer ailddatblygu trac rhedeg Afon Taf i mewn i drac Cymunedol John Sellwood sydd newydd ei adnewyddu, gyda'r cyfleuster bellach ar agor i'r gymuned ac yn cynnal amrywiaeth o weithgareddau. Daw hyn â chyfanswm y cyllid grant ychwanegol a gyflwynwyd i Ferthyr ar gyfer chwaraeon a gweithgarwch corfforol yn 2020/21 i £485,000.

Absolutely over the moon with our new artificial pitch. Many thanks to @sportwales for the funding and to @ActiveMerthyr and @ACMSEwales for their support. Our thanks to @SCSlatter for the work and Julian for overseeing the project. This completes Phase 1 of our strategic plan 🙌

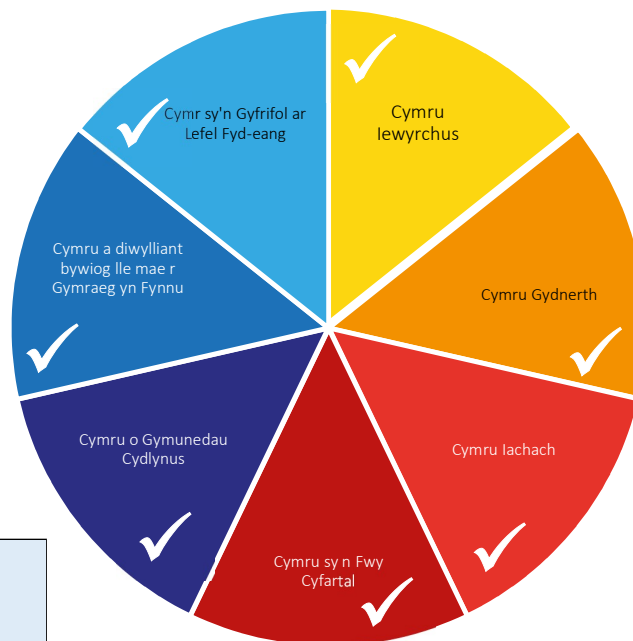
Merthyr Cricket Club @Merth... · 28/04/2021

And its complete. The finishing touches were made to our artificial pitch today. Thank you to everyone who was involved in securing the funding and @SCSlatter for their professionalism when completing the work

Merthyr Squash @MerthyrSquash

Great meeting with Active Merthyr and Squash Wales today. Although we are still not back on court, the future is bright and exciting. Thanks Emma, Sarah, Dan and Sam.

Astudiaeth achos: Cefnogi busnesau ar draws Merthyr Tudful i barhau i ddiwallu Anghenion Cwsmeriaid

Mae pandemig Covid-19 wedi cyflwyno heriau i bobl a chymunedau ar draws Merthyr Tudful. Nid oedd y cyfyngiadau cloi cenedlaethol a lleol yr oedd yn ofynnol i bawb gadw atynt yn hysbys ac yn dod â gwahanol fathau o bwysau i'r bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful. Un o'r prif ffocws i Dîm Datblygu Economaidd y Cyngor oedd yr effaith y gallai cau busnesau ei chael ar eu gallu i barhau i fasnachu.

Nodwyd bod dros 1,000 o fusnesau Merthyr Tudful â safleoedd yr effeithiwyd arnynt gan y coronafeirws yn gymwys ac yn derbyn cyllid. Yn ogystal, cymerodd 120 o fusnesau ran mewn arolwg gyda'r nod o greu darlun o effaith Covid-19 ar eu cynllunio masnachu ac adfer, a defnyddiwyd y deilliannau i benderfynu pa gymorth pellach sydd ei angen.

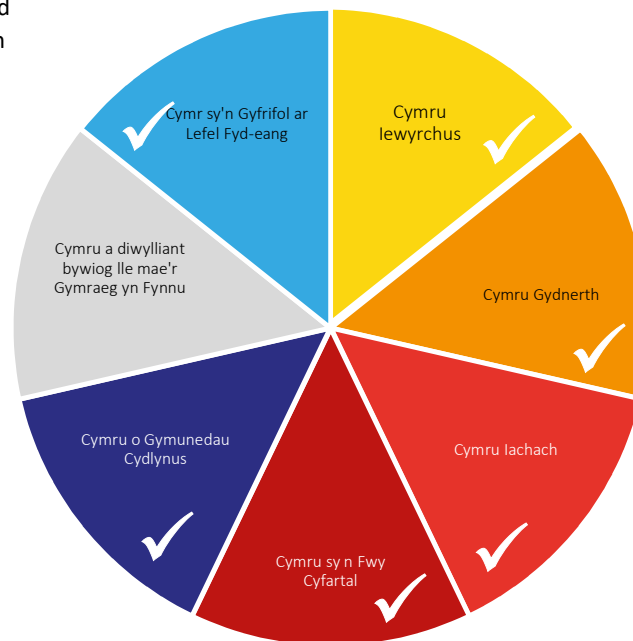
Dangosodd deilliannau'r arolwg fod canran uchel o'r ymatebion hynny gan fusnesau canol trefi. Roedd rhai o'r pethau allweddol a nodwyd yn cynnwys:

- Dywedodd 96% o'r ymatebwyr eu bod wedi dioddef colli incwm;
- Roedd gan 47% staff ar ffyrlo;
- Roedd 66% wedi derbyn grantiau; ac
- Roedd gan 27% gynlluniau adfer o'r coronafeirws.

Gweithiodd swyddogion y cyngor yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn agos gyda busnesau lleol i geisio cyfyngu ar y difrod yr oeddent yn ei wynebu o ganlyniad i'r cyfyngiadau coronafeirws. Yn ogystal â helpu cwmnïau i gael dros £30 miliwn o grantiau a 'gwyliau' grantiau a threthi busnes Llywodraeth Cymru, helpodd timau Refeniw ac Adfywio Cymunedol y Cyngor iddynt gynllunio ar gyfer adferiad gan ddefnyddio holiadur gwirio iechyd busnes.

Yn ogystal â chefnogi busnesau i dderbyn arian grant ac elwa o'r rhyddhad ardrethi; sicraodd y Cyngor gyllid grant ymateb Thematis Trawsnewid Trefi Covid-19 gan Lywodraeth Cymru. Roedd y cyllid hwn yn helpu busnesau (lle'r oeddent yn gallu) i gael offer awyr agored fel cysgodlenni / canopiau, byrddau a chadeiriau ac at gan eu galluogi i ddefnyddio eu mannau allanol i ddatblygu eu cynnig a pharhau i ddiwallu anghenion cwsmeriaid. Gweithio gyda Dosbarth Gwella Busnes Merthyr Tudful; roedd cyfle hefyd i fusnesau lleol gael mynediad at Cyfarpar Diogelu Personol, arwyddion i ail-orfodi rheolau ynghylch cadw pellter cymdeithasol ac ati.

Dywedodd y Cynghorydd Andrew Barry, yr Aelod Cabinet dros Gyllid a Llywodraethu: "Roeddem wrth ein bodd gyda'r ffordd yr oeddem yn gallu cael y cymorth ariannol yn gyflym i'n busnesau."

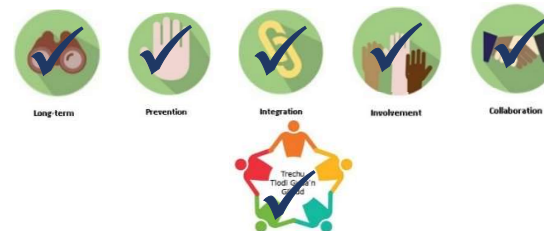
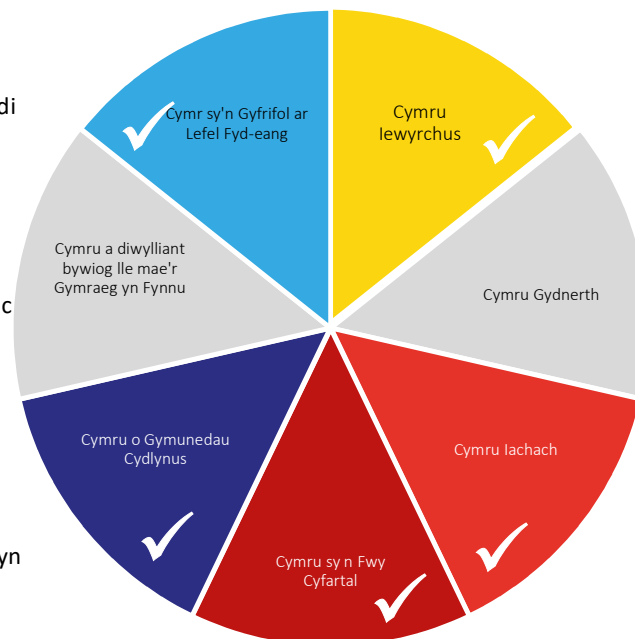

Astudiaeth achos: Profi, Orlhain a Diogelu

Strategaeth Profi, Orlhain, Diogelu Llywodraeth Cymru yw gwella gwyliadwriaeth ar iechyd yn y gymuned, ymgymryd ag olrhain cysylltiadau effeithiol a helaeth, a chefnogi pobl i hunanynysu lle bo angen i wneud hynny. Rhaid i unrhyw un sy'n profi'n bositif gyda'r Coronafeirws hunanynysu am 10 diwrnod. O dan strategaeth Profi, Orlhain a Diogelu'r Llywodraeth, gofynnir i unrhyw berson sydd wedi profi'n bositif am Covid-19 am fanylion y bobl y maent wedi dod i gysylltiad â nhw hyd at 14 diwrnod cyn i'w symptomau ddechrau fel y gellir cynghori'r bobl hyn i hunanynysu os oes angen (fodd bynnag, newidiodd y paramedrau yn ddiweddarach yn 2021). Mae olrhain cysylltiadau yn nodi pobl yn y gymuned sydd wedi dod i gysylltiad â rhywun sydd wedi profi'n bositif am y Coronafeirws. Efallai eu bod mewn perygl o gael y Coronafeirws eu hunain. Bydd Cysylltydd Orlhain yn rhoi cyngor iddynt i leihau lledaeniad y feirws i bobl eraill. Mae'n bwysig iawn bod pobl yn cymryd rhan yn y broses profi ac olrhain cysylltiadau fel y gellir lleihau lledaeniad y feirws.

Mae'r dull Profi, Orlhain a Diogelu a fabwysiadwyd gan CBSMT yn fodel rhanbarthol sy'n seiliedig ar ôl troed Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, sef Rhondda Cynon Taf, Pen-y-bont ar Ogwr a Merthyr Tudful. Ar ddechrau'r pandemig dechreuodd CBSMT wasanaeth olrhain cysylltiadau drwy gyflogi/adleoli staff fel tracwyr cyswllt a chynghorwyr ar lefel leol, gyda'n Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd yn gweithredu fel arweinwyr proffesiynol. Cyn cyflwyno'r system Profi, Orlhain a Diogelu genedlaethol, gweithiodd adran TG CBSMT ar y cyd â CBS Powys i ddatblygu system ranbarthol er mwyn ateb gofynion Llywodraeth Cymru.

Mae gweithlu Profi, Orlhain a Diogelu craidd wedi'i sefydlu ac mae'n hyblyg wrth ateb y galw gyda chyfnodau brig ac is y pandemig. Yn ogystal â hyn, sefydlwyd tîm gorfodi ar y cyd i orfodi'r cyfyngiadau deddfwriaethol ar draws y rhanbarth. Trafodir perfformiad y gwasanaeth Profi, Orlhain a Diogelu rhanbarthol mewn cyfarfodydd Rhanbarthol Rheoli Digwyddiadau a chyfarfodydd y Grŵp Goruchwylio Rhanbarthol, a fynychir gan swyddogion allweddol (cynrychiolwyr o'r Bwrdd Iechyd, Iechyd Cyhoeddus Cymru ac ALI); maent yn gweithredu fel fforymau ar gyfer nodi risgiau a materion y mae angen eu gwaethygu. Er bod y cyfarfod llif gwaith gweithredol a fynychwyd gan ALI Cwm Taf Morgannwg yn ymdrin â rhedeg y gwasanaeth o ddydd i ddydd. Erbyn hyn, mae Profi, Orlhain, Diogelu rhanbarthol yn ymgymryd â'r rhan fwyaf o'r olrhain cyswllt ond mewn rhai lleoliadau, mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd CBSMT yn dal i ymwneud â rhoi cyngor ar heintiau, atal a rheoli yn arbennig i iechyd a gofal cymdeithasol ac addysg. Mae Profi, Orlhain a Diogelu yn parhau i weithredu ar ôl troed rhanbarthol (a gynhelir gan RhCT) lle mae tîm rhanbarthol yn cynnwys Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd o Rhondda Cynon Taf, Pen-y-bont ar Ogwr a Merthyr Tudful. Mae CBSMT yn dal ag un Swyddog Iechyd yr Amgylchedd wedi'i secondio i'r tîm tan fis Mawrth 2022; mae'r tîm hwn yn parhau i ddelio â'r achosion mwy cymhleth a chlystyrau sydd wedi'u esgoli o'r timau olrhain cysylltiadau.

33,609 o achosion cymwys a gyflwynwyd i dimau olrhain cysylltiadau Cwm Taf Morgannwg (27/06/2020 - 03/04/2021)

94,058 o gysylltiadau agos yn gymwys i gael gwaith dilynol gan dimau olrhain cysylltiadau Cwm Taf Morgannwg (27/06/2020 - 03/04/2021)

Astudiaeth achos: Brechu Torfol ar draws Merthyr Tudful

Roedd 2020 yn flwyddyn anodd iawn i bawb. Mae'r coronafeirws wedi golygu bod y ffordd yr oedd pobl yn byw ar draws y byd wedi gorfod newid, ac mae llawer ohonom wedi cael ein bywydau wedi rhwystro. Cofnodwyd achosion o'r feirws ym mhob ardal ledled Cymru.

Profodd Merthyr Tudful lefelau heintio uchel; ac ym mis Tachwedd 2020, Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful oedd y cyntaf o'r awdurdodau lleol yng Nghymru i lansio ei gynllun profi torfol mewn ymateb i bandemig y coronafeirws. Roedd y cynllun wedi'i anelu at drigolion Merthyr Tudful yn ogystal â phobl sy'n gweithio yn y Fwrdeistref Sirol.

Er mwyn sicrhau bod pobl ar draws Merthyr Tudful yn gallu derbyn eu brechiadau yn agos at ble maent yn byw, sefydlwyd cyfres o Ganolfannau Brechu Cymunedol mewn lleoliadau ar draws y Fwrdeistref Sirol. Ni ellid bod wedi cyflawni hyn heb i'r Cyngor weithio'n agos gyda phartneriaid allweddol.

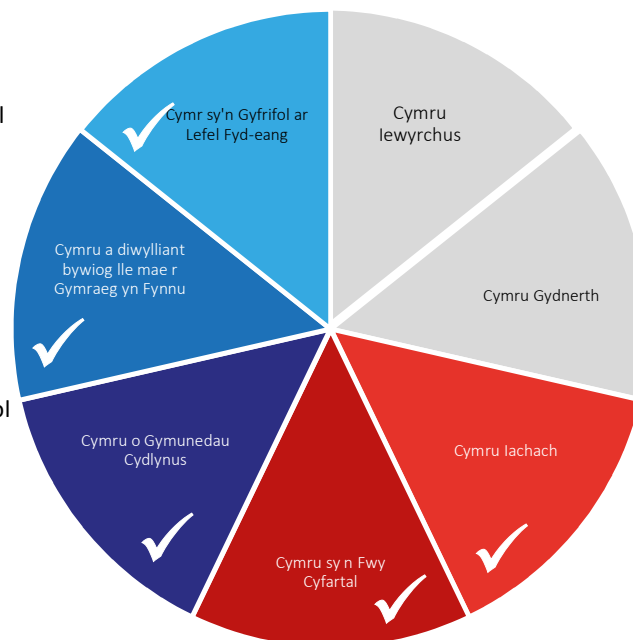
Yn y camau cynnar, cydweithiodd staff o'r Cyngor a 'Wellbeing@Merthyr' â Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg ar y rhaglen frechu dorfol. Roedd y safle cyntaf i agor wedi'i leoli yn y brif neuadd yng Nghanolfan Hamdden Merthyr Tudful.

Dywedodd Prif Weithredwr Wellbeing@Merthyr, Jane Sellwood: "Mae staff y Cyngor a'r Ymddiriedolaeth wedi sicrhau bod y ganolfan frechu yn rhedeg yn esmwyth, gan helpu i gyfeirio pobl i'r ardaloedd cywir (e.e.) Mae staff hamdden ar y safle (yn y ganolfan frechu) yn sicrhau bod yr holl brofion cydymffurfio yn cael eu cynnal a gallai'r tân ddigwydd os oes angen. Mae Wellbeing@Merthyr yn falch o fod yn cefnogi ymdrechion y GIG drwy ddefnyddio ein cyfleuster i gyflymu dychwelyd i weithgareddau arferol cyn i drasiedi'r pandemig daro".

Agorwyd cyfres o Ganolfannau Brechu Cymunedol ar draws y Fwrdeistref Sirol mewn safleoedd fel Tŷ Injan Dowlais; Canolfan Gymunedol Cefn ac ati yn ogystal â thrwy feddygfeydd teulu; mewn ysbytai ac mewn cartrefi gofal. Erbyn diwedd Mawrth 2021, roedd 151,315 o bobl wedi derbyn eu brechiad Covid-19 ar draws Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg; gyda 35,206 o bobl wedi derbyn eu hail ddos.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros Adfywio, Trawsnewid a Masnacheiddio, y Cynghorydd Geraint Thomas: "Mae'r Cyngor yn falch bod y ganolfan hamdden wedi bod wrth wraidd y rhaglenni profi a brechu torfol ym Merthyr Tudful.

"Mae ein staff ni a staff Wellbeing@Merthyr yn cymryd eu rolau o ddifrif ac unwaith eto maent yn cefnogi ymgyrch sy'n esiampl o ran sut i redeg cyfleuster iechyd brys."

Long-term

Prevention

Integration

Involvement

Collaboration

Astudiaeth achos: Pobl Ifanc yn Dylanwadu ar Wasanaethau'r Cyngor

Fe argyhoeddodd tîm ifanc o egin wleidyddion y Cyngor i osod peiriant llenwi poteli dŵr yng ngorsaf fysiau newydd Merthyr Tudful ar ôl cyflwyno eu syniad mewn cyflwyniad ar-lein. Cymerodd saith aelod o'r Cyngor Ysgol yn Ysgol Gynradd Gatholig y Santes Fair ran mewn cyfarfod rhithwir gyda'r Maer y Cyngorydd Howard Barrett a Chabinet y Cyngor, gan eu darbwyllo bod argaeledd dŵr yfed ffres yn hanfodol i iechyd a lles pobl. Roedd y disgyblion 10 ac 11 oed yn drawiadol yn eu dadleuon diamheuol dros y peiriant llenwi poteli dŵr.

Roedd aelodau'r Cyngor Ysgol yn rhesymu:

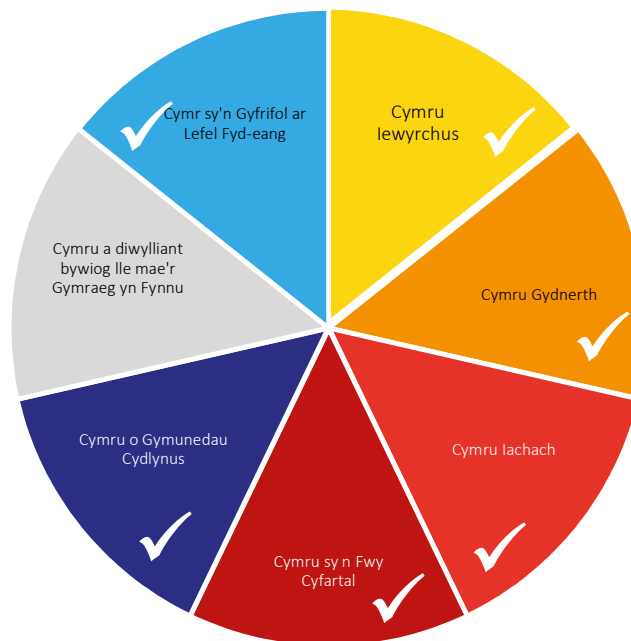
- dylai dŵr fod yn rhad ac am ddim ac yn hygyrch i bobl ddigartref a phobl llai ffodus
- dylid ymdrechu i newid 'agweddau o fachu a mynd' drwy gynnig dewis arall yn lle prynu poteli a niweidio'r amgylchedd
- dylai pobl sy'n teithio i mewn ac allan o Ferthyr Tudful allu aros wedi'u hydradu wrth deithio ar y bws
- dylid annog pobl i leihau eu siwgr drwy yfed dŵr yn hytrach na diodydd llawn siwgr
- byddai gosod y peiriant llenwi poteli yn dda i dwristiaeth leol, gydag ymwelwyr ag atyniadau lleol a'r rhai allan yn cerdded yn gallu torri'u syched
- pan fydd caffis ar gau, dylai pobl allu cael dŵr yn hawdd heb orfod mynd adref

Ar ddiwedd y cyflwyniad, pleidleisiodd y Cabinet drwy fwyafrif llethol o blaid yr orsaf llenwi poteli dŵr. Dywedodd Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet dros Ddysgu, y Cyngorydd Lisa Mytton, ei bod hi a'i chyd-Gynghorwyr wedi cael 'argraff ddifrifol' ar gynnig y disgyblion. "Roedden nhw mor wybodus ac eglur ac ni allem ond cael ein perswadio gan eu dadleuon," ychwanegodd. "Mae mor galonogol gwybod mai'r plant caredig a thosturiol hyn yw dyfodol Merthyr Tudful. Rydyn ni i gyd mewn dwylo da iawn!"

Dyweddodd Rheolwr y Prosiect, gyda'r prif gontractwr ar gyfer yr orsaf fysiau Morgan Sindall: "Nid oedd darpariaeth yng nghynlluniau gwreiddiol yr Orsaf ar gyfer peiriant dosbarthu dŵr; ond ar ôl gwrandao ar apêl y Cyngor Ysgol a gyflwynwyd yn dda iawn, sut na allem gytuno a darparu un? Roedd y disgyblion wedi gofyn am ffynnon ddŵr i ddechrau, er ein bod i gyd yn cytuno'n ddiweddarach y byddai gorsaf llenwi poteli yn fwy hylan o ystyried y sefyllfa bresennol. Bydd hefyd yn well i'r amgylchedd, gan leihau gwastraff plastig."

Dyweddodd athro'r Santes Fair ac 'arweinydd balch iawn' y Cyngor Ysgol: "Hoffwn ddiolch i'r Cabinet am gynnig y cyfle gwych hwn i'r Cyngor Ysgol gyflwyno eu syniad am orsaf llenwi poteli dŵr. Alla i ddim hyd yn oed ddisgrifio pa mor falch ydw i o'r plant - maen nhw'n ein gwneud ni'n falch bob dydd yn yr ysgol. Roeddwn i'n gallu gweld wynebau'r plant yn gwenu o glust i glust pan gawsant eu henwi."

Cydnabuwyd cyfraniad gweithredol tîm y prosiect gyda'r ysgol drwy gydol cyfnod adeiladu'r orsaf fysiau. "Mae llawer o'n disgyblion wedi bod yn ffodus iawn i gymryd rhan mewn amrywiaeth o weithgareddau difyr, gan roi cyd-destun lleol bywyd go iawn iddynt o ran adeiladu a pheirianeg". Dyfarnodd Llywodraeth Cymru gwerth £11m o gyllid i'r Cyngor Bwrdeistref Sirol ar gyfer yr orsaf, a fydd wedi'i lleoli'n agosach at orsaf reilffordd y dref, i ategu ei buddsoddiad sylweddol yn Rhwydwaith Rheilffyrdd Craidd y Cymoedd.

Astudiaeth achos: RHAID i'r Genhedlaeth Iau fod wrth wraidd Cynllun Cyfarthfa

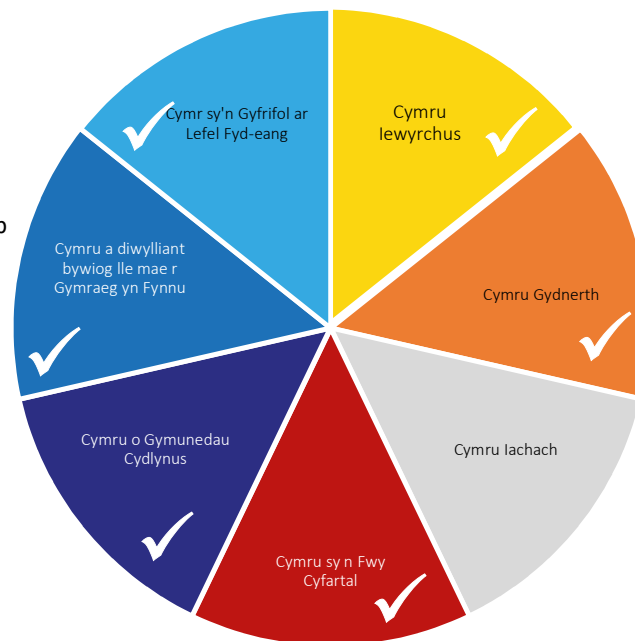
Yn dilyn bron i 60 o gyfarfodydd ymgynghori a gweithdai a gynhaliwyd ar draws y Fwrdeistref Sirol; neges y tîm o ymgynghorwyr sy'n gweithio ar ddatblygu'r cynllun 25 mlynedd ar gyfer trawsnewid asedau hanesyddol helaeth Merthyr Tudful yw "rhaid i'r genhedlaeth iau fod yn ganolbwynt i ni os yw'r cynlluniau ar gyfer trawsnewid Ardal Treftadaeth Cyfarthfa Merthyr Tudful i lwyddo".

Cynhaliwyd cyfarfodydd a gweithdai creadigol gyda disgyblion ac athrawon ysgolion cynradd ac uwchradd; myfyrwyr a darlithwyr coleg; grwpiau cymunedol; swyddogion y Cyngor; swyddogion Llywodraeth Cymru; a'r sefydliad cadwraeth CADW. "Rydym wedi ymestyn allan more bell â phosib er mwyn siarad â chymaint o grwpiau; sefydliadau ac aelodau'r cyhoedd" meddai arweinydd y prosiect, Jonathan Shaw o Ian Ritchie Architects (iRAL). "Mae parodwydd pawb i ymgysylltu â ni wedi bod yn eithriadol".

"Rydym wedi cael trafodaethau gonest ac agored iawn gyda'r holl gyfranogwyr am Cyfarthfa, Merthyr Tudful: ei hanes; amgylchedd; diwylliant; a'r dyfodol. Mae balchder amlwg yn y dref, gydag anwylded gwirioneddol am ei hanes, a brwdfrydedd i sicrhau newid go iawn. Ni allem fod wedi dymuno cael gwell canlyniad."

Dyweddodd Mr Shaw fod y prosiect yn un hirdymor, a olygai fod yn rhaid i leisiau, gweithredoedd a chyfranogiad cenedlaethau iau fod yn rhan o'i lunio. Ychwanegodd: "Mae gan genedlaethau'r dyfodol ran wirioneddol o ran cael effaith feiddgar a dychmygus, nid yn unig yn y ffordd y gellid dehongli hanes a threftadaeth gyfoethog y dref, ond hefyd o ran diogelu a gwella ei hamgylchedd naturiol, a sicrhau bod ei chreadigrwydd amrywiol yn llifo."

Dyweddodd y Cynghorydd Geraint Thomas fod cyfoeth asedau treftadaeth Merthyr Tudful yn cynnwys 223 o adeiladau rhestredig, ac mae un ohonynt - Castell Cyfarthfa – yn y categori eithriadol, cenedlaethol o ddiddordeb cenedlaethol Gradd 1. Dywedodd y Cynghorydd Thomas "Dewiswyd Ian Ritchie Architects gan y Cyngor, gan weithio'n agos gyda Chomisiwn Dylunio Cymru, i arwain y tîm i ddatblygu Cynllun Cyfarthfa - nid yn unig ar gyfer Castell Cyfarthfa a'i barc 190 erw, ond hefyd ardal i'r gorllewin o'r Afon Taf sy'n cynnwys ffwrneisi hanesyddol - rydym yn cytuno bod yn **rhaid** i'r genhedlaeth iau cael eu hannog i chwarae rhan flaenllaw yn y Cynllun: wedi'r cyfan, nhw fydd yn elwa ohono, a gobeithio y byddant yn gofalu am y cyfleoedd a ddaw yn ei sgil".

Nodau Cenedlaethol	Sut mae ein blaenoriaethau'n gwella'r ffordd rydym yn cyfrannu at y Nodau Cenedlaethol
Cymru lewyrchus Mae defnydd effeithlon o adnoddau, pobl fedrus, addysgedig, yn creu cyfoeth, yn darparu swyddi	Gwella ein Safonau Addysg Adferiad Economaidd Lles Amgylcheddol Sefydliad Iach Rhaglen Fasnachol
Cymru gydnherth Cynnal a gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau sy'n cefnogi gwytnwch ac sy'n gallu addasu i newid (e.e. newid yn yr hinsawdd)	Lles Amgylcheddol Trawsnewid Digidol
Cymru iachach Mae lles corfforol a meddyliol pobl yn cael ei gynyddu a deallir effeithiau iechyd	Gwella ein Safonau Addysg Cynyddu ein gwytnwch ym maes Gofal Cymdeithasol Sefydliad Iach
Cymru sy'n fwy cyfartal Gall pobl gyflawni eu potensial, waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau	Adferiad Economaidd Sefydliad Iach Trawsnewid Digidol
Cymru o Gymunedau Cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw, diogel sydd â chysylltiadau da	Adferiad Economaidd Lles Amgylcheddol
<i>Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu</i> Mae'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymru yn rhan annatod o'n cymunedau, ac yn cyfrannu at dreftadaeth gyfoethog y wlad	Adferiad Economaidd Gwella Llywodraethu Gwella ein Safonau Addysg
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd eang Ystyried effaith ar les byd eang wrth ystyried lles cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol leol	Gwella ein Safonau Addysg Cynyddu ein gwytnwch ym maes Gofal Cymdeithasol Adferiad Economaidd Lles Amgylcheddol